

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Δ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 1—30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1953 | ΑΡΙΘ. 17—18

Ο ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΣΕΙΣΜΟΠΑΘΩΝ ΕΡΑΝΟΣ

Ἀποφασισθέντος ὅπως ὁ ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν τῶν Ἰονίων νήσων ἔρανος ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν διενεργηθῆ ὑπὸ τῶν κατ' ἐγορίας Συνεργείων τῇ 21ῃ παρελθόντος Αὐγούστου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σπυρίδων, ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πανελληνίου ἔρανου ἀπηύθυνε τῇ ἑσπέρα τῆς προτεραίας, 20 Αὐγούστου, ἀπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς τὴν ἀκόλουθον Ἐκκλήσιν:

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Ἀτύχη μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη συνέχει τὰς καρδίας ὅλων τῶν Ἑλλήνων, μετὰ τοὺς φοβεροὺς σεισμούς, οἱ ὅποιοι ὡς ἐπανάστασις φοβερῶν δυνάμεων εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ἐπληξαν τρεῖς ἀνθούσας εἰς πολιτισμὸν νήσους τῆς Πατρίδος μας καὶ ἠρῆμωσαν τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῶν καὶ ἔθαψαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια ἑκατοντάδας ἀνθρώπων καὶ ἔρριψαν ἀστέγους καὶ γυμνοὺς εἰς τὸν δρόμον χιλιάδας ἀδελφῶν μας καὶ κατέστρεψαν καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς καὶ ἱστορικὰ κειμήλια μεγίστης ἀξίας καὶ σπουδαιότητος.

Αὐτὴ εἶναι μία ἐθνικὴ συμφορὰ, παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀνερμηγνέτου βουλῆς τοῦ Θεοῦ, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἰστάμεθα ἄνανδοι καὶ μὲ τὴν ψυχὴν συνεχομένην ἀπὸ τὸν πόνον, ὅταν ἀναλογιζώμεθα τὰ ἀνθρώπινα θύματα καὶ τὰς ὑλικὰς καταστροφάς, αἱ ὁποῖαι καὶ αὐταὶ λαμβάνουν πνευματικὸν περιεχόμενον, ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ μόχθου καὶ τῆς ἐργασίας πολλῶν γενεῶν καὶ ὡς πράγματα καὶ ἱεροὶ τόποι, μὲ τοὺς ὁποίους ἔχει συνδεθῆ ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, εἴτε ἐντὸς τοῦ οἴκου εἴτε ἐντὸς τοῦ ναοῦ εἴτε εἰς τὴν ἀγορὰν.

Ἄλλ' ὅσον πικρὸς καὶ ἄν εἶναι ὁ πόνος μας καὶ ὅσον βαρεῖα ἡ ὁδύνη μας, τόσον ἱερώτερον εἶναι τὸ χριστιανικὸν μας καθῆκον καὶ τόσον ἐπιτακτικώτερον τὸ ἐθνικὸν μας χρέος ἐναντι

τῶν πληγέντων ἀδελφῶν μας καὶ ἐναντι τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους, ὥστε τώρα, μετὰ τὰ πρῶτα συναίσθηματα καὶ τὴν ταραχὴν ἐκ τῆς αἰφνιδιαστικῆς ἐπιφορᾶς τοῦ κακοῦ, μόνον καιρὸς πρὸς ἐργασίαν μένει εἰς ἡμᾶς καὶ ἔντασις τῶν δυνάμεών μας πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ζημιῶν. Ἄντι νὰ θρηνηῶμεν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων καὶ νὰ κλαίωμεν διὰ τὴν συμφορὰν, «ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν», καθὼς λέγει ἡ Γραφή.

Οἱ Ἕλληνες εἶναι θεοδίδακτοι καὶ θεοκίνητοι εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Τοῦτο εἶναι τὸ γνώρισμα τῆς φυλῆς· ἀγωνίζεται ἀενάως ἐναντίον τῶν καταστροφικῶν δυνάμεων, εἴτε τῆς φύσεως εἴτε τῶν ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι κάθε φορὰν ἐρημώνουν αὐτὸν τὸν τόπον, καὶ ἀνοικοδομεῖ ἐπάνω εἰς τὴν στάκτην τῶν ἐρειπίων νέαν ζωὴν καὶ οὕτω δημιουργεῖ τὴν ἱστορίαν τῆς καὶ τὴν δόξαν τῆς. Αὐτὸς ὁ ἀγὼν, αὐτὴ ἡ πάλη εἶναι τὸ στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον συνιστᾷ τοὺς ζωντανοὺς ὀργανισμοὺς καὶ τοὺς λαοὺς ὡς ἀθανάτους εἰς τὴν ἱστορίαν.

Καὶ τώρα, ἄλλην μίαν φορὰν, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ δεῖξῃ τὴν ψυχικὴν δυναμικότητα καὶ τὰς ἀρετὰς του καὶ ὁ κόσμος καὶ πάλιν θὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ὑπέροχοι καὶ ἀξιοὶ θανμασμοῦ. Ἦδη, παρὰ τὴν δυσχέρειαν τῶν περιστάσεων, παρὰ τὴν πτωχείαν τὴν ἐκ τῆς προσφάτου ἐθνικῆς περιπετείας, παρὰ τὴν γενικὴν οικονομικὴν κρίσιν καὶ δυσπραγίαν, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐξεδηλώθη ἀνθόρμητος ἡ ἀλληλεγγύη καὶ φιλαλληλία τοῦ λαοῦ καὶ ἐν πνεῦμα ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας σκεπάζει τοὺς τόπους τῆς καταστροφῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔπνευσεν ὁ ἀνεμος τοῦ δλέθρου.

Θὰ χρειασθῆ πολλὸς κόπος καὶ πολὺ χροῖμα καὶ πολλὸς χρόνος διὰ νὰ ἀνοικοδομηθοῦν αἱ πόλεις, τὰς ὁποίας ἔκτισεν ὁ κόπος τῶν χρόνων

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν ἔρανος. — **Ε. Γ. Μ.**, Ἐόρτια ἄσματα εἰς τὸν Τίμιον Σταυρὸν (α'). — **M. C. King**, Ἀντιπροσώπου ἐν Ἑλλάδι τοῦ Οἴκ. Συμβ. τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἐπίσκεψις εἰς τὰς σεισμοπλήκτους νήσους. — **Ε. Θεοδώρου**, Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ὡς «κοινωνία ἀγάπης» ἐν τῷ καιρῷ τῶν θεομηριῶν. — **Ἰω. Ν. Καρμίρη**, Καθηγητοῦ τοῦ Πιμίον Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιολογία (α'). — **J. Gaselee**, Ἡ στρατηγικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ μεταβαλλομένῃ Κοινωνίᾳ (τέλος). — **Ἀρχιμ. Παντελ. Καρανικόλα**, Οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπάρ (β'). — **Τάσου Γεϊτσοπούλου**, Ἡ ἐπὶ τοῦ Καποδίστρια διορισθεῖσα πενταμελὴς Ἐκκλησία. Ἐπιτροπὴ καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς (συνέχεια). — Βοήθεια τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν. — **Παρατηρήσεων Στήλη**: Εὐδοίωτος τροπή. Τὰ ἐπιτευχθέντα. Τεκμήρια ζωτικότητος. Δύο μέτρα καὶ δύο σταθμὰ! Ὁ πρόφην Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ (+). — **Χρονικά**. — **Βιβλιογραφία**.

καὶ κατέστρεψεν εἰς μίαν στιγμὴν ἢ τυφλὴ φυσικὴ δύναμις. Δὲν πρόκειται ὁμως τώρα περὶ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ εἶναι ἔργον μόνον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος καὶ ὄλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων. Τώρα πρόκειται περὶ τῆς πρώτης ἀντιμετώπισεως τοῦ κακοῦ καὶ περὶ τῆς ἀμέσου περιδάλψεως τῶν δεινῶς πληγέντων ἀδελφῶν μας, τοὺς ὁποίους ὁ ἐρχόμενος χειμὼν κατ' οὐδένα τρόπον πρέπει νὰ εὖρη ἄνευ στέγης.

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Κάμνω ἔκκλησιν πρὸς ὑμᾶς καὶ παρακαλῶ καὶ πάλιν νὰ φανήτε, ὅπως καὶ πάντοτε, ὑπέροχοι εἰς ἔξαρσιν καὶ ἐκδήλωσιν τῶν συναισθημάτων σας, εἰς ἀπόδειξιν τῆς ζωῆς χριστιανικῆς πίστεώς σας. Ἡ καταστροφὴ ἔσεισε καὶ ἐτάραξε τὴν γῆν καὶ ὁ θάνατος ἔκρουσε τὰς θύρας τῶν ἀδελφῶν μας ἢ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους θὰ κρούσῃ τὰς θύρας τῶν οἴκων σας, ἢ δὲ ἀγάπη ἄς δονήσῃ τὰς καρδίας σας. Καὶ καθὼς ἐπάνω ἀπὸ τὰ ἐρείπια ὑψώθη σύννεφον ὁ καπνὸς τῆς καταστροφῆς, οὕτως ἄς ὑψωθῇ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὡς θυμίαμα εὐαρέστου θυσίας ἢ προσφορά σας.

Ἀναλογίσθητε, ὅτι ὅλοι ζῶμεν ὑπὸ τὸν αὐτὸν οὐρανὸν καὶ εἴμεθα τέκνα τοῦ αὐτοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς καὶ ἄρα καὶ μεταξὺ ἀλλήλων ἀδελφοί. Ἀναλογίσθητε, ὅτι εἴμεθα μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος, τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅτι, καθὼς εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, οὕτω καὶ εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας «ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη». Ἀναλογίσθητε, ὅτι εἴμεθα μέλη τῆς αὐτῆς ἐθνικῆς οἰκογενείας, λαλοῦμεν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, οἰκοῦμεν τὴν αὐτὴν χώραν ἠγωνισθημεν ὁμοῦ κατὰ κοινῶν ἐχθρῶν, εἴμεθα Ἕλληνες!

Ἄλλ' εἰς τοιαύτας τραγικὰς στιγμὰς τοὺς ἀνθρώπους, περισσότερο ἴσως ὄλων τῶν ἄλλων κοινῶν γνωρισμάτων καὶ δεσμῶν, συνδέει ὁ πόνος καὶ ἡ συμφορὰ, τὰ ὁποῖα εἶναι κλῆρος κοινός. Δὲν δυνάμεθα ὄντως νὰ χαίρωμεν, ὅταν οἱ συνάνθρωποί μας κατατρίζονται ὑπὸ τῆς θλίψεως. Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἡσυχιοὶ καὶ ἀμέριμοι, ὅταν οἱ συμπολιταὶ μας κάμπτονται καὶ ἀγωνιοῦν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δυστυχίας. Δὲν δυνάμεθα νὰ κλείσωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς καρδίας μας ἐνώπιον τῶν πληγῶν καὶ τῶν τραυμάτων, τὰ ὁποῖα ἤνοιξεν ὁ θάνατος προσφιλῶν προσώπων καὶ ἡ ἀπώλεια τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς. Δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι εἴμεθα ἀνθρωποὶ καὶ μάλιστα χριστιανοί.

Δράμετε λοιπόν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, δράμετε προθύμως εἰς τὴν ἱερὰν φωνὴν τοῦ καθήκοντος, ἢ ὁποῖα ὡς σάλπιγξ ἐξ οὐρανοῦ σᾶς καλεῖ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς ἀγάπης. Δώσατε, ὄχι μὲ δυσφορίαν, ὄχι ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἀνθορμήτως καὶ μὲ σπουδὴν καὶ μὲ ἰλαρότητα. Δώσατε, μὲ τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἀδελφῶν μας δίδετε εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἀντὶ τούτου θὰ εὐλογῇ τοὺς εὐσεβεῖς οἴκους σας καὶ θὰ σᾶς παρέχῃ πλοῦσια τὰ πνευματικὰ καὶ ὑλικά ἀγαθὰ, διὰ νὰ ἔχετε πάντοτε αὐτάρκειαν καὶ νὰ δύνασθε νὰ βοηθήτε ἀλλήλους. Αὐτοῦ ἢ χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας (Πέμπτη 21 παρελθόντος) ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου συνεκεντρώθησαν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ πάντες οἱ τομεάρχαι ἱερεῖς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ Α. Μ. ὠμίλησεν ὡς ἀκολούθως:

Αἰδεσιμώτατοι Πατέρες,

Ἀπὸ δεκαήμερον ἡ Πατρις ἡμῶν διέρχεται φοβερὰν δοκιμασίαν. Οἱ σεισμοὶ τῆς Ἐπιτανήσου ἐδημιούργησαν ἀπεριγράπτους καταστροφάς, ἠρῆμωσαν ὄντως τρεῖς ἐκ τῶν ὠραιοτέρων νήσων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔρριψαν τοὺς κατοίκους αὐτῶν εἰς φρικτὴν τραγῳδίαν, ἀνάλογον τῆς ὁποίας δὲν ἐγνωρίσαμεν οὔτε εἰς τοὺς χρόνους τῆς κατοχῆς καὶ τῆς ἀνταρσίας, εἰ μὴ μόνον κατὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν.

Τρεῖς πόλεις ἤδη καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ χωρία τῶν νήσων τούτων κείνται εἰς ἐρείπια καὶ ὑπὸ τὰ ἐρείπια ἀνεξακριβώτος ἀριθμὸς ἀνθρώπων, οἵτινες εὖρον οἰκτρὸν θάνατον καὶ ἐτάφησαν ἐνῶ ἐκοιμῶντο ἢ προσεπάθουν νὰ σώσουν τοὺς οἰκείους των. Μέγας εἶναι ὁ ἀριθμὸς ἔπειτα τῶν τραυματιῶν, οἵτινες περιουνελέγησαν καὶ περισυλλέγονται διακομιζόμενοι πρὸς περίθαλψιν εἰς τὰ Νοσοκομεῖα.

Ὁ δὲ μέγας πληθυσμὸς τῶν νήσων, ἄστεγοι καὶ γυμνοὶ καὶ ἀλλόφρονες ἐκ τοῦ φόβου καὶ ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν, παραμένουν εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὑπὸ τὰ δένδρα, ὑπὸ τὰς δλίγας σκηνάς, εἰς τοὺς ἀγρούς, εἰς τὰ ὄρη, εἰς τὰ σπήλαια καὶ τὰς ὁπὰς τῆς γῆς, ἐὰν καὶ εἰς ταύτας τολμοῦν νὰ εἰσέλθουν. Καὶ τοῦτο μὲν ἐφ' ὅσον ἀκόμη διερχόμεθα τὸ θέρος, ἀλλ' ἤδη τὸ θέρος παρέρχεται καὶ μετ' ὀλίγον τὸ φθινόπωρον φθάνει καὶ τὸ ψῦχος ἄρχεται καὶ ἡ τραγωδία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν κορυφούται.

Αἱ φοβεραὶ σεισμικαὶ δονήσεις αἱ δονήσασαι καὶ ἐρημώσασαι τὰς τέως ἀνθούσας νήσους, ἐδόνθησαν ὁμολογουμένως καὶ συνεκλόνησαν τὰς καρδίας ὄχι μόνον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν λαῶν, ἀσχέτως θρησκευματος καὶ φυλῆς, καὶ εἶναι ὄντως συγκινητικὴ καὶ παρήγορος διὰ τὸν ἀνθρώπινον πολιτισμὸν ἡ σπουδὴ καὶ ἡ αὐτοθυσία, μὲ τὴν ὁποίαν ἐσπευσαν οἱ τὴν Μεσόγειον διαπλέοντες ξένοι Στόλοι νὰ προσφέρουν τὰς πολυτίμους καὶ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας των εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

Παραλλήλως ἄμεσος καὶ ἀποτελεσματικὴ, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, ὑπῆρξεν ἡ ἐνέργεια τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις ἐπεστράτευσε τὰς δυνάμεις καὶ τὰ κρατικά μέρη πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως, ἣτις, αἰφνιδίως δημιουργηθεῖσα καὶ ἐξαπίνης καταλαβοῦσα πάντας, προσέκλεσεν, ὡς ἦτο φυσικόν, σύγχυσιν τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ ἀσαφῆ γνῶσιν περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ κακοῦ καὶ περὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν καταστροφῶν.

Ἦδη ὅσοι παρέρχονται αἱ ἡμέραι διαπιστοῦται σαφῶς, ὅτι ἡ συμφορὰ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα ἢ ὅσον κατ' ἀρχὰς ἐνομίσθη καὶ ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τῶν ζημιῶν θὰ ἀπαιτήσῃ πολὺν κόπον, πολὺν χρόνον καὶ πολὺν χρῆμα, τὸ ὅποιον βεβαίως οὔτε τὸ Κράτος μόνον θὰ διαθέσῃ, οὔτε οἱ Ἕλληνες μόνον θὰ προσφέρουν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐξωθεν βοήθειας θὰ ἐξευρεθῇ. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν μόνιμον ἀποκατάστασιν καὶ ἀνοικοδόμησιν, ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς ἀνάγκη ἐπείγουσα νὰ ἐξασφαλισθῇ συντόμως ἡ πρόχειρος τοιαύτη.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ πάλιν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ μέγα ἔργον. Καὶ πάλιν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς στρέφει τὰ ὄμματα πρὸς τὴν μητέρα καὶ προστάτιν τοῦ Ἔθνους, ἣτις εἰς ὅλας τὰς δοκιμασίας καὶ τὰς συμφορὰς του παρέχει τὴν ἐγγύησιν τῆς δυνατότητος, ὡς ἐπὶ τούτῳ τεταγμένη, ἵνα ἡγηθῇ εἰς τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἐνισχύσεως καὶ διὰ ταύτης καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν ὕλικῶν μέσων, χρησιμοποιοῦσα τὸ παρὰ τῷ λαῷ κῦρὸς τῆς καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην.

Τοῦτο καὶ ἐπισημῶς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν ἐφάνη τὸ μὲν διὰ τῆς πρωθυπουργικῆς Ἀποφάσεως, ἣτις ἀναθέτει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν διενέργειαν τοῦ πανελληνίου ἐράνου, τὸ δὲ διὰ τῆς βασιλικῆς Διακηρύξεως, ὅτι καὶ εἰς τὴν παροῦσαν δοκιμασίαν τὸ Ἔθνος ἀποβλέπει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν προστάτιν αὐτοῦ. Καὶ ἐκ παραδόσεως λοιπὸν καὶ αὐτοδικαίως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τιμητικὴν ἀνάθεσιν, ἡ Ἐκ-

κλησία εὐρίσκεται καὶ πάλιν ἡγουμένη τῆς ἐξορμήσεως ὑπὲρ τῶν Ἰονίων Νήσων, τῶν ὑπὸ τῶν σεισμῶν πληγειῶν.

Ὅθεν ἐκάλεσα σήμερον τὸν ἱερὸν Κλῆρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὄχι διὰ νὰ ὁμιλήσω πρὸς ὑμᾶς περὶ τῶν καταστροφῶν, διότι εἶναι γνωσταί· ὄχι διὰ νὰ προτρέψω ὑμᾶς εἰς συμμετοχὴν εἰς τὸ ἀναληφθὲν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἔργον καὶ εἰς ἀνάπτυξιν δραστηριότητος, διότι πρόκειται περὶ καθήκοντος ἱερατικοῦ, τὸ ὅποιον δὲν νομίζω, ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ὑποδείξω, ἐφ' ὅσον μάλιστα εἶναι γνωστὸν τὸ ἔργον σας ἐκ παρομοίων περιστάσεων· ἀλλὰ ἐκάλεσα ὑμᾶς, ἀδελφίμου Πατέρες, διὰ νὰ δώσω εἰς ὑμᾶς πατρικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχὴν εἰς εὐόδωσιν καὶ αἰσίαν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου μας.

Διαβιβάσατε πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν ταύτην καὶ παραστήσατε εἰς αὐτοὺς τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς καὶ ὑποδείξατε εἰς αὐτοὺς τὸ ἱερὸν καθήκον τῆς φιλαδελφίας καὶ προτρέψατε αὐτοὺς νὰ σᾶς βοηθήσουν εἰς τὸ ἔργον σας καὶ νὰ δώσουν καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῶν εἰς τὸν ἔρανον τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν δεινῶς πληγέντων καὶ ὁλοσχερῶς καταστροφέντων ὕλικῶς ἀδελφῶν.

Πιστεύετε, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι καὶ εὐσεβὴς καὶ φιλότιμος καὶ γενναῖος καὶ εὐγενὴς καὶ χρησιμοποίησατε τὰς ἀρετὰς του ταύτας καὶ εἰς τὴν παροῦσαν στιγμήν, ἣτις παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκτὸς τῶν ἄλλων αἰτιῶν, τὰς ὁποίας γνωρίζει ἡ παιδαγωγοῦσα αὐτοῦ ἀγάπη, καὶ διὰ νὰ δοθῇ εὐκαιρία νὰ ἀσκήσωμεν τὴν ἀγάπην καὶ νὰ διαλάμψουν αἱ ἀρεταὶ τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁποίων ὁμολογουμένως βαθύτατα ἔχει ἐπιδράσει ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, ὥστε νὰ δύναται νὰ λεχθῇ περὶ αὐτῶν, ὅτι εἶναι θεοδίδακτοι καὶ θεοκίνητοι εἰς τὰς κρισίμους περιστάσεις τοῦ Ἔθνους.

Ἐκτελέσατε λοιπὸν καὶ πάλιν πιστῶς, μὲ τάξιν καὶ ἐπιμέλειαν τὸ καθήκον σας, συνεργάσθητε μὲ πατρικὴν προσήγειαν καὶ προῳτῆτα μετὰ τῶν συνεργατῶν σας, ἐμπνεύσατε εἰς αὐτοὺς ἐνθουσιασμὸν καὶ πίστιν, παρορμήσατε τοὺς χριστιανούς εἰς φιλαδελφίαν καὶ ἀγάπην ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν καὶ βεβαιώθητε, ὅτι καὶ ὑμεῖς θὰ ἐπισπάσθητε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ποιμνίου σας καὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐπαινῆται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ἡμᾶς θὰ δοξάζεται, τὸ δεδοξαμένον εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Τῇ πρώτῃ τῆς ἐπιούσης Παρασκευῆς, κατὰ τὰ προδιατεταγμένα, ἐν τε τῇ καθεδρικῇ ναῷ ἔθνα ἐχοροστάτησεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐν συγκεντρώσει τῶν κατ' ἐνορίας συγκεκροτημένων Συνοριῶν τοῦ ἐράνου ἀνεπέμφθησαν εἰδικαὶ πρὸς Κύριον δεήσεις καὶ εὐχαί.

Καὶ μετὰ τὸν Ἐρανον ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Πανελληνίου Ἐράνου θὰ παραμείνῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, βοηθοῦσα τὸ ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν νήσων.

ΕΟΡΤΙΑ ΑΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΙΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ

Α΄.

Ὁ κατὰ τὸν λήγοντα μῆνα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας εορτασμός τῆς «παγκοσμίου Ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ» παρέχει τὴν ἀφορμὴν πρὸς σύντομον, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐξέτασιν τῆς εἰς τὸν τίμιον τοῦ Κυρίου Σταυρὸν καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ λυτρωτικὴν τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος Θυσίαν ἀναφερομένης ἐκκλησιαστικῆς μας ἁσματογραφίας.

Τὰ εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκοντα ποικίλα ἱερὰ ἄσματα εἶναι ἀνίσως ἐγκατεσπαρμένα εἰς πάντα τὰ ὑμνολογικὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας λειτουργικὰ βιβλία: Μηναια, Παρακλητικὴν, Τριώδιον, Πεντηκοστάριον. Δύναται δὲ νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας: α) Τὰ εἰς ὠρισμένας πρὸς τιμὴν τοῦ Σταυροῦ ἐκκλησιαστικὰς εορτὰς ψαλλόμενα πανηγυρικὰ ἐόρτια ἐκκλησ. ἄσματα καὶ β) τὰ εἰς ὠρισμένας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος τακτικῶς ψαλλόμενα «Σταυρώσιμα».

Ὁ λόγος ἐνταῦθα, περὶ τῶν εἰς τὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου καθιερωμένας ἐκκλησιαστικὰς εορτὰς, ψαλλομένων πανηγυρικῶν ἁσμάτων. Αἱ εορταὶ δ' αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς:

1) Ἡ «μνήμη τῆς εὐρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑπὸ τῆς μακαρίας Ἑλένης», ἀγομένη τῇ 6ῃ Μαρτίου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς τῷ 326 ἐν Ἱεροσολύμοις γενομένης εὐρέσεως τοῦ Τιμίου Ξύλου.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀναφέρεται καὶ ἡ «μνήμη τῆς εὐρέσεως τῶν τιμίων ἡλόν».

2) Ἡ «παγκόσμιος Ὑψώσις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ», εορταζομένη τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς μετὰ τὴν εὐρεσιν τοῦ Τιμίου Ξύλου τῷ 326 ὑψώσεως αὐτοῦ πρὸς προσκύνησιν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Μακαρίου, παρουσία τῆς εὐρούσης αὐτὸ Βασιλίσσης ἁγίας Ἑλένης. Πρὸς τὴν εορτὴν ταύτην συνεδυσάθη καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς τῷ 628 δευτέρας πανηγυρικῆς τοῦ τιμίου Σταυροῦ ὑψώσεως ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, νικήσαντος τοὺς Πέρσας καὶ ἀπελευθερώσαντος τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀπὸ δεκατετραετίας κατεχόμενον Τίμιον Ξύλον.

3) Ἡ «μνήμη τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐπὶ Κωνσταντίνου Βασιλέως, υἱοῦ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου, καὶ Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων», γεγονότος συμβάντος τῇ 7ῃ Μαΐου 346. Ἡ εορτὴ αὕτη τελεῖται τῇ 7ῃ Μαΐου.

4) Ἡ «πρόδος τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ», ἥτοι ἡ ἐκ τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Βυζαντίου ἔξοδος τοῦ ἐκεῖ φυλασσόμενου τμήματος τοῦ Τιμίου Ξύλου καὶ ἡ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐναπόθεσις αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι τῆς 14ης Αὐγούστου. Ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς τελεῖται σήμερον τῇ 1ῃ Αὐγούστου.

5) Ἡ τῇ τρίτῃ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν τελουμένη «Σταυροπροσκύνησις», πρὸς ἐνθάρρουνσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν πιστῶν ἐν τῷ πνευματικῷ ἀγῶνι τῆς μεσοῦσης ἡδὴ τότε Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

Ἐκ τῶν εἰς τὸν τίμιον Σταυρὸν ἀναφερομένων πέντε τούτων εορτῶν, ἡ πρώτη δὲν ἔχει ἐν τοῖς ἐν χρήσει σήμερον ἐντύποις Μηναιοῖς ἰδίαν ἁσματικὴν ἀκολουθίαν, ἔνεκα προφανῶς τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ γεγονότος τῆς εὐρέσεως πρὸς τὴν τῇ 14 Σεπτεμβρίου εορταζομένην Ὑψωσιν. Τῇ 7ῃ Μαρτίου ἀναφέρεται ἀπλῶς «τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ» ἡ «μνήμη τῆς εὐρέσεως» μετὰ τοῦ ἐπομένου ἱαμβικοῦ διστίχου:

Δίδωσιν ἡμῖν Ἑλένη ταύτην χάριν
Βλέπειν τὸ σῶσαν ἐκ φθορᾶς ἡμᾶς Ξύλον.

Πᾶσαι αἱ λοιπαί, ὡς ἀνωτέρω, εορταὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἔχουσι πλουσιωτάτην καὶ ποιητικωτάτην ὑμνολογίαν, προῖον τῆς ὑψηλῆς θρησκευτικῆς ἐξάρσεως καὶ τῆς βαθυτάτης ἱερᾶς συγκινήσεως τῶν ποιητῶν αὐτῆς, εὐκολώτατα καὶ σήμερον μεταδιδόμενης εἰς τοὺς εὐσεβεῖς ὀρθοδόξους χριστιανούς. Ἄλλ' εἰς τοὺς πιστοὺς γνωστότεροι εἶναι σήμερον αἱ πανηγυρικώτερον ἀγόμεναι δύο ἐκ τῶν ἀνωτέρω εορτῶν: ἡ τῆς Ὑψώσεως (14 Σεπτεμβρίου) καὶ ἡ τῆς Σταυροπροσκύνησεως (Γ' Κυρ. Νηστειῶν). Ἀμφότεραι δὲ αἱ εορταὶ αὗται, ἀναχθεῖσαι ἐν τῇ λειτουργικῇ πράξει εἰς περιωπὴν Δεσποτικῶν εορτῶν, πλαισιοῦνται ὑπὸ «προεορτιῶν», διὰ τὴν δι' αὐτὰς προπαρασκευῆν, καὶ ὑπὸ «μεθεορτιῶν», διὰ τὴν παρτάσιν τῆς πνευματικῆς τούτων ἐποικοδομητικῆς ἐκμεταλλεύσεως.

Ἡ διὰ τὸν εορτασμὸν τῆς Ὑψώσεως προπαρασκευῆ ἄρχεται ἀπ' αὐτῆς ἐπι τῆς εορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος (6 Αὐγούστου) διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ Ὁρθρου τῆς ἡμέρας ταύτης ἀρχομένων «Καταβασίων» «Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς...», αἰτινες εἶναι οἱ Εἰρημοὶ τοῦ εἰς τὴν Ὑψωσιν κανόνος Κοσμᾶ τοῦ μελαφοῦ. Τὰ δὲ κυρίως «προεορτία» ἄγονται τῇ παραμονῇ τῆς Ὑψώσεως (13 Αὐγούστου), περιοριζομένων εἰς τέσσαρας μόνον ἡμέρας τῶν «μεθεορτιῶν» τῆς εορτῆς τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου, ἔνεκα τῶν ὁποίων καὶ περιορίζονται τὰ «προεορτία» τοῦ Σταυροῦ εἰς μίαν μόνην ἡμέραν. Ἀλλὰ τὰ «μεθεορτία» τῆς Ὑψώσεως ἐκτείνονται μέχρι καὶ τῆς 21ης Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν τελεῖται καὶ ἡ «Ἀπόδοσις» τῆς εορτῆς, ψαλλομένης καὶ πάλιν κατ' αὐτὴν ὀλοκλήρου τῆς πανηγυρικῆς Ἀκολουθίας ταύτης.

Τὰ διὰ τὴν Σταυροπροσκύνησιν τῆς Γ' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν «προεορτία», ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Δευτέρας, διαρκοῦσιν ὀλόκληρον τὴν πρὸ τῆς εορτῆς τρίτην ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν. Τὰ δὲ «μεθεορτία» ἐξακολουθοῦσι καθ' ὅλην τὴν ἐπομένην ταύτην τετάρτην ἐβδομάδα.

Εἶναι λοιπὸν αὐτονόητον πόσον ἐξαιρετικῶς πλουσία κατέστη ἡ εἰς τὰς δύο ταύτας εορτὰς τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἀναφερομένη ὑμνογραφία.

Ἄλλὰ θὰ συνεχίσωμεν εἰς τὸ προσεχές.

Ε. Γ. Μ.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΟΥΣ ΝΗΣΟΥΣ

Ὁ Καθηγητὴς κ. Ἀμιλκας Ἀλιβιζάτος, ὅστις εὐρίσκειτο ἐν Γενεύῃ ἐπὶ συμμετοχῇ του εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὰς πρώτας πληροφορίας περὶ τῶν καταστροφῶν, κατόπιν συνεννόησε μετὰ τοῦ τμήματος Ἀλληλοβοηθείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου ἐπέσπευσε νὰ ἐπανέλθῃ καὶ παραλαβῶν τὸν κ. Κίγκ, ἀντιπρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι πρόσφυγας, ἐπισκέφθη μετ' αὐτοῦ τὰς σεισμοπλήκτους νήσους πρὸς ἀμέσον ἀντίληψιν τῶν δημιουργηθειῶν ἀμέσων ἀναγκῶν. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ἤδη δοθεῖσα βοήθεια ἐκ μέρους τῶν Ἑθνῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἐπισκοπιακῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικής, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐν ἑτέρῳ σελίδι τοῦ φύλλου τούτου εἰδήσεως καὶ αἱ ἀναγγελλόμεναι προσεχεῖς μεγάλαι ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήκτων δωρεαί, περὶ ὧν ἐγκαίρως θὰ δοθῇ ἡ δέουσα ἀνακοίνωσις.

Ὁ κ. Κίγκ ἔγραψε τὴν κάτωθι πρόχειρον περιγραφὴν τῶν προσωπικῶν του ἐντυπώσεων.

«Ἡ γυναῖκά μου, τὰ παιδιά μου καὶ οἱ γονεῖς μου εἶναι ὅλοι εἰς τὴν Ζάκυνθον. Ἐγὼ ἤμουν ἐδῶ εἰς τὰς Πάτρας, ὅταν ἐγινε ὁ σεισμός καὶ τώρα ἔχω πέντε μέρες καὶ δὲν ἔξρω τί γίνονται. Μπορεῖτε νὰ με πάρετε μαζί σας;» Αὕτῃ ἡ παράκλησις, ἀπὸ ἑνα μικρόσωμον ἄνδρα, ὅστις εὐρίσκειτο εἰς μεγάλην ἀπόγνωσιν, καθὼς περιεπατοῦμεν κατὰ μῆκος εἰς τὴν παραλίαν τῶν Πατρῶν τὴν 15ην Αὐγούστου εἰς τὰς 3 π.μ., ἦτο ἡ πρώτη μας ἐπαφὴ μετὰ τὴν ἀτομικὴν δυστυχίαν, τὴν ὁποίαν ἐπέφερε ὁ σεισμός. Ἄλλ' ἀπητεῖτο εἰδικὴ ἄδεια διὰ πᾶσαν μετάβασιν ἢ ἔξοδον ἀπὸ τὰς πληγείσας νήσους — σκληρὰ ἀλλὰ ἀναγκαῖα διαταγή. Ἐνεκα τούτου ὁ Καθηγητὴς καὶ ἡ κ. Ἀλιβιζάτου καὶ ἐγὼ ἠναγκάσθημεν νὰ τὸν ἐγκαταλείψωμεν καὶ νὰ ἐπιβῶμεν τοῦ πλοίου, διὰ τὸ ὁποῖον ἐφρόντισε δι' ἡμᾶς ὁ Ἐρρυθρὸς Σταυρός.

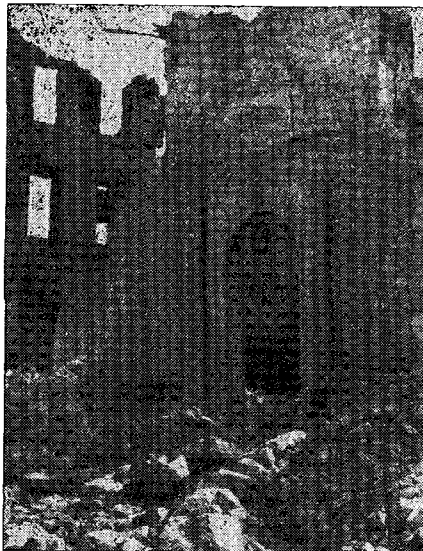
Περὶ τὴν 9ην π. μ. διεκρίναμεν τὴν Ζάκυνθον. Ὅλοι οἱ ἐπιβάται, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων ἦσαν διακεκριμένοι ἰατροὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἴσταντο ἐπὶ τῆς γαφύρας μετὰ βλέμματα ἐστραμμένα πρὸς τὴν πόλιν. Ἡ Ζάκυνθος εἶναι ἡ ὠραιότερα νῆσος τῆς Ἑλλάδος, ἡ δὲ ὁμώνυμος πρωτεύουσα αὐτῆς εὐρίσκειται εἰς τοὺς πόδας δασωδῶν λόφων καὶ ἐπὶ γραφικοῦ ὄρους. Πανοραματικὴ ἀπλοῦται ἐνώπιόν μας ἡ πόλις—ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον μία μᾶζα κατεστραμμένων καὶ παραμορφωμένων κτιρίων—ἐνῶ ἀκόμη ὑψοῦνται ὀλίγαι στῆλαι καπνοῦ ἀπὸ τὰς πυρκαϊάς, αἵτινες κατέκαυσαν αὐτήν. Ἰστάμεθα ἀτενίζοντες πρὸς αὐτήν, ἐνῶ ἀργὰ ἀργὰ εἰσερχό-

μεθα εἰς τὸν κόλπον. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐκινήθη ἢ εἶπε μίαν λέξιν. Ὑπῆρχον ἤδη ἐκεῖ ἑλληνικά, ἀγγλικά καὶ ἀμερικανικά πολεμικά, ἐκ τῶν ὁποίων ἀενάως μετεφέροντο εἰς τὴν παραλίαν τροφίμα καὶ ἐφόδια.

Εὐθύς ὡς ἀπεβιβάσθημεν, συνητήσαμεν οἰκογενεῖας τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης νὰ ἀναμένουν ὑπομονητικῶς τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν νῆσον. Κάθε οἰκογένεια ἔφερε μαζί ὅ,τι μπορούσε ἀπὸ τὰ πράγματά της: στρώματα ἢ κουβέρτες, ραπτομηχανὴν ἢ μηχανὴν μαγειρικῆς. Εἰς διάφορα σημεία ἴσταντο ἄγγλοι ναῦται μετὰ δοχεῖα ὕδατος πρὸς διανομὴν ἠκούσαμεν, ὅτι τὰς πρώτας ἡμέρας ἡ ἔλλειψις ὕδατος ἦτο ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας στερησεις.

Μετέβημεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ἐρρυθροῦ Σταυροῦ, τὸ ὁποῖον ἀπετελεῖτο ἀπὸ μίαν ὁμάδα σκηνῶν ἐν σπουδῇ τοποθετηθειῶν εἰς ἀνοικτὸν χῶρον. Ἐκεῖ πλησίον ἀμερικανοὶ πεζοναῦται ἤδη ἔθεσαν εἰς κίνησιν τὰς ἐκκαθαριστικὰς μηχανὰς διὰ νὰ καθαρῶσιν μέρος τῆς πόλεως ἀπὸ τὰ ἐρείπια, ἐνῶ ἄγγλοι ναῦται καὶ ἔθελοντο τοῦ Ἑλλ. Ἐρρυθροῦ Σταυροῦ εἰργάζοντο ἀπὸ κοινοῦ διὰ τὴν μεταφορὰν ἐφοδίων.

Ἐπληροφορήθημεν, ὅτι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου ἐτραυματίσθη καὶ ὅτι εὐρίσκειτο εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς πόλεως. Ἐνας ἡλικιωμένος ἱερεὺς μᾶς ὠδήγησε νὰ ἴδωμεν μερικὸς ἀπὸ τοὺς καταστραφέντας ναοὺς. Συγκινητικὸν ἦτο τὸ θέαμα τῶν ἐρείπιων τοῦ ἐπισιτιστικοῦ κέντρον, τὸ ὁποῖον διωργανώθη ἀμέσως μετὰ τὸν πρῶτον σεισμὸν καὶ κατεστράφη ἐν συνεχείᾳ μετὰ ἀρκετὰ θύματα κατὰ τὸν ἀκολουθήσαντα τοιοῦτον. Ἐνῶ προχωροῦσαμε μετὰ ὁμάδων οἰκογενειῶν ἐξηνητλημένων καὶ σιωπηλῶν—πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν χωρὶς τροφὴν ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας προτοῦ ὀργανωθοῦν ἐπισιτιστικὰ κέντρα—ἦτο δύσκολον νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι σήμερον (15 Αὐγ.) εἶναι μία ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας ἑορτὰς τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἱερεὺς μᾶς εἶπε, ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε οὐδεὶς ναὸς ὄρθιος, ἡ λειτουργία

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Ἀργουστολίου.

ἐτελέσθη εἰς τὸ ὑπαιθρον.

Περὶ τὴν μεσημβριαν ἐπλέομεν διὰ τὴν Κεφαλληνίαν, εἰς τὸν βαθὺν κόλπον τῆς ὁποίας εἰσῆλθομεν τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἀπέναντί μας εἰς τὴν ξηρὰν εὐρίσκονται αἱ δύο κύριαι πόλεις αὐτῆς: Ἀργουστόλι καὶ Ληξοῦρι. Ἡ ταχεῖα καὶ σημαντικὴ ξένη βοήθεια ἐφαίνετο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων—πολεμικὰ καὶ ἐλικόπτερα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἦσαν ἐν δράσει μαζί μετὰ ἀγγλικά, ἰταλικά καὶ γαλλικά τοιαῦτα. Ἐπληροφορήθημεν, ὅτι ἐκ τῶν πρώτων παρευρεθέντων εἰς τὰς δεινῶς δοκιμασθείσας νήσους

ἦσαν τὰ πολεμικὰ τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ, τὰ ὁποῖα μόλις εἶχον ἀποπλεύσει, ἀφοῦ πρότερον προσέφερον πᾶν ὅ,τι εἶχον εἰς τὰ πλοῖά των.

Εὐθύς ὡς ἀπεβιβάσθημεν, εἶδομεν μεγάλας ποσότητας ἰταλικῶν φαρμάκων ἤδη ἐκφορτωθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ναυτικοῦ— ἓνα ἄριστον παράδειγμα διεθνούς συνεργασίας, τὴν ὁποῖαν ἐπέβαλεν ἡ συμφορὰ τῶν σεισμῶν.

Ἐνταῦθα, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ζακύνθον, ὁ πλησίον τῆς παραλίας χῶρος ἦτο κατελιημένος ὑπὸ οἰκογενειῶν καθισμένων ἐπὶ τῶν πραγμάτων των καὶ ἀναμενουσῶν ματαίως τὴν ἐλπίδα διαφυγῆς ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ τρόμου, τὸν ὁποῖον ἐδοκίμασαν. Διὰ πλείστας ἐξ αὐτῶν ἦτο ἡ πέμπτη ἡμέρα εἰς τὸ ὑπαιθρον, τὰ δὲ παιδιὰ των ἐφαίνοντο ἀμέριμνα καὶ ἐκνευρισμένα· ἐν τούτοις εἶδα καὶ ἓνα μικρὸ ἀγόρι εὐτυχές· μετὰ βλέμμα μεγάλης σοβαρότητος πῆγαινε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ φέρον εἰς ὄλους γύρω του νερὸ μετὰ ἓνα μικρὸ κύπελλο. Εὐρῆκε πάντως κατὶ χρῆσιμον νὰ κάμῃ.

Αἱ κεντρικαὶ ὁδοὶ τῆς πόλεως ἤδη ἐξεκαθαρίσθησαν μετὰ τὰς ἐκκαθαριστικὰς μηχανάς. Καθὼς προχωρούσαμε εἰς τὴν κεντρικότεραν ὁδόν, φυτευμένην εἰς τὰ πλάγια μετὰ πικροδάφνας, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν μετὰ τὰ δένδρα τῆς καὶ τὰς πρασιάς τῆς μετὰ ἄνθη· τὸ θέαμα ἐφαίνετο οἰκίον, μοῦ ὑπενθύμιζε τὴν Πομπηίαν. Ἦτο δύσκολον νὰ πιστεύσω, ὅτι τὰ ἐρεῖπια ἀπετέλουν ἀνθοῦσαν πόλιν πρὶν ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ σεισμοῦ ἦτο παράξενον· ἐδῶ ξυλίνη στέγη παρεμορφώθη καὶ κατήντησε ἀγνώριστος, ἐκεῖ κατέρρευσαν οἱ τοῖχοι ἀφίνοντες νὰ φαίνωνται τὰ δωμάτια μετὰ ὅλα των τὰ ἐπιπλα σάν σὲ κουκλόσπιτο. Φωτογραφίαι τῆς οἰκογενείας ἐκρέμοντο ἐπὶ τῶν τοίχων, ἱματιοθήκαι μετὰ κατεστραμμένας τὰς θύρας, ἀλλ' ἀκόμη πλήρεις ἱματισμοῦ. Εἰς πολλὰ δωμάτια αἱ εἰκόνες ἐφαίνοντο ἀκόμη μετὰ τὰς κανδήλας πρὸ αὐτῶν. Σωροὶ τραπεζίων τῶν καφενείων εὐρίσκοντο ἀκόμη ἐν τῇ πλατεῖᾳ, καὶ ἐνὸς ὁπωροπλείου αἱ ντομάτες διεκρίνοντο μέσα εἰς τὴν σκοπὴν καὶ τὰς πέτρας· οὔτε ἓνα σπῆτι δὲν ἦτο ὄρθιον—ἀκόμη καὶ ἓνα μεγάλο ἐκ μπετόν οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνέπαφον, ἦτο

ἀνευ στέγης. Ἐκεῖ γύρω, δὲν ἦσαν πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐνῶ εἰς ἄλλα σημεῖα εἰργάζοντο ομάδες καταδάρσεως καὶ ἄλλοι ἀνεζήτουν τὰ πράγματά τους εἰς τὰ ἐρεῖπια. Ὁ συνοδευὼν ἡμᾶς ἱερεὺς ἐχαίρετα αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν ἐρώτησίν του διὰ τὰς οἰκογενείας των ἐλάμβανε τὴν ἀπάντησιν «Δόξα τῷ Θεῷ», ἐὰν ὅλοι διεσώθησαν· ἀλλὰ πολλὰ ἀκόμη σώματα νεκρῶν ἦσαν ἐκεῖ πλησίον, ὅπου ἰστάμεθα, κάτω ἀπὸ τὰ ἐρεῖπια.

Τὸ ἐσπέρας ἐπήγαμε εἰς τὴν κατασκήνωσιν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἡ παροχὴ πρώτων βοηθειῶν ἦτο φοβερὸν πρόβλημα, δεδομένου ὄντος, ὅτι τὸ μοναδικὸν νοσοκομεῖον τῆς νήσου κατεστράφη τελείως φονεύσαν τὴν διευθύντριαν καὶ ἀρκετοὺς ἐκ τοῦ προσωπικοῦ. Οἱ τραυματῖαι κατέκειντο ὑπὸ σκηνάς, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῶν δυναμένους νὰ μετακινηθοῦν μετέφερον ἐκάστην πρωΐαν εἰς Πάτρας. Διαρκῶς τὰ ἐλικόπτερα μετέφερον τραυματῖας ἀπὸ τὰ χωρία· καὶ ὄχι μόνον τραυματίας· ἓνα μωρὸ αὐτῆ τῆ στιγμῆ ἐξέλεξε νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον· ἡ μητέρα του μετεφέρθη μετὰ ἓνα ἐλικόπτερον ἐκεῖ διὰ νὰ φέρῃ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ φῶς ἓνα χαριτωμένο ἀγοράκι. Ἐσκεπτόμεθα τί παράξενος καὶ σκληρὸς κεῖται πρὸ αὐτοῦ ὁ κόσμος.

Διαρκῶς νέαι σκηναὶ ἐποπθετοῦντο μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἀμερικανικῶν καὶ ἀγγλικῶν ἰατρικῶν ναυτικῶν ἀποστολῶν. Κατ' ἀρχὰς ἀπεφασίσθη νὰ διανυκτερεύσωμεν εἰς μίαν ἀπὸ αὐτάς, ἐφ' ὅσον καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων δὲν θὰ ἐχρειάζοντο εἰμὴ τὴν ἐπομένην πρωΐαν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τῆς νυκτὸς κατελήφθησαν καὶ αὐταὶ ἀπὸ τρεῖς ὑπερήλικας γυναῖκας, τὰς ὁποίας μετέφερε ἀπὸ τὰ χωρία τὸ βασιλικὸν ναυτικόν, δύο ἐπιτόκους γυναῖκας καὶ εἰκοσι ἑλληνας στρατιώτας προσβληθέντας ἀπὸ τροφικὴν δηλητηρίασιν.

Τὴν ἐπομένην πρωΐαν (16 Αὐγ.) διεσχίσσαμεν τὸν λιμένα μετὰ μίαν ὑπερπλήρη κόσμου βενζινακάτον μεταβαίνοντες εἰς τὸ Ληξοῦρι, τὴν γενέτειραν πόλιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλιβιζάτου. Καὶ ἐδῶ ἐπικρατεῖ τὸ θέαμα τελείας καταστροφῆς· ἡ προκυμαία διεσπάθη ἐπικινδύνως, αἱ οἰκίαι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς βενετοκρατίας μετεβλήθησαν εἰς ἐρεῖπια, ἡ δὲ οἰκία τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλιβιζάτου κατέπεσε. Ὁ ναὸς τοῦ

Ὅ,τι ἀπέμεινε ἀπὸ τοὺς περιφῆμους Ἁγ. Πάντας Ζακύνθου.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἰς Ληξοῦριον.

ἀγίου Νικολάου, καταστραφείς με τὴν εἰσβολὴν τῶν γερμανῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπισκευασθεὶς τῇ βοήθειά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, μετεβλήθη καὶ πάλιν εἰς μίαν μᾶζαν ἀπὸ πέτρες. Συνηγήσαμεν μερικοὺς γείτονας τοῦ κ. Ἀλιβιζάτου κατασκηνώσαντας εἰς τοὺς κήπους των. Εὐτυχῶς εἶχον ἓνα πηγᾶδι, καὶ οὕτω εἶχαν νερὸ καὶ τὰ φρούτᾶ των, σῦκα, ἀχλάδια καὶ ντομάτες, με τὰ ὁποῖα καὶ ἔζων. Ὁ υἱὸς τῆς οἰκογενείας ἐξηφανίζετο ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς οἰκίας των καὶ ἐξήρχετο κομίζων θριαμβευτικῶς μιὰ κατσαρόλα ἢ ἄλλο τι δοχεῖον — ποτήρια καὶ πιάτα καὶ μαγειρικά σκεύη ἦσαν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερας ἀνάγκης.

Τὸ ἀπόγευμα ἐπεσκέφθημεν τὰ πλησίον τοῦ Ληξουρίου χωρία πάντα εἶχον μεταβληθῆ εἰς σωρούς ἀπὸ πέτρες. Τὰ μακρὰν κείμενα χωρία ἐφαίνοντο ἄδικτα, ἀλλ' ὁ κόσμος ἐφαίνετο νὰ διαμένῃ εἰς τὸ ὑπαιθρον. Ὁ λόγος ἀπεσαφηνίσθη, ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἐξοχικὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ἀλιβιζάτου· αὕτη ἦτο ἀκόμη ὀρθή, ἀλλ' ἡ στέγη καὶ οἱ τοῖχοι εἶχον βαθείας ρωγμὰς καὶ ὑπῆρχον ἐπικίνδυνα χάσματα, ὥστε νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀκατοίκητος.

Μετὰ μίαν θαυμασίαν νύκτα ὑπὸ τὸν ἀστερόεντα οὐρανόν, ἐπεστρέψαμεν τὴν ἐπομένην (17 Αὐγ.) εἰς τὸ Ληξοῦρι. Μεγάλῃ προόδῳ συνετελέσθη εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἐνισχύσεων—οἱ ἀμερικανοὶ πεζοναῦται ἐπρομήθευον ψωμί, γάλα καὶ ρύζι καὶ ἐγκατέστησαν ἓνα θαυμάσιον ὀργανωτικὸν σύστημα. Ὁ κόσμος ἐλάμβανε τὸ γάλα του εἰς κύπελλα, κουτιὰ κονσερβῶν

ἢ ἀκόμη καὶ εἰς κουτιὰ σιγάρων ἐφ' ὅσον δὲν εἶχον ἄλλο τι. Ὁ καθηγητὴς κ. Ἀλιβιζάτος με τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐγκαθίστα τοπικὰς ἐπιτροπὰς διὰ τὴν διανομὴν τοῦ ἐκ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποστελλομένου ἤδη ἱματισμοῦ.

Τὴν μεσημβρίαν ἐπεστρέψαμεν εἰς Ἀργοστόλι καὶ εὗρομεν ταχεῖαν πρόοδον ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐνταῦθα. Τὸ βασιλικὸν ναυτικὸν εἰργάζετο εἰς τὸ ἐργοστάσιον ἠλεκτροπαραγωγῆς καὶ συντόμως τὸ ἠλεκτρικὸν ἦτο ἐν χρήσει. Αἱ ἐν τῇ προκυμαίᾳ οἰκογενεαὶ μετεκινήθησαν εἰς σκηνὰς καὶ συσσίτια εἶχον ὀργανωθῆ. Ἀλλὰ βαδίζοντες διὰ τῶν ἐρειπίων ἠσθανόμεθα τὴν ἰδιάζουσαν τῶν ὑπὸ τὰ ἐρείπια εὐρισκομένων ἀκόμη πτωμάτων ὁσμὴν.

Τὸ ἀπόγευμα συνητήθημεν ἐπὶ τέλους με τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κεφαλληνίας, ὁ ὁποῖος ἦτο εἰς τὴν Σάμην εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς νήσου· ἀμέσως κατεστρώσαμεν σχέδια βοήθειας τῶν σεισμοπλήκτων.

Κατὰ τὸ ἑσπέρας ἓνα ἑλληνικὸν πολεμικὸν μᾶς μετέφερε πάλιν εἰς Πάτρας—ἐδῶ διενυκτερεύσαμεν εἰς τὴν ταράτσαν ἑνὸς ξενοδοχείου, ἐφ' ὅσον ἡ πόλις ἦτο ὑπερπλήρης χρησιμοποιοιμένη ὡς πρώτη βᾶσις προσφυγῆς τῶν σεισμοπλήκτων.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης (18 Αὐγ.) ἐπεσκέφθημεν τοὺς εἰς τὰ διάφορα νοσοκομεῖα τραυματίας. Οἱ Ζακύνθιοι διεκρίνοντο ἀπὸ τοὺς Κεφαλλῆνας τραυματίας ἀπὸ τὰ ἐγκαυμάτα των. Ἀλλὰ πάντες ἐφαίνοντο φαιδροὶ, ὅταν ὁ Καθηγητὴς καὶ ἡ κ. Ἀλιβιζάτου συνωμίλουν μαζί των.

Ἀφηγήσεις τῶν σεισμοπαθῶν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑ-
ΤΟΣ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΓΑΠΗΣ», ΕΝ ΤΩ ΚΑΙΡΩ ΤΩΝ ΘΕΟΜΗΝΙΩΝ

Ἡ μεγάλη συμφορά, ἣτις ἐπληξε τὰς Ἰονίους Νήσους, συνεκίνησε βαθέως τὴν παγκόσμιον κοινὴν γνώμην καὶ ἐκινήτοποίησε τοὺς πάντας πρὸς περίθαλψιν τῶν τόσον δεινῶς πληγέντων κατοίκων τῶν σεισμοπαθῶν περιοχῶν. Ἐκ τῶν πρώτων ἐκινήτοποιήθη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν τόσον ἡ ἐν Ἑλλάδι, ὅσον καὶ ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν γραφομένων ἐν ἄλλαις σελίσιν τοῦ παρόντος φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας». Ἡ κινήτοποιήσις αὕτη ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ λάβῃ καθολικὸν χαρακτήρα, ἐπεκτεινομένη εἰς ὅλα τὰ μέλη τόσον τῆς ποιμαινούσης, ὅσον καὶ τῆς ποιμαινομένης ἐκκλησίας. Πάντες δέον νὰ ἔχουν συνείδησιν, ὅτι ἀποτελοῦν μίαν κοινωνίαν ἀγάπης, ἐν ἣ «οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθεὶς ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. ιβ', 4 ἔξ. Ἐφεσ. δ', 15-16. Κολ. α', 18-24 β', 19), «Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. ιβ', 12-27). Θαυμαστὸν πρότυπον κοινωνίας ἀγάπης, τὸ ὁποῖον δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῆς γενικῆς κινήτοποιήσεως πρὸς περίθαλψιν τῶν σεισμοπαθῶν ἀδελφῶν μας, εἶναι τὸ φωτεινὸν παράδειγμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

* *

Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία δὲν ἐκήρυττε μόνον θεορητικῶς τὴν καινὴν ἐντολήν τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ ἐφήρμοζεν αὐτὴν κατὰ τὸν πλέον ἄριστον καὶ ὑποδειγματικὸν τρόπον¹. Ὁ Λουκιανὸς περὶ τὰ τέλη τοῦ β' αἰῶνος ὁμολογεῖ περὶ τῶν χριστιανῶν: «Ὁ πρῶτος αὐτῶν νομοθέτης μετέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν πεποιθήσιν, ὅτι εἶναι ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους. Ἀνα-

1. Πρβλ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, Ἡ κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1925. Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ βιβλικαὶ καὶ ἱστοριοδογματικαὶ βάσεις τῆς κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, Ἀθήναι 1933. Φιλαρέτου Βασιλείου, Ἡ ἀγάπη καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ (Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 11, 349). Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἱστορία τοῦ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, Ἀθήναι 1950, σελ. 135 κ. ἔξ, Adolf von Harnack, Die Mission und Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten⁴, τόμ. 1, Leipzig 1924, σελ. 170-220. Georg Hahn, Die Kirche der Märtyrer und Katakomben, Freiburg im Breisgau 1939, σελ. 424-432. Wilh. Liese, Die Geschichte der Caritas, τόμ. 1, Freiburg im Breisgau 1922, σελ. 29-76.

²Ἐπεστρέψαμεν εἰς Ἀθήνας τὸ ἀπόγευμα με βαθυτάτας ἐντυπώσεις θαυμάζοντες τὸ ψυχικὸν σθένος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

M. C. KING

Ἀντιπρόσωπος ἐν Ἑλλάδι.
τοῦ Οἴκου. Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν
(Μετάφρ. Σ. Δ. Δώλη)

πίσσουν μίαν ἀπίστευτον εὐκνησίαν, εὐθύς ὡς συμβῆ τι, ἀφορῶν εἰς τὰ κοινωνικὰ αὐτῶν ἐνδιαφέροντα¹. Καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς ἔλεγεν: «Ἡ ὑπὲρ τῶν ἀβοηθήτων πρόνοια ἡμῶν, ἡ ὑπ' ἡμῶν ἐξάσκησις τῆς ἀγάπης εἶναι διὰ τοὺς ἐχθρούς μας τὸ διακριτικὸν ἡμῶν γνώρισμα: «Ἴδετε, λέγουν, πῶς ἀγαποῦν ὁ εἰς τὸν ἄλλον» —οἱ ἴδιοι μισοῦν, ὁ εἰς τὸν ἄλλον— «καὶ πῶς εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνουν ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου»². Ἡ Ἐκκλησία ἐδημιούργησε μίαν νέαν κοινωνίαν, ἣτις δὲν ἐγνώριζε διακρίσεις ἐλλήνων καὶ βαρβάρων, πλουσιῶν καὶ πτωχῶν, δούλων καὶ ἐλευθέρων, ἀλλ' ἀπετέλει τὸ μυστικὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ἐν μέλος ἤρχετο ἀραγὸν εἰς τὸ ἄλλο καὶ ἦτο ἔτοιμον νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐθνικούς, διὰ τοὺς ὁποίους ἔγραφεν ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος: «περὶ ἀγάπης οὐ μέλλει αὐτοῖς, οὐ περὶ χήρας, οὐ περὶ ὄρφανοῦ, οὐ περὶ θλιβομένου, οὐ περὶ πεινῶντος ἢ διψῶντος»³.

Ἄλλ' ἂν πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἦτο μία «κοινωνία ἀγάπης», κατ' ἐξοχὴν αὕτη ἐξεδήλου τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην ἐν ὅλῳ αὐτῆς τῷ μεγαλείῳ κατὰ τὰς ἐποχὰς λοιμῶν, λιμῶν καὶ λοιπῶν μεγάλων θεομηνιῶν. Οἱ χριστιανοὶ μεθ' ὑποδειγματικῆς αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας περιέθαλπον πάντα πάσχοντα, ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθρούς διώκτας αὐτῶν⁴.

Ὅτε τὸ 250 ἐμαίνετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἡ πανώλης καὶ δὲν ὑπῆρχεν οἰκία ἐν ἣ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ τεθνηκώς⁵, οἱ χριστιανοὶ παρουσίασαν λαμπρὰ δειγμάτων ἡρωικῆς ἀγάπης. Ὁ Ἐπίσκοπος Διονύσιος γράφει τὰ ἐξῆς σχετικῶς: «Οἱ πλείστοι⁶ τῶν ἀδελ-

1. Λουκιανῶ, Περεργ. 10. Harnack, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 174

2. Tertull., Apolog. 39. Harnack, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 174.

3. Ἰγνατίου, Πρὸς Σμυρναίους VI.

4. Εὐαγγ. Θεοδώρου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 143.

5. Εὐσεβίου, Ἐκκλησ. Ἱστορία, VII, 22. Migne Ἐ. Π. 20, 688.

6. Ἡ περικοπή αὕτη ἐν ἐλευθέρῳ ἑλληνικῇ ἀποδόσει ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Οἱ μὲν πλείστοι τῶν ἀδελφῶν μας, ἕνεκα πολὺ μεγάλης ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας, παραθεωροῦντες (ἀψηφόντες) τὸν ἑαυτῶν τῶν καὶ δεικνύοντες ἀφοσίωσιν ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον, ἐπισκεπτόμενοι χωρὶς προφυλάξεως τοὺς ἀσθενεῖς, παρέχοντες εἰς αὐτοὺς διαψιλῶς καὶ πλουσίως τὰς ὑπηρεσίας των, περιποιούμενοι αὐτοὺς ἐν Χριστῷ, ἀπέθνησκον πολὺ εὐχαρίστως μαζὶ μετ' ἐκείνους, ἀφοῦ προηγουμένως ἐδέχοντο ἀπὸ τοῦ ἄλλου τὰ παθήματα καὶ ἐφείλκον ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ τῶν τὴν ἀσθένειαν τῶν πλησίον καὶ ἀφοῦ μετ' ἐπὶ τὴν θέλησιν των ἐδοκίμασαν τοὺς πόνους. Καὶ πολλοὶ, ἀφοῦ παρέσχον εἰς ἄλλους νοσοκομειακὴν περίθαλψιν καὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνάρρωσιν, ἀπέθανον, λαμβάνοντες τὸν τρόπον τινὰ ἀπὸ ἐκείνους τὸν θάνατον ἐπάνω των... Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ ἄριστοι ἐκ τῶν ἀδελφῶν μας ἔφυγον ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ μερικοὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι καὶ οἱ πλέον ἀξιόπαινοι ἐκ τοῦ λαοῦ, εἰς τὸν τρόπον ὥστε καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος ἤρχετο λόγῳ πολλῆς εὐσεβείας καὶ ἰσχυρᾶς πίστεως, οὐδόλως νὰ φαίνεται, ὅτι εἶναι κατώτερον τοῦ μαρτυρίου. Μετὰ τὰς χεῖρας καὶ μέσα εἰς τὴν ἀγάλην των ἐσῆκωναν τὰ σώματα τῶν ἁγίων, ἔκλειον εἰς αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ στόματα, τοὺς μετέφερον ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους των, τοὺς ἔλθον καὶ τοὺς ἐστόλιζον μετ' ἐκείνην στολήν, διὰ νὰ τύχουν καὶ αὐτοὶ μετ' ὀλίγον τῶν ἰδίων περιποιήσεων, διότι πάντοτε οἱ ἐπιζῶν-

φῶν ἡμῶν δι' ὑπερβάλλουσιν ἀγάπην καὶ φιλαδελφίαν, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν καὶ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ἐπισκοποῦντες ἀφυλάκτως τοὺς νοσοῦντας, λιπαρῶς ὑπηρετοῦμενοι, θεραπεύοντες ἐν Χριστῷ, συναηλάττοντο ἐκεῖνοι ἀσθενέστατα, τοῦ παρ' ἐτέρων ἀναπιμπλάμενοι πάθους, καὶ τὴν νόσον ἐφ' ἑαυτοὺς ἔλκοντες ἀπὸ τῶν πλησίων, καὶ ἐκόντες ἀναμασσόμενοι τὰς ἀλγηδόνας. Καὶ πολλοὶ νοσοκομήσαντες καὶ ῥώσαντες ἐτέρους, ἐτελεύτησαν αὐτοί, τὸν ἐκείνων θάνατον εἰς ἑαυτοὺς μεταστήσαντες... Οἱ γοῦν ἄριστοι τῶν παρ' ἡμῖν ἀδελφῶν τοῦτον τὸν τρόπον ἐξεχώρησαν τοῦ βίου, πρεσβύτεροί τε τινὲς καὶ διάκονοι, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ λαοῦ λίαν ἐπαινούμενοι ὡς καὶ τοῦ θανάτου τοῦτο τὸ εἶδος διὰ πολλὴν εὐσέβειαν καὶ πίστιν ἰσχυρὰν γινόμενον, μηδὲν ἀποδεῖν μαρτυρίου δοκεῖν. Καὶ τὰ σώματα δὲ τῶν ἁγίων ὑπταίς χερσὶ καὶ κόλποις ὑπολαμβάνοντες, καθαιροῦντές τε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ στόματα συγκλείοντες, ὠμοφοροῦντές τε καὶ διατιθέντες, προσκαλλόμενοι, συμπλεκόμενοι, λουτροῖς τε καὶ περιστολαῖς κατακοσμοῦντες, μετὰ μικρὸν ἐτύγχανον τῶν ἴσων, ἀεὶ τῶν ὑπολειπομένων ἐφεπομένων τοῖς πρὸ αὐτῶν. Τὰ δὲ γε ἔθνη πᾶν τοῦναντίον καὶ νοσεῖν ἀρχομένους ἀποθνήσκοντες, καὶ ἀπέφηνον τοὺς φιλιτάτους καὶ ταῖς ὁδοῖς ἐρρίπτουν ἡμιθνήτας, καὶ νεκροὺς ἀτάφους ἀπεσκυβαλίζοντο, τὴν τοῦ θανάτου διάδοσιν καὶ κοινωνίαν ἐκτρέπομενοι, ἦν οὐκ ἦν καὶ πολλὰ μηχανομένοις ἐκκλίνειν ῥάδιον»¹.

Ὅτε, κατὰ τὸ θέρος τοῦ 252, ἐνέσκηψεν εἰς Ἀφρικήν καὶ ἰδίως τὴν Καρχηδόνα φοβερός λοιμὸς καὶ λιμός, οἱ χριστιανοὶ ἔδειξαν ὑποδειγματικὴν ἀνταπάρνησιν καὶ ἐδελουσίαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λοιμοῦ, ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ, διωρογανώθη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν συστηματικῶς ἡ περισυλλογὴ συνδρομῶν, ἡ περιθάλψις τῶν ἀπειροπληθῶν ἀσθενῶν καὶ ἡ ταφὴ τῶν θνησκόντων, ἀνεξαοτήτως θρησκευματος, τοῦθ' ὅπερ προεκάλεσε τὴν ἐκτίμησιν καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν πρὸς αὐτόν².

Ὅσαύτως, ὅταν ἐνέσκηψε πανώλης καὶ λιμός κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μαξιμίνου, «πάντα δ' οὖν οἰμωγῶν ἦν ἀνάπλευα, κατὰ πάντας τε στενωποὺς ἀγοράς τε καὶ πλατείας οὐδ' ἦν ἄλλο τι θεωρεῖν ἢ θρήνους μετὰ τῶν συνήθων αὐτοῖς (=τοῖς εἰδωλολάτραις) αὐλῶν τε καὶ κτύπων», τότε ἔλαμψε πάλιν ἡ ἠρωϊκὴ ἀνταπάρνησις, αὐτοθυσία καὶ ἀγάπη τῶν χριστιανῶν, περιθάλπουσα καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰδωλολάτραις:

τες (λόγω τῆς ἐπιδημίας) ἠκολούθουν μετ' ὀλίγον εἰς τὸν θάνατον τοὺς προαπελθόντας ἀδελφούς. Οἱ εἰδωλολάτραι ὁμως ἐπραττον τελείως τὰ ἀντίθετα. Ἐξεδίωκον ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μόλις εἶχον ἀρχίσει νὰ εἶναι ἀσθενεῖς, ἀπέφηνον καὶ τοὺς φιλιτάτους τῶν, καὶ τοὺς ἐρρίπτουν ἡμιθνήτας εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ ἐρρίπτουν εἰς τὰ σκουπίδια τοὺς νεκροὺς ἀτάφους, φοβούμενοι τὴν μετάδοσιν καὶ προσέγγισιν τοῦ θανάτου, τὴν ὁποίαν ὁμως δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ἀποφύγητις, ὅτι καὶ ἂν ἐμχανεύετο» [E. Θεοδώρου, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 143-144].

1. *Εἰσεβλίον*, ἐνθ' ἄνωτ. G. Hahn, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 26. *Εὐαγγ. Θεοδώρου*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 143-144.

2. Δ. Μπαλάνου, Πατρολογία, σελ. 202.

Τότε «τῆς χριστιανῶν¹ περὶ πάντα σπουδῆς τε καὶ εὐσεβείας πᾶσιν ἔθνεσι διάδηλα κατέστη τὰ τεκμήρια. Μόνοι γοῦν ἐν τηλικαύτῃ κακῶν περιστάσει τὸ συμπαθὲς καὶ φιλάνθρωπον ἔργον αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενοι, διὰ πάσης ἡμέρας, οἱ μὲν τῆ τῶν θνησκόντων (μυριάδες δ' ἦσαν, οἷς οὔτις ἦν ὁ ἐπιμελησόμενος) κηδεῖα τε καὶ ταφῆ προσεκαρτέρουν, οἱ δὲ τῶν ἀναπᾶσαν τὴν πόλιν πρὸς τοῦ λιμοῦ κατατρυνχομένων τὴν πληθὴν ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀθροίζοντες, ἄρτους διένεμον τοῖς πᾶσιν, ὡς περιβόητον εἰς πάντας ἀνθρώπους καταστήσαι τὸ πρᾶγμα, Θεὸν τε τῶν χριστιανῶν δοξάζειν, εὐσεβεῖς τε καὶ μόνους θεοσεβεῖς τούτους ἀληθῶς, πρὸς αὐτῶν ἐλεγχθέντας τῶν πραγμάτων ὁμολογεῖν»².

Χαρακτηριστικὸν τυγχάνει καὶ τὸ γεγονός, ὅτι οὐ μόνον οἱ χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι συνεδέοντο πρὸς ἀλλήλας ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος. Ὅσακις μία Ἐκκλησία ἐμαστιζέτο ὑπὸ θεομηνίας ἢ ἀνάγκης τινός, αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι ἔσπευδον πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀρωγὴν. Ὁ Διονύσιος Κορίνθου περὶ τὸ 170 γράφει πρὸς τοὺς ρωμαίους χριστιανούς: «Ἐξ ἀρχῆς γὰρ ὑμῖν ἔθος ἐστὶ τοῦτο, πάντας μὲν ἀδελφούς ποικίλως ἐυεργετεῖν, Ἐκκλησίαις τε πολλαῖς τε κατὰ πάσαν πόλιν ἐφόδια πέμπειν»³. Ἀληθῆς ἀδάμας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ χριστιανικῇ φιλολογίᾳ καὶ πολῦτιμον μνημεῖον χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἡ ὑπ' ἀρ. 62 ἐπιστολὴ τοῦ Κυπριανοῦ, ἣτις ἐγράφη τὸ 253 πρὸς τοὺς νομιδοὺς Ἐπισκόπους. Οὗτοι ἐγραψαν εἰς αὐτόν, ὅτι ὄρδοι ἀργίων ληστῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ ἀπήγαγον ὡς αἰχμαλώτους πολλοὺς χριστιανούς ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ὁ Κυπριανὸς ἀμέσως διηγήθη ἔρανον ἐν Καρχηδόνι καὶ συνεκέντρωσε τὴν ποσὸν τῶν 100.000 σηστερτίων (=18.000 χρυσῶν φράγκων), ὅπερ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς νομιδοὺς ἐπισκόπους μετὰ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς, ἣτις κατὰ τὸν Harnack εἶναι «ἡ διεξοδικωτάτη καὶ ἀξιολογωτάτη πληροφορία, ἣν κατέχομεν ἀπὸ τοῦς τρεῖς πρώτους αἰῶνας ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν»⁴. Μεταξὺ ἄλλων γράφει χαρακτη-

1. Ἡ περικοπὴ αὕτη ἐν ἐλευθέρῳ νεοελληνικῇ ἀποδόσει ἔχει ὡς ἑξῆς: Τότε «εἰς ὅλα τὰ ἔθνη ἔγιναν φανεραὶ αἱ ἀποδείξεις τοῦ ζήλου καὶ τῆς εὐσεβείας τῶν χριστιανῶν. Π. χ. μόνοι αὐτοὶ εἰς τὴν κακὴν αὐτὴν περίστασιν ἔδειξαν συμπάθειαν καὶ φιλάνθρωπίαν μετὰ τὰ ἔργα τῶν. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐφρόντιζον μετὰ κατερίαν διὰ τὴν κηδεῖαν καὶ ταφὴν τῶν ἀποθνησκόντων (ὑπῆρχον δὲ μυριάδες ἐξ αὐτῶν, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος θὰ ἐφρόντιζε δι' αὐτούς), ἄλλοι δὲ ἀπὸ συνήθου ὄλους μαζί εἰς ἕν μέρος ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐν τῇ πόλει ἐβασανίζοντο ἀπὸ τὴν πείναν, διένεμον εἰς αὐτοὺς ἄρτους, εἰς τρόπον ὅστε τὸ πρᾶγμα ἔγινε περιβόητον εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅλοι ἐδόξαζον τὸν Θεὸν τῶν χριστιανῶν καὶ ὁμολογοῦν, ὅτι μόνοι αὐτοὶ (δηλ. οἱ χριστιανοὶ) ἀπεδείχθησαν ἀπὸ τὰ πρᾶγματα εὐσεβεῖς καὶ ἀληθῶς θεοσεβεῖς» (E. Θεοδώρου, σελ. 145).

2. *Εἰσεβλίον*, Ἐκκλ. Ἰστ., IX, 8. Migne Ἐ. Π. 20,817. Harnack, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 197.

3. *Εἰσεβλίον*, Ἐκκλ. Ἰστ. IV, 23. Migne Ἐ. Π. 20, 388—389. Harnack, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 207—208. G. Hahn, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 425.

4. Harnack, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 209.

ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΑ

Α'.

Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ «μία, ἅγια, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία».

Ὡς πολλάκις προφορικῶς καὶ γραπτῶς ἐτονίσσαμεν, ἡ ἄνευ ὄρων καὶ ἐπιφυλάξεων καὶ ὄρισμένων διακηρύξεων ὀλοκληρωτικὴ συμμετοχὴ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν λεγομένην οἰκουμενικὴν κίνησιν τῶν Ἐκκλησιῶν, — καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ὑπὸ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπαγωγὴν καὶ συγχώνευσιν καὶ τῆς περὶ τὰ δόγματα ἀσχολουμένης ὁργανώσεως «Faith and Order» κατὰ τὸ ἐν Ἀμστελλοδάμῳ συνεληθὸν τῷ 1948 Α' συνέδριον αὐτοῦ—, περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ τὸν κίνδυνον διαφύσεως παρανοήσεων καὶ παρεξηγήσεων εἰς βάρος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας παρὰ τισι

ριστικῶς ὁ Κυπριανός: «Μετὰ μεγάλου πόνου ψυχῆς καὶ μετὰ πλείστων δακρύων ἀνεγνώσαμεν, λίαν ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς, διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ἀδελφῶν μας, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Διότι ποῖος δὲν αἰσθάνεται θλίψιν διὰ τὰ τοιαῦτα ἀτυχήματα καὶ ποῖος δὲν κάμνει ἰδικόν του πόνον τὸν πόνον τοῦ ἀδελφοῦ του;... Δοθέντος ὅτι ὁ Ἅπ. Παῦλος λέγει, ὅτι «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε», ὀφείλομεν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἀδελφῶν μας νὰ βλέπωμεν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ λυτρώσωμεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς αἰχμαλωσίας Ἐκεῖνον, ὅστις ἐλύτρωσεν ἡμᾶς ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦ θανάτου. Αὐτὸν λοιπόν, ὅστις ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐξηγόρασεν ἡμᾶς διὰ τοῦ αἵματός Του, ὅστις ἤδη ὁ Ἰδιος ἐν ἡμῖν μένει καὶ κατοικεῖ, Αὐτὸν ὀφείλομεν νὰ ἐλευθερώσωμεν ἐκ τῶν βαρβαρικῶν χειρῶν δι' ἐνὸς χρηματικοῦ ποσοῦ... Ὅλοι ταχέως, εὐχαρίστως καὶ πλουσίως ἔδωκαν χρηματικὰς εἰσφορὰς διὰ τοὺς ἀδελφούς... Ἀποστέλλομεν πρὸς ὑμᾶς 100.000 σηστερτίους, οἵτινες συνεκεντρώθησαν ἐξ εἰσφορῶν κλήρου καὶ λαοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣν ποιμαίνομεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ...»¹.

* *

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται, ὅτι τῷ ὄντι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ὡς «κοινωνία ἀγάπης» εἶναι ἐν θαυμάσιον πρότυπον ἐκδηλώσεως τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης ἐν τῷ καιρῷ τῶν μεγάλων συμφορῶν καὶ θεομηνιῶν. Ἄς ἐμπνευσθῶμεν λοιπόν οἱ πάντες ἐκ τοῦ προτύπου αὐτοῦ! Διὰ τῆς μέχρις αὐτοθυσίας ἐξιχνουμένης ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης μας πρὸς τοὺς σεισμοπαθεῖς ἀδελφούς μας ἄς ἀποδείξωμεν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, εἰς ἣν πάντες ἀνήκομεν, εἶναι ἀνταξία θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῶν μαρτύρων καὶ τῶν κατακομβῶν!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

1. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 209—210. G. Hahn, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 430—431. Wilh. Liese, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 79.

τῶν μετεχόντων τῆς ἐν λόγῳ κινήσεως ἑτεροδόξων θεολόγων καὶ τῶν Ὁμολογιῶν αὐτῶν, καὶ ἰδίως τὴν παρεξήγησιν ὅτι ἡ τοιαύτη συμμετοχὴ σημαίνει ἀπάρνησιν τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος τῆς μῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας καὶ ἐγκατάλειψιν τῆς ἱστορικῆς ἀξιώσεώς της ὅτι εἶναι ἡ «μία, ἅγια, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου αὐτῆς. Οὕτω π. χ. ἔγραψε προσφάτως ὁ καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἱστορίας τῶν Δογμάτων ἐν τῷ γερμανικῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Marburg Ernst Benz, συμμεριζόμενος ὁμοίαν γνώμην τοῦ Karl Barth¹ καὶ ἄλλων, ὅτι δῆθεν «οὐδεμία τῶν ἱστορικῶν Ὁμολογιῶν (μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγει βεβαίως καὶ τὴν μίαν, ἅγιαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡμῶν!) δύναται σήμερον πλέον νὰ ἐγείρῃ ἐνώπιον τῶν ἄλλων τὴν ἀξίωσιν, ὅτι ἐν τῇ ἱστορικῶς καθορισμένῃ ἰδιαιτέρῳ μορφῇ αὐτῆς ἐκπροσωπεῖ ἐξ ὀλοκληροῦ τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν καὶ ὅτι μόνη αὐτὴ εἶναι ἡ «ἅγια καθολικὴ Ἐκκλησία» τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Πολλῶ μᾶλλον θεωροῦσιν ἑαυτὰς αἱ σημεριναὶ Ἐκκλησίαι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὡς συνοδοιπόρους ἐν τῇ πρὸς τὴν «μίαν, ἅγιαν, καθολικὴν Ἐκκλησίαν» ἀγούση ὁδῷ». Εἰς τὸν τοιοῦτον δὲ προσανατολισμὸν τῶν διαφόρων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν μεγάλως συνετέλεσε καὶ «ἡ νέα συνειδησις τῆς Ἱστορίας», ἡ τελοῦσα ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν φιλοσοφικὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἐγγέλου².

Νομίζομεν ὅτι ὁ ἀνωτέρω ἰσχυρισμὸς καὶ αἱ παρόμοιαι παρανοήσεις προσέρχονται, μεταξὺ ἄλλων, καὶ ἐκ παραθεωρήσεως τῆς πραγματικῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἀείποτε ἐδίδαξε κατὰ τὸν πλέον ἐπίσημον καὶ κατηγορηματικὸν τρόπον, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ μία καὶ μόνη ἀληθὴς καὶ ἀλάθητος καὶ σφύρουσα Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ κατέχουσα ἀκεραίαν καὶ ἀπαράχαρτον τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἀποκαλυφθεῖσαν, ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων διδαχθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων οἰκουμενικῶν καὶ λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν Συνόδων καὶ Πατέρων ἀναπτυχθεῖσαν δογματικῇ διδασκαλίᾳ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας μόνον θεωρεῖ δυνατὴν τὴν ἐπανεῖσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς τοιαύτη, λοιπόν, μόνη ἀληθὴς καὶ σφύρουσα καὶ κατέχουσα τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν Ἐκκλησία καὶ μόνη ἄμεσος κληρονόμος τῆς πίστεως, τῶν ἀρχῶν, τοῦ πνεύματος καὶ τῶν παραδόσεων τῆς ἀρχαίας οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ «μία, ἅγια, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου³, ἀπορρίπτουσα τὰς ἑτεροδόξους θεωρίας περὶ

1. Ὁ K. Barth εὐθύς μετὰ τὸ συνέδριον τοῦ Ἀμστελλοδάμου ἰσχυρίσθη ἐν τῇ «Réforme» τῆς 23.10.1948 (πρβλ. καὶ «Service œcuménique de presse et d'information» τῆς 29.10.1948 σ. 262), ὅτι «ἐν Ἀμστελλοδάμῳ οὐδεμία τῶν ἀντιπροσωπευθεισῶν Ἐκκλησιῶν παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν ἄλλων μετὰ τῆς ἀξιώσεως ὅτι εἶναι ἡ μόνη σφύρουσα καὶ ἀλάθητος Ἐκκλησία».

2. E. Benz, Protestantische Theologie und Ökumenische Bewegung, ἐν «Ökumenische Einheit», hrsg. v. Fr. Heiler u. Fr. Siegmund—Schultze, 3 (1953) 108.

3. Διὰ τὴν δογματικὴν σημασίαν τῶν τεσσάρων τούτων

«κλάδων» ἢ «μελῶν» τῆς Ἐκκλησίας ἢ «συνοδοιοπορουσῶν Ἐκκλησιῶν» κ.τ.δ., ὡς καὶ τὰ μυστήρια τῶν Ἐτεροδόξων, ὡς τελούμενα ἔξω τῆς ἀληθοῦς καὶ μόνης ταμιούχου τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς σωτηρίας κιβωτοῦ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας¹.

Ἡ διδασκαλία δὲ καὶ ἀξιώσεις αὕτη τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, περιλαμβανομένη μεταξὺ τῶν ἄρθρων πίστεως αὐτῆς καὶ ὑποσημαινομένη καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐστὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς χρησιμοποιομένων πάντοτε ὄρων καὶ ὀνομάτων καὶ αὐτοχαρακτηρισμῶν, περὶ ὧν κατωτέρω, διευτυπώθη πολλάκις κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ ἐν ἐπισήμοις ἐκκλησιαστικοῖς κειμένοις καὶ ἐν θεολογικοῖς συγγράμμασιν ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν εἰδικῶν ὀρθοδόξων θεολόγων, καὶ δὴ καὶ τῶν μετασχόντων τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησιαστικῆς κινήσεως. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων καὶ ὁ χαράσσων τὰς γραμμὰς ταύτας ἔγραψε πρὸς αὐτὸ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν εὐθὺς μετὰ τὸ μνημονεῦθ' ἐν Α' συνέδριον αὐτοῦ τῷ 1948 τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία πιστεύει ἀκραδάντως, ὅτι δὲν εἶναι μία ἐκ τῶν πολλῶν ἱστορικῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ἀλλ' ὅτι εἶναι αὐτὴ αὕτη «ἡ» Ἐκκλησία, δηλαδὴ ἢ «μία, ἅγια, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, ἢ μία καὶ μόνη ἀληθῆς καὶ ἀσφαλῶς σφύουσα καὶ ἀλάθητος καὶ ὀρθόδοξος (ἄνευ εἰσαγωγικῶν) Ἐκκλησία, ἢ κατέχουσα τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν ἐν πάσῃ τῇ πληρότητι καὶ καθαρότητι αὐτῆς καὶ συνεχίζουσα ἀληθῶς καὶ κανονικῶς καὶ ἀδιακόπως καὶ κατ' εὐθειαν τὴν ἀρχέγονον Ἐκκλησίαν, τὴν διὰ θελήματός τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐξαπλωθεῖσαν καὶ ὀργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων». Διότι «ἡ ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ εἶναι μόνον μία, καὶ τοιαυτὴ ἔχει τὴν συνείδησιν ὅτι εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία, ὡς συνεχίζουσα τὴν μίαν Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ διαφυλάττουσα ἀμετάβλητον καὶ ἀπαραχάρακτον τὴν διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν ἐκείνης. Τοιαῦτα δὲ πιστεύουσα αὕτη, δὲν ἐδίστασε νὰ μετάσχη τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, χωρὶς βεβαίως νὰ σημαίῃ τούτο ἕρησιν ὑπ' αὐτῆς τοῦ δόγματος τῆς μιᾶς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας ἢ ἀπόρησιν τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ἢ τῆς φύσεώς τῆς ἢ τῆς ἱστορικῆς περιωπῆς τῆς ἢ ἐγκατάλειψιν τῆς ἀξιώσεως τῆς ὅτι εἶναι ἢ μία, ἀληθῆς καὶ ὁρατὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσχώρησιν εἰς τὴν ἄγνωστον αὐτῇ καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἀρχαιότητι νεωτέραν ἀγγλικανικὴν «Branch Theory». Διότι τὴν συμμετοχὴν ταύτην «ὑπηγόρευσεν αὐτῇ τὸ καθῆκον τῆς ἀδελφικῆς πρὸς τὰς ἄλλας χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας ἀγάπης καὶ τῆς συνεργασίας

εἰς τὸ θεῖον ἔργον τῆς ἐπανενώσεως τῶν διεστώτων, ὡς καὶ τῆς διακηρύξεως καὶ μεταδόσεως ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς ἰδίας πίστεως καὶ παραδόσεως καὶ εἰς τοὺς Ἐτεροδόξους»¹.

Ὅμοια ἐγράφομεν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀρχόμενοι τῆς ἐκδόσεως «τῶν Δογματικῶν καὶ Συμβολικῶν Μνημείων τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας», διὰ τῶν ὁποίων ἀκριβῶς, πρὸς τοὺς ἄλλοις, «καθορίζεται ἡ σχέση τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἡνωμένην καὶ ἀδιαίρετον Ἐκκλησίαν, ἣς ἐμφανίζεται ὡς ἀποτελοῦσα τὴν ἀδιάκοπον κατ' εὐθειαν συνέχειαν καὶ προέκτασιν καὶ ἐπιβίωσιν, καὶ τοῦτ' αὐτὸ ὡς ταυτιζομένη μετ' ἐκείνης», κατ' ὅσον ἀναμφισβητήτως μόνη ἡ Ὁρθοδοξία «ἄνευ διακοπῆς συνεχίζει κανονικῶς καὶ κατ' εὐθειαν καὶ ἀλήθειαν τὴν ἀρχέγονον «μίαν, ἅγιαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», ἣς διεφύλαξεν ἀκεραίαν καὶ ἀπαραχάρακτον τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν, — ὁλόκληρον τὴν ἐξ Ἀποκαλύψεως ἀλήθειαν καὶ οὐχὶ μέρος αὐτῆς, ἀπορριπτομένης τῆς Branch Theory—, τὴν θεῖαν λατρείαν, τὸ διοικητικὸν σύστημα καὶ τὸν θησαυρὸν τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, διὰ τοῦτο δὲ καὶ εὐλόγως θεωρεῖ ἑαυτὴν ὡς τὴν «μίαν» καὶ μόνην ἀληθῆ Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν μᾶτην ἀναζητούμενην ὑπὸ τῶν ἀπολεσάντων αὐτὴν Unam Sanctam. Ἡ, ὡς ἔγραψε τῷ 1895 τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πρὸς τὸν Πάπαν Λέοντα ΙΓ': «Ἡ Ὁρθόδοξος ἄρα Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δικαίως κανχάται ἐν Χριστῷ, ὅτι ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἐννέα πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐπομένως ἢ «μία, ἅγια, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ» τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, «στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας»².

Περαιτέρω δὲ ἐπαναλαμβάνει πολλάκις καὶ μετὰ χαρακτηριστικῆς ἐπιμονῆς τὴν διακήρυξιν ταύτην τὸ ἡγούμενον τῆς ὅλης Ὁρθοδόξης Οἰκουμενικῆς Πατριαρχεῖον ἐν τῇ εἰρημένῃ ἀπαντήσει του πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, τονίζον ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ εἶναι «ἀπεσπασμένοι τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἣτις ἐστὶν «Ἐκκλησία Θεοῦ ζώντος», καὶ ἐπομένως δεόν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς «δι' ἀποπτύσεως τῶν αἱρετικῶν καινοτομιῶν αὐτῶν καὶ ἐπανάδου εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ

1. Ἰω. Καμίρη, Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία κ.λ.π., σ. 17—19.

2. Ἰω. Καμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεία τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1952, σ. VIII, X, 942. Παρόμοια ἐγράφομεν καὶ ἐν τῷ ἐν ἔτει 1937 ἐκδοθέντι ἔργῳ ἡμῶν: Ὁρθοδοξία καὶ Προτεσταντισμός, τ. I. σ. 11 ἐξ., 380 ἐξ. Παραλείπομεν, διὰ τὸ περιορισμένον τοῦ ἄρθρου τούτου, πολυαριθμούς ἄλλας διακηρύξεις ὀρθοδόξων θεολόγων, περιοριζόμενοι νὰ παραπέμψωμεν μόνον εἰς τὴν πρόσφατον ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἐπιτροπῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν γενομένην εἰσήγησιν τοῦ καθηγητοῦ Α. Ἀλιβιζάτου, Περὶ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, Ἀθῆναι 1950 (ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Θεολογίας»), σ. 11 ἐξ. Πρβλ. καὶ τὴν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» σ. 255 κείσιν τοῦ καθηγητοῦ Γε. Παπαμιχαήλ.

ἰδιότητων τῆς Ἐκκλησίας βλέπ. Ἰω. Καμίρη, Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας καὶ τὴν «Κοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν», Ἀθῆναι 1949, σ. 11 ἐξ.

1. Βλέπ. καὶ F. Gavin, Some aspects of contemporary Greek Orthodox Thought, Milwaukee—London 1923, σ. 249 ἐξ.

Ἐκκλησίας» καὶ ἐνώσεως μετὰ τῶν Ὁρθόδοξων, οἵτινες «μέλη τίμα τυγχάνουσι τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ἀντεχόμενα τῆς πατρῶας καὶ ἀποστολοπαράδοτου εὐσεβείας... Ἐπανελάθετε τὸ λοιπὸν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας», ἥτις εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία, καθ' ὅσον «αἱ ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὸν Βορρᾶν Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησιαί εἶναι αἱ μόναι ἀποτελοῦσαι ἤδη τὴν μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τὸν στῦλον τοῦτον καὶ τὸ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας»¹.

Ὁμοίως ἐνωρίτερον οἱ τέσσαρες Ὁρθόδοξοι Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς, ἀπαντῶντες τῷ 1848 πρὸς τὸν Πάπαν Πίον Θ', ἀπηυθύνοντο ἐγκυκλίως «πᾶσι τοῖς Ὁρθόδοξοις, γνησίους τέκνοις τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας»², ἦτοι τῆς Ὁρθόδοξου, ἥτις ὡς «ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἐπομένη τοῖς ἴχνεσι τῶν ἁγίων Πατέρων, ἀνατολικῶν τε καὶ δυτικῶν, ἐκήρυξέ τε πάλαι καὶ κηρύττει πάλιν σήμερον συνοδικῶς» τὸ Filioque ὡς «αἵρεσιν»³, ἀναμένει δὲ τὴν «ἐπιθυμητὴν τῶν ἀποστατησασῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιστροφὴν εἰς τὸ σῶμα τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἧς ὁ μὲν «Χριστὸς κεφαλὴ», ἡμεῖς δὲ (οἱ Ὁρθόδοξοι) ἕκαστος «μέλη ἐκ μέρους»⁴, οὕς, «οἷα μήτηρ ἀνύποπτος παρὰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἀνατρέφει εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν καὶ εἰς τὴν μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν»⁵.

Ἐπὶ πλεόν τὴν αὐτὴν πανορθόδοξον πίστιν καὶ συνείδησιν ἐξέφρασε καὶ ἡ ἐν Κων/πόλει πατριαρχικὴ Σύνοδος κατὰ τὰ ἔτη 1836 καὶ 1838, ἀντεπελθοῦσα κατὰ τοῦ Προτεσταντικοῦ καὶ τοῦ Λατινικοῦ προσηλυτισμοῦ⁶, καλέσασα μεταξὺ ἄλλων τοὺς Ὁρθόδοξους ἵνα, «ὡς γνήσια τέκνα τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας»⁷, κατέχωσι «τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν ἐν ἀκεραιότητι, ἐν εὐθύτητι γνώμης, ἀκεραίαν, ἀπαραχάρακτον, ἀπαράβατον, ἀμετάθετον, ἀδιάβλητον, ἀνυπόκριτον, καὶ ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεκάλυψεν ἡμῖν καὶ οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι παρέδωκαν καὶ αἱ θεόπνευστοι ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐπεκύρωσαν, δίχα προσθήκης, δίχα ἀφαιρέσεως, δίχα παρεκτροπῆς τινος ἢ ἀλλοιώσεως», διακρατοῦντας οὕτως «ἀνόθευτα τὰ δόγματα καὶ τὰ μυστήρια τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐγεννήθησαν καὶ ἐβαπτίσθησαν καὶ ἠδύξθησαν καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ ἔφθασαν»⁸.

Ἐπίσης τὴν αὐτὴν πίστιν καὶ πεποίθησιν καὶ συνείδησιν, ὅτι ἡ «μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» συνεχίζεται μετὰ τὸ Σχίσμα ἄνευ διακοπῆς ταυτισθεῖσα μετὰ τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐξέφρασε αὐτὴ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις καὶ ἀποφάσεσι περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραδοχῆς τῶν προσερχομένων εἰς αὐτὴν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων κατὰ τὰ ἔτη 1484, 1756, 1932 καὶ τῆ τοῦ ἡ' αἰῶνος Ρωσικῆ ἀκολουθίᾳ¹, ὡς καὶ ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς Δογματικοῖς καὶ Συμβολικοῖς Μνημείοις αὐτῆς, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ ἄρθρῳ. Οὐχ ἦτιον σημειοῦμεν ἐνδεικτικῶς καὶ ἐν ταῦθ' αἰτιᾶ: Κατ' ἀρχαῖον πατριαρχικὸν εὐχολόγιον ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι «ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία»², κατὰ δὲ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις Σύνοδον τοῦ 1672 εἶναι «ἡ ἀποστολικὴ καὶ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἡ Ἀνατολικὴ δηλαδὴ»³, «ἡ τιμητὸς ἡμῶν ἀποστολικὴ Ἐκκλησία»⁴, «ἡ ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἣν περιεποιήσατο ὁ Θεὸς τῷ αἵματι τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ»⁵: κατὰ τὴν Ὁμολογίαν τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου εἶναι «ἡ ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία»⁶, «ἁγία, στύλη καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας, Ἰσπίλος τε καὶ θυτῖδος χωρὶς... λαλοῦσα ἐκ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ», διὸ καὶ «ἀδύνατον πάντῃ ἁμαρτῆσαι ἢ ὄλως ἀπατῆσαι καὶ ἀπατηθῆναι, ἀλλ' ἔστιν ὡσαύτως τῇ θεῖᾳ Γραφῇ ἀδιάπτωτος καὶ ἀένναον τὸ κῆρος ἔχουσα»⁷: κατὰ τοὺς τέσσαρας Ὁρθόδοξους Πατριαρχὰς εἶναι «ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικὴ καὶ καθολικὴ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία»⁸, κατὰ δὲ τὴν ἐν Κων/πόλει Σύνοδον τοῦ 1895 «ἡ ἁγία, καθολικὴ καὶ Ὁρθόδοξος ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία»⁹, «ἡ ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος καὶ καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία»¹⁰, «ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων»¹¹: τέλος κατὰ τὰς ἐν Κων/πόλει Συνόδους τοῦ 1756 μὲν εἶναι «ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία»¹², τοῦ 1846 δὲ «ἡ ἁγία καὶ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία... ἡ ἀρχέτυπος αὐτῆ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ»¹³ κ.λ.π.

Καιρὸς ὅμως νὰ τερατίσωμεν ἐν ταῦθ' αἰτιᾶ τὰς πολυαριθμοὺς ἀποδεικτικὰς τῆς θέσεως ἡμῶν μαρτυρίας, παραθέτοντες τὴν ἐπίσημον δῆλωσιν τῆς Ὁρθόδοξου ἀντιπροσωπείας ἐνώπιον τοῦ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως συνελθόντος πρὸ ἔτους ἐν Λούνδῃ συνεδρίου τῆς ὁργανώσεως «Πίστις καὶ πο-

1. Ἰω. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα..., σ. 942-945.

2. Αὐτόθι, σ. 905.

3. Αὐτόθι, σ. 908.

4. Αὐτόθι, σ. 921.

5. Αὐτόθι, σ. 924.

6. Αὐτόθι, σ. 891, 894.

7. Αὐτόθι, σ. 900.

8. Αὐτόθι, σ. 901.

1. Αὐτόθι, σ. 987 — 992, 1020 — 1024.

2. Αὐτόθι, σ. 975, 976.

3. Αὐτόθι, σ. 702.

4. Αὐτόθι, σ. 703.

5. Αὐτόθι, σ. 732.

6. Αὐτόθι, σ. 751, 765.

7. Αὐτόθι, σ. 747.

8. Αὐτόθι, σ. 778, 790, 791, 795, 798, 864, 868.

9. Αὐτόθι, σ. 934.

10. Αὐτόθι, σ. 935, 941.

11. Αὐτόθι, σ. 936 — 938.

12. Αὐτόθι, σ. 990, 991.

13. Αὐτόθι, σ. 993.

λίτευμα» (Faith and Order): Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία «εἶναι ἡ ὄλη καὶ μόνη Ἐκκλησία, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐντολοδόχος τῶν Ἀποστόλων. Οὕτως αὕτη μόνη δύναται νὰ καθορίσῃ τὴν πίστιν. Καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις τῆς μοναδικότητός της... Διότι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία γνωρίζει καὶ διακηρύττει, ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεώς της δὲν εἶναι ἀνθρώπινος διδασκαλία καὶ ἀνθρώπινα ἐντάλματα, ἀλλὰ θεῖα τοιαῦτα». Εἰς δὲ τὰ διάφορα συνέδρια τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως παρίστανται οἱ Ὁρθόδοξοι διὰ «νὰ δίδωσι πληροφορίας ἐπὶ ζητημάτων σχετικῶν μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας τῶν καὶ διὰ νὰ βοηθῶσι τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας νὰ ἴδωσι τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ διαφωτίξωσι τὴν σκέψιν των μετὰ ἀδελφικὸν τρόπον, πληροφοροῦντες αὐτὰς περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀναλλοίωτος ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς»¹.

Ἐκ τῶν προειρημένων συνάγεται τὸ ἀναμφισβήτητον συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν ὀρθόδοξων δογματικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἱστορικῶς μαρτυρουμένης ἀδιακόπου συνεχείας καὶ ἀπολύτου ἐνότητος καὶ ταυτότητος τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἠνωμένην καὶ ἀδιάφθορον Ἐκκλησίαν στηριζομένη ἀξίωσις αὐτῆς ὅτι εἶναι ἡ «μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῆς πίστεως διεκηρύχθη πολλάκις καὶ κατὰ τὸν πλέον κατηγορηματικὸν τρόπον ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Ἑτεροδόξους σχέσεσι καὶ ἀντιθέσεσιν αὐτῆς, εἰ καὶ παρέλειψαν νὰ πράξωσι πάντοτε τοῦτο αἱ Ὁρθόδοξοι ἀντιπροσωπεῖαι ἐνώπιον παγγρηγοριανικῶν τινῶν συνεδρίων, ὡς τῆς Λωζάννης καὶ τοῦ Ἐδιμβούργου, καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῷ διαγγέλματι αὐτοῦ τοῦ 1920 καὶ τῆ τελευταίᾳ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ τοῦ 1952². Ὁ Κριτόπουλος μάλιστα προσπαθεῖ νὰ καθορίσῃ καὶ «τὰ κυριώτερα γνωρίσματα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς» Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὑποδεικνύων ἐκ πλειόνων τοιούτων τὰ ἐξῆς: α) τὸ συνάδειν πάντας τοὺς ταύτης διδασκάλους καὶ ποιμένας καὶ ἐν πᾶσιν ἀλλήλοις ὁμοφωνεῖν... β) τὸ πάντα τὰ ὑπὸ πολλῶν καὶ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν παραδιδόμενα καὶ μαρτυρούμενα προθύμως ἀποδέχεσθαι ἀνευ τῆς οἰαστῶν προσθαφαιρέσεως... γ) τὸ μηδένας μὲν ταύτην διώκειν, διώκεσθαι δὲ ὑπὸ πάντων, καὶ μηδέποτε τοῖς διωγμοῖς ἐνδιδόνα... δ) καὶ σαφέστατον ταύτης γνώρισμα, τὸ πιστῶς καὶ ἀδόλως παρακατέχειν τὸ θεῖον ὄχημα, ὃ ὁ Θεὸς ἐξέθετο διὰ Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων, καὶ τοῦτο τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡσπερ φύλακι παρακατέθετο, καθάπερ θησαυρὸν τινα μέγαν καὶ οὐράνιον»³. Ὅτι δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον τῆς πίστεως διαφυλάττει ἀκέραιον καὶ ἀδιάφθορον ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ πίστις αὐτῆς «αὕτη μόνη ἐστὶ δικαίως ἀληθής, καθαρὰ καὶ εὐσεβεστάτη, ἀσπίλος τε καὶ καθαρωτάτη», προσπαθοῦσι πως νὰ

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ *

Ἡ στρατηγικὴ αὕτη δὲν δύναται νὰ διαμορφωθῇ χωρὶς προηγουμένως νὰ ἐξετασθοῦν ὠρισμένα σημεῖα ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. Ὁ Dr. Hunter ὑπογραμμίζει ὅτι δὲν ἀπεκαλύφθησαν εἰς ἡμᾶς οὔτε διετυπώθησαν εἰσέτι ἐν προκειμένῳ ὠρισμένοι ἀπόλυτοι ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι νὰ δύνανται ἢ νὰ πρέπη νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἀπαραγκλίτως εἰς πᾶσαν ἱστορικὴν περίοδον. Εἰς μίαν κοινωνίαν ἀποτελουμένην ἀπὸ μὴ τελείους ἀνθρώπων κάποια ἐντάσεις εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας εἶναι ἀναπόφευκτος. Οὕτω, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ Κράτος δύναται νὰ ἐγείρῃ δι' ἑαυτὸ ἀπαιτήσεις ἐλοκληρωτικῆς ὑποταγῆς, ὅς συμβαίνει σήμερον εἰς τινὰ μέρη τῆς Εὐρώπης ἔπου τοῦτο δὲν ἀναγνωρίζει τὴν Ἐκκλησίαν ὡς κοινωνίαν καθιερωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως δὲ ὑπῆρξαν περίοδοι, καθ' ἃς ἡ Ἐκκλησία εἰς ὠρισμένας χώρας, διεξεδίχθησεν ὑπερβολικὴν ἐξουσίαν καὶ εὐρέθη οὕτω ἀντιμέτωπος τοῦ κοινοβουλίου καὶ τοῦ λαοῦ.

Εἰς πολλὰς ἕμως χώρας ὑπῆρξαν καὶ περίοδοι ἀμοιβαίας ἀλληλεπιδράσεως μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, οὕτως ὥστε αἱ μὲν χριστιανικαὶ ἀξίαι

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 240.

δειξοσιν οἱ Ὁρθόδοξοι Πατριάρχαι ἀποκρινόμενοι πρὸς τοὺς Ἀγγλικανούς Ἀνωμότους¹.

Κλείοντες τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὑποβάλωμεν εὐλαβῶς τῷ τε Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ καὶ ταῖς ἄλλαις Ὁρθόδοξοις Ἐκκλησίαις τὴν πρότασιν, ὅπως τὴν ἀξίωσιν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ «μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ» καὶ ὀρθόδοξος καὶ ἀλάθητος καὶ σφύουσα Ἐκκλησία, (ἐφ' ἧς ἀξιώσεως ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ἔχει μόνον αὕτη), ἀφ' ἐνός μὲν προβάλλωσι περιλαμβανόμενοι μεταξὺ τῶν ὄρων τῆς συμμετοχῆς τῶν Ὁρθόδοξων εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁψέποτε ἤθελον ἐπισήμως καθορισθῆ οὕτοι², ἀφ' ἑτέρου δὲ μὴ παραλείπωσι νὰ προβάλλωσι σεμνοπρεπῶς αὐτὴν ἐκάστοτε ἐν πάσῃ παρεχόμενῃ εὐκαιρίᾳ ἐπικοινωνίας αὐτῶν εἴτε πρὸς τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἰθύνοντας τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν, εἴτε καὶ ἀμοιβαίως μεταξὺ καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, εἴτε τέλος ἀπευθυνόμενοι ἐγκυκλίως πρὸς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, ὡς εἶδομεν ὅτι ἔπραττον πάντοτε κατὰ τὸ παρελθὸν οἱ Ὁρθόδοξοι Πατριάρχαι καὶ αἱ Ὁρθόδοξοι Σύνοδοι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Κοσμητῶρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

1. Αὐτόθι, σ. 789 ἐξ.

2. Τινὰς ἐκ τῶν ὄρων ὑπεδείξαμεν ἐν τῇ μνημονευθείσῃ μελέτῃ ἡμῶν: Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς... σ. 51 ἐξ. Πρβλ. καὶ ἡμέτερον ἄρθρον: Ἡ Πανορθόδοξος Προσύνδος καὶ τὰ θέματα αὐτῆς, ἐν «Ἐκκλησία» 28 (1951) 208.

1. Αὐτόθι, σ. 970-971.

2. Αὐτόθι, σ. 957 ἐξ.

3. Αὐτόθι, σ. 529.

νά διαποτίσουν τὴν «κοσμικὴν» κοινωγία, ὁ δὲ κόσμος, «ὁ αἰὼν», μὲ τὴν σειρὰν του νὰ εἰσδύσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἄδυτα τῆς Ἐκκλησίας μὲ ὀλιγώτερον εὐτυχὴ πάντως ἀποτελέσματα, διότι τότε συνήθως τὰ σημεῖα τοῦ Σταυροῦ δὲν εἶναι τόσο εὐκρινῆ ἐντὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ δράσεως. Τόσον τὸ ὀλοκληρωτικὸν Κράτος ὅσον καὶ ἡ ὀλοκληρωτικὴ Ἐκκλησία εἶναι λύσεις ἀπαράδεκτοι. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐδραιωθῇ ἐν καθεστῶς καλῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, τῆς χώρας καὶ τῶν μεταβαλλομένων συνθηκῶν, ὑφ' ἃς διατελοῦσι, διότι ἡ ῥύθμισις τῶν σχέσεων τῶν, ἡ ὁποία, λόγου χάριν, ἀπεδείχθη ἰκανοποιητικὴ εἰς μίαν χώραν κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, πιθανὸν νὰ ἀποδειχθῇ ἀκατάλληλος εἰς μίαν ἄλλην χώραν κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα. Οὕτω ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει συνάψει διαφόρων εἰδῶν κονκορδάτα πρὸς διαφόρους πολιτείας. Ἐὰν ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ συνέχισις ἐπὶ τῆς γῆς τῆς διακονίας τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τότε ἡ σχέση τῆς ἐναντι τῆς Πολιτείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας θὰ πρέπει νὰ εἶναι σχέσις διακονίας, καὶ ὅ,τι προάγει τὴν εὐημερίαν τῆς Πολιτείας εἶναι ἐξ ἴσου σημαντικὸν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ κράτους δεόν νὰ κατευθύνεται ἀπὸ τὴν κατανόησιν τῶν σπουδαιότερων στοιχείων τῆς συγχρόνου ζωῆς. Ταῦτα, κατὰ τὴν παρούσαν στιγμὴν, εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἐν πρώτοις, ἔχομεν τὴν μαρξιστικὴν ἀντίληψιν περὶ ἱστορίας, ἡ ὁποία προσφέρει μεγάλον δυναμισμόν εἰς τὴν κομμουνιστικὴν σαταγικὴν ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ πεδίου, ἕνα δυναμισμόν, ὁ ὁποῖος ἔσχευ ἀπήχησιν μεταξὺ τῶν ἀπογοητευμένων ἀπὸ τὸν φιλελευθερισμὸν καὶ τῶν ἀπηλιπισμένων ἐκ τῶν ἀντιδραστικῶν ὑπερβολῶν, καὶ ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ πολλῶν πράξεων προσωπικῆς αὐτοθυσίας. Οἱ χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀντιπαρέρχωνται τὴν μαρξιστικὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ νὰ τὴν μελετοῦν, διὰ νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ἀλήθειαν ὀρισμένων ἱστορικῶν παρατηρήσεων τῆς, ὅπως, παραδείγματος χάριν, ἡ ἐρμηγεία τῆς ἱστορίας ὡς μιᾶς διαρκοῦς πάλης τῶν τάξεων, ἢ ἡ ἔκτασις καθ' ἣν αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι ἐπηρεάζουν τὴν πολιτικὴν καὶ ἐπιδρῶν ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς.

Δεύτερον σημεῖον εἶναι ἡ ἐμφάνισις τῆς μηχανῆς καὶ αἱ μεγάλοι τεχνικαὶ πρόοδοι, περὶ τῶν ὁποίων ἤδη ὀμιλήσαμεν. Σήμερον τὴν παιδείαν δὲν τὴν καθορίζει πλέον ἡ κλασσικὴ ἢ ἡ χριστιανικὴ παράδοσις, ἀλλὰ ἡ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ σκέψις. Ἡ φιλελευθέρια θεολογία ὑπῆρξεν ἴσως πολὺ βιαστικὴ εἰς τὴν προσπάθειάν της πρὸς συνδιαλλαγὴν μετὰ τῆς ἐπιστήμης· ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ ἀγνοήσῃ τὰ μεγάλα κατορθώματα τῆς ἐπιστήμης, τὰ ὁποία προκαλοῦν τόσο βαθεῖαν ἐντύπωσιν καὶ κατάπληξιν εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Οἱ χριστιανοὶ διανοούμενοι θὰ πρέπει νὰ προσπαθῶσιν νὰ ἀφομοιώσουν καὶ νὰ ἐκχριστιανίσουν τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην καὶ τεχνικὴν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἀνθρωπότης ἐξαρτᾶ τὴν συντήρησιν τῆς ἀνθρωπίνης υγείας καὶ ζωῆς.

Ὡς τρίτον στοιχεῖον θὰ μνημονεύσωμεν τὴν μεγάλ-

λὴν συγκέντρωσιν δυνάμεως εἰς χεῖρας ὀλιγῶν ἀτόμων καὶ τοῦ Κράτους, τὴν ὁποίαν κατέστησε δυνατὴν ἡ τεχνικὴ πρόοδος. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι μεγάλοι πληθυσμοὶ δύνανται νὰ ἐλέγχωνται ὑπὸ ὀλιγῶν ἀσυνειδήτων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν σύγχρονων πολεμικῶν μέσα.

Εἰς τὴν τεχνικὴν πρόοδον ὀφείλεται ἐν μέρει καὶ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ σύγχρονον κράτος—εἴτε πρόκειται περὶ φιλελευθέρου, εἴτε περὶ ἀστυνομικοῦ κράτους,—ἐλέγχει τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνικῶν ὀμάδων πολὺ περισσότερον ἢ εἰς οἵανδήποτε ἄλλην ἐποχὴν. Οὕτω εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ Κράτος διατρέφει τοὺς πεινῶντας, μορφώνει τοὺς ἀγγραμμάτους, νοσηλεύει τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Ἐκκλησία παρεχώρησεν εἰς τὸ Κράτος, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, τὰς ὀπηρεσίας, τὰς ὁποίας αὐτὴ, ἐν μέρει, παρεῖχεν εἰς τὸ παρελθόν. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι, τόσο εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅσον καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἢ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀνάληψις καὶ ἀνάπτυξις τῆς κοινωνικῆς δράσεως ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς τὸν χριστιανικὸν ἰδεαλισμόν. Ἡ σχέση τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ πανίσχυρον σύγχρονον Κράτος δὲν ἔχει ἀκόμη σαφῶς καθορισθῆ. Θὰ ἐξαρτηθῇ ἀναλόγως ἀπὸ τὸ ἂν τὸ Κράτος διάκειται πρὸς αὐτὴν φιλικῶς, καὶ βασιζέται ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν ἀξιών, ἢ ἀπὸ τὸ ἂν εἶναι σαφῶς μὴ χριστιανικόν, ὅπως, παραδείγματος χάριν, εἰς τὰς Ἰνδίας, ἢ ἂν διάκειται ἐχθρικῶς, λόγῳ τῆς ὑποκαταστάσεως νέων ἰδεολογιῶν εἰς τὴν θέσιν τῶν χριστιανικῶν ἀξιών. Ἐὰν λάβωμεν ὡς παράδειγμα τῆς πρώτης περιπτώσεως τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, ὅπου τὸ Κράτος, γενικῶς εἰπεῖν, στηρίζεται ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν ἀξιών, ἐρωτᾶται: τί δύναται νὰ συνεισφέρῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν εὐημερίαν του; Ἡ ἐμμονὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος θὰ παρεμποδίσῃ τὸ Κράτος ἀπὸ τοῦ νὰ γίνῃ γραφειοκρατικὸν καὶ ὀλοκληρωτικόν. Ὀμοίως ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους οἰκιοποιήσεως εὐθυγῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ἐπίσης θὰ πρέπει αὕτη νὰ ἐκπαιδεύσῃ κοινωνικοὺς ἡγέτας, οἱ ὁποῖοι νὰ ἀποδεχθοῦν δημοσίας θέσεις εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς κοινωνικῆς δράσεως καὶ οἱ ὁποῖοι νὰ ἐκτελοῦν τὴν ὀπηρεσίαν τῶν ὑπὸ καθαρῶς χριστιανικῶν πρίσμα. Ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐξασκεῖται τόσο διὰ τῶν ἐπισήμων διακηρύξεων τῆς, ὅσον μὲσῳ τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς—ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν—τὰ ὁποῖα ἐπιτελοῦν ἱεραποστολικὸν ἔργον εἰς ὀπευθύνους θέσεις, ὅπως ἐπίσης καὶ διὰ τῆς παρ' ἑκάστου χριστιανοῦ μελέτης τῶν πολιτικῶν προβλημάτων ὑπὸ τὸ φῶς τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν.

Τοῦτο δὲν σημαίνει βεβαίως, ὅτι θὰ πρέπει νὰ συμμετέχῃ εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν μιᾶς χώρας ἐν χριστιανικῶν κόμμα, ὅπως συμβαίνει σήμερον εἰς ὀρισμένας χώρας, οὔτε πάλιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐν ταῦτῳ μίᾳ πνευματικῆς κοινωγίας καὶ μίᾳ ἐγκόσμιος ἐξουσία, ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἀπλῶς ὅτι οἱ χριστιανοί, ὡς τοιοῦτοι, δεόν νὰ ἐνδιαφέρωνται διὰ τὴν εὐημερίαν

τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Φυσικά, διὰ τὴν Ἀγγλίαν, τὸ ζήτημα περιπλέκεται λόγῳ τοῦ ἰδιάζοντος «καθεστώτος» (Establishment) τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπισθεν τῆς παρουσίας καταστάσεως ὑπάρχει μία μακρὰ ἱστορικὴ ἐξέλιξις· ἀλλὰ δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι, καίτοι εἶναι ἀπαράδεκτος ὁ ὑπάρχων περιορισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτονομίας εἰς πνευματικὰ ζητήματα, ἐν τούτοις ὁ στενὸς τῆς σύνδεσμος μετὰ τῆς Πολιτείας εἰς τὰ ἄλλα ζητήματα εἶναι λίαν ὠφέλιμος. Τοῦτο βεβαίως ἀληθεύει μόνον ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος βασιίζεται ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, διότι ἄλλως ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ συμβῆ ἕκκεινο, τὸ ὁποῖον εἶδομεν νὰ συμβαίη εἰς ἄλλας χώρας, ὅπου ἡ Ἐκκλησία εἶχε σχεδὸν ταυτισθῆ μετ' ἐν τυραννικὸν ἢ ἀντιδραστικὸν καθεστῶς, παραδείγματος χάριν, εἰς τὴν Ρωσίαν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ παρούσα κομμουνιστικὴ τακτικὴ ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας βασιίζεται ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι εἶναι δυνατὸς ὁ διαχωρισμὸς τῶν σφαιρῶν ἐπιρροῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, καὶ συνεπῶς ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς λατρείας, οὐδεὶς περιορισμὸς τίθεται εἰς αὐτήν.

Ἡ σύγκρουσις ἔμως ἐπέρχεται, ὡς εὐνόητον, λόγῳ τῆς πεποιθήσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν Δύσιν, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἐνδιαφέρεται μόνον διὰ τὰ πέραν τοῦ κόσμου τούτου καὶ διὰ τὸν εὐσεβῆ βίον τῶν ἀτόμων, ἀλλὰ ὀφείλει πρὸς τούτοις νὰ ἐκφράσῃ μίαν συγκεκριμένην γνώμην ἐπὶ θεμάτων, ὅπως π. χ. ἡ παιδεία, ἡ ἐλευθερία, ἡ οἰκονομία καὶ ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, τὰ ὁποῖα κατὰ κύριον λόγον θεαίως ἀποτελοῦν φροντίδα τοῦ Κράτους. Ἀσφαλῶς ἡ ἀπάντησις ἐπὶ τοιούτων προβλημάτων δὲν εἶναι εὐκολος, ἀλλὰ κατὰ τὴν δυτικὴν ἀντίληψιν ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ διεκδικήσῃ διὰ τὸν Χριστὸν τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ὡς σύνολον, καὶ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον ὄχι μόνον διὰ τὰ ἄτομα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν. Δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ σαφῆς διάκρισις μετὰ τοῦ ἀγίου καὶ τοῦ ἐγκοσμίου εἰς τὸν ἀνθρώπον, διότι οὐδὲν τμήμα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Sheffield πιστεύει, ὅτι ἕκκεινο, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ ἀπαιτήσωμεν ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν δὲν εἶναι τόσον ἐν εἶδος πολιτικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς ἀντιστάσεως, ὅσον μία προφητικῆς, οὕτως εἴπειν, ἀντίστασις τῆς ὁποίας τὸ ἀποτελεσματικὸν ὄπλον εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρία ὑπὲρ τοῦ Ἐσταυρωμένου διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ ἰδικοῦ του Σταυροῦ. Περαιτέρω δὲ λέγει ὅτι, «εἰς ὠρισμένας χώρας ἡ Ἐκκλησία θὰ χρειασθῆ ἴσως νὰ ἀποδεχθῆ μίαν προσωρινὴν πολιτικὴν ἦταν, ἴνα, ἀπομακρυνομένη ἀπὸ τὸν κόσμον, ἐπανεῦρῃ τὴν πεποίθησιν καὶ τὴν δύναμιν, ἢ ὁποία θὰ τῆς ἐπιτρέψῃ, ὅταν θελήσῃ ὁ Θεός, νὰ προχωρήσῃ πάλιν μετ' ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ, εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν». Ὅσοι ἐκ τῶν χριστιανῶν δὲν ἔχουν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐμπλακῆ εἰς μίαν τοιαύτην σύγκρουσιν, δύνανται νὰ ἐνισχύσουν τοὺς ὑποφέροντας ἀδελφούς των διὰ τῶν προσευχῶν των, ὅπως ἐπίσης πρέπει νὰ προσπαθῶσιν νὰ μεταδώσουν εἰς εἰς τὴν ἰδικὴν των κοινωνίαν μίαν ἀντίληψιν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου

ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἐφ' ὅσον μία κοινωνία ἀποτελουμένη ἀπὸ ἁμαρτωλοῦς ἀνθρώπους δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ταυτισθῆ μετ' ἐν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἐπόμενον εἶναι νὰ ὑφίσταται πάντοτε διὰ τὸν χριστιανὸν μία ἀντίφασις μετὰ τῶν δύο ἰδιοτήτων του, τῆς ἰδιότητός του ὡς μέλους τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ζύμη ἐντὸς τοῦ ἔθνους, διὰ τῆς ὁποίας τὸ ἐγκόσμιον κράτος θὰ ζυμοῦται ὁλογὸν καὶ περισσότερον εἰς τὰς χριστιανικὰς ἀρχάς.

Μερικοὶ νομίζουσιν, ὅτι εὐρισχόμεθα πρὸ μιᾶς «κρίσεως τῆς Δύσεως» καὶ πρὸ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Πρέπει νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένοι μετ' ἐν ὡς ἄνω πολιτισμὸν καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ ἀδιάφορος ἀπέναντι τῆς τύχης τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀποβῆ τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου αὕτη ἀναπτύσσεται καὶ ζῆ. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐξάπλωσιν ἐνὸς πολιτισμοῦ, μεγαλυτέραν σημασίαν ἔχει ὄχι ἡ τεχνικὴ, ἀλλὰ ἡ δύναμις πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἠθικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ ζωὴ. Ἡ κρίσις τῆς Δύσεως εἶναι μιᾶς τριπλῆς κρίσις. Πρῶτον, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος μιᾶς τρίτης παγκοσμίου συρράξεως, ἢ ὁποία ἐνδέχεται τελικῶς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου δύναται νὰ ἐξαλειφθῆ, μόνον ἐὰν ἡ κοινωνία ἀπαλλαγῆ τῶν αἰτίων, τὰ ὁποῖα τὸν προκαλοῦν, καὶ ἐν ἐκ τῶν σπουδαιότερων εἶναι ἡ ἀνισότης τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ πλοῦτος μετὰ τῶν ἔθνων. Δεύτερον, ὁ δυτικὸς κόσμος πρέπει νὰ ἀπαλλαγῆ ἐγκαίρως ἀπὸ τὴν αὐταπάτην ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀποδέχονται τὴν μοῖραν ἢ τὴν ἀναγκαιότητα ὡς κυριάρχους δυνάμεις τοῦ κόσμου τούτου, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐλπιδοφόρον συναίσθησιν τῆς ἀνθρωπίνης ἁμαρτίας. Ἐνῶ ἡ πρώτη ἀντίληψις ὀδηγεῖ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν ἀποδοχὴν ἐνὸς κακοῦ, τὸ ὁποῖον οὗτος θεωρεῖ προερχόμενον ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, τὸν κείμενον ἐκτὸς τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐλέγχου, ἢ ἄλλῃ ἀντίληψις ἀντιθέτως χρησιμεύει ὡς τονωτικόν, διότι οὕτω ὁ ἀνθρώπος γνωρίζει, ὅτι τὸ κακὸν εὐρίσκειται ἐν ἑαυτῷ καὶ δύναται νὰ τεθῆ ὑπὸ τὸν ἐλεγχόν του, ἐφ' ὅσον εἶναι πρόθυμος νὰ ἀποδεχθῆ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς θείας χάριτος. Τρίτον, ἡ κοινωνία πρέπει νὰ εὕρῃ τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ὑπερνικήσῃ τὰ κοινωνικὰ δεινὰ τῆς ἀνάγκης, τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς ἀμαθείας, καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν πλήρη ἀπασχόλησιν, ἐνῶ ταυτοχρόνως θὰ πρέπει νὰ διατηρήσῃ τὴν ρωμαλεότητα καὶ τὴν ζωτικότητα, αἱ ὁποῖαι θὰ τῆς ἐπιτρέψουν νὰ ἀνταποκριθῆ ἐπιτυχῶς εἰς τὰς ἀνάγκας, διὰ τῶν ὁποίων συντηρεῖται εἰς πολιτισμὸς. Εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν ἡ ἔλλειψις ἀγάπης πρὸς ἐργασίαν καὶ ἡ ἀπροθυμία πρὸς σκέψιν ἢ πρὸς ἀνάληψιν εὐθύνων ἀποτελοῦν κοινάτα φαινόμενα, δύνανται δὲ νὰ κατανηκθῶσιν δι' ἐνὸς μόνον ὄπλου, καὶ αὐτὸ εἶναι πνευματικόν. Εἰς τὴν βιομηχανικὴν κοινωνίαν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὸ παρελθὸν συχνάκις ἐταυτίσθη μετ' ἐν τὴν λεγομένην ἀνωτέραν κοινωνικὴν τάξιν. Εἰς τὴν Δύσιν

ὁ πολιτισμὸς σήμερον εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀρνητικὸς. Κατὰ τὸ θετικόν του ἔμως περιεχόμενον παραμένει ἀκόμη χριστιανικὸς. Ἐδῶ ἀκριβῶς παρουσιάζεται ἡ εὐκαιρία διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως δημιουργήσῃ ἕνα νέον χριστιανικὸν πολιτισμόν, προσηρμοσμένον εἰς τὰς συνθήκας τῆς συγχρόνου κοινωνίας.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν σήμερον δόλοκληροὶ κοινωνικαὶ ομάδες εὐρίσκονται σχεδὸν ἐντελῶς ἐκτὸς τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν ἕνας ἐργάτης μεταβαίη εἰς τὴν τοπικὴν του ἐκκλησίαν, τοῦτο συχνάκις ἐπιφέρει τὴν ἀπομόνωσίν του ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐργάτας. Συνεπῶς ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς στρατηγικῆς τῆς, θὰ πρέπει νὰ σκεφθῇ ὄχι μόνον περὶ τοῦ πῶς θὰ ἀλιεύσῃ μεμονωμένας ψυχάς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τρόπου γεφυρώσεως τοῦ χάσματος μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας, δεδομένου ὅτι ὁ ἄνθρωπος ποτὲ δὲν εἶναι ἐν μεμονωμένον ἄτομον, ἀλλὰ ζῆ καὶ ἀναπτύσσει τὴν προσωπικότητά του ὡς μέλος μιᾶς κοινωνίας. Μία προσπάθεια πρὸς γεφύρωσιν αὐτοῦ τοῦ χάσματος εἶναι καὶ ὁ θεσμὸς τοῦ ἱερέως-ἐργάτου, ὁ ὁποῖος εἰσήχθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Γαλλίαν. Κάτι ἀντίστοιχον ὑπάρχει σήμερον καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ χάσμα εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερον, διότι ἐκεῖ τὸ ἐργατικὸν κίνημα ἀνεπτύχθη ἐν πλήρει ἐχθρότητι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐνῶ ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἀγγλίαν τοῦτο ἐνεπνεύσθη κυρίως ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἡ ἰδική μας Ἐκκλησία ἀντιμετωπίζει μᾶλλον τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἀγνοίαν τῶν μαζῶν, ἀντὶ τῆς ἀνοικτῆς ἐχθρότητός των· ἀλλὰ αὕτη εἶναι μία ἐπικίνδυνος κατάστασις, διότι ἡ κοινωνία δὲν δύναται νὰ ζῆ ἐπ' ἀπειρον ἀνευ πίστεως. Ἀπαιτεῖται διάθεσις πρὸς πειραματισμὸς καὶ ἡρωϊκὴ δράσις ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας. Χρειαζέται μεγαλύτερα συνεργασία μὲ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον. Ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς περιορισμένους πόρους τῆς διὰ τὴν ἀνάδειξιν ἡγετῶν μᾶλλον, ἀντὶ νὰ συναγωνίζεσθαι μὲ τὸ Κράτος εἰς κοινωνικά, ἐκπαιδευτικά καὶ ἄλλα ἔργα. Ἐχομεν ἴσως πάρα πολλὰς ἐπὶ μέρους θρησκευτικὰς ὀργανώσεις καὶ πολὺ ὀλίγην πραγματικὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐνορίας μας. Ἡ ἀδυναμία τῆς λεγομένης εὐαγγελιστικῆς κινήσεως ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπῆρξεν, ὅτι τὸ μῆνυμά της ἦτο πολὺ ἀτομιστικόν, ἐνῶ ἀντιθέτως δὲν παρεῖχε μίαν σαφῆ διδασκαλίαν περὶ τῆς κοινωνίας. Ἡ ἐνορία πρέπει νὰ εἶναι μία κοινότης δράσεως — δράσεως ἢ ὁποία εἶναι τὸ ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα τῆς λατρείας. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι κάθε μέλος τῆς πρέπει νὰ εἶναι πρόθυμον νὰ ἀσκήσῃ τὸ λειτουργημὰ του (βασιλείον ἱεράτευμα) καὶ νὰ εἶναι εἰς θέσιν «νὰ δώσῃ λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτῷ πίστεως». Οἱ χριστιανοὶ πρέπει ἐπίσης νὰ συναισθάνωνται περισσότερο τὴν ἁμαρτίαν τῆς διαιρέσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποία ἀμβλύνει τὴν ἀποτελεσματικότητά της μαρτυρίας της περὶ τοῦ ἐνὸς Κυρίου. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ὑπομονητικὴ προσπάθεια πρὸς συνεργασίαν μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ κατανόησιν αὐτῶν, καὶ προσευχὴ ὑπὲρ ἐλεύσεως τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀπο-

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΛΑΜΠΑΡ

II

Περὶ τοῦ ὅτι ὑπῆρξαν ἐνωρὶς χριστιανοὶ ἐν Ἰνδίαῖς καθίσταται φανερόν ἐκ τῆς πληροφορίας Γελασίου τοῦ Κυζικηνοῦ, ὅστις ἀναφέρει μετὰ τῶν ὑπογραψάντων τὰ πρακτικὰ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου Ἰωάννην τινα, ὑπογράφαντα ταῦτα ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς ἐπισκόπου πάσης Περσίας καὶ Μεγάλης Ἰνδίας¹.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος ἔμπορος τις, ὀνόματι, εἰς τὴν ἐντοπιᾶν Μαλαιαλινὴν διάλεκτον, Θωμᾶς Κνάυ, ἢ ὡς τὰ πορτογαλικά χειρόγραφα τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος ὀνομάζουσι τοῦτον, Θωμᾶς Καναταῖος, καταγόμενος ἐκ Κανᾶ τῆς Μεσοποταμίας, παρεκλήθη ὑπὸ τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ νὰ ἐρευνησῇ εἰς προσεχῆς ταξιδίον του ἐν Ἰνδίαῖς σχετικῶς μὲ τὴν κατάστασιν τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ εἶχεν πληροφορηθῆ ἐξ ἀνακρινώσεως πρὸς αὐτὸν ὀνείρου ὑπὸ τοῦ Ἐδέσσης Ἰωσήφ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἰνδιῶν ἦτο ὡς ποιμνιον μὴ ἔχον ποιμένα.

Ὁ Θωμᾶς Καναταῖος, κομίσας πληροφορίας περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἰνδιῶν, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ εἰς Νοτίους Ἰνδίας μεθ' ὀμάδος τινος ἀποτελουμένης ἐκ τετρακοσίων περίπου χριστιανῶν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν διακόνων, πρεσβυτέρων, καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἐδέσσης Ἰωσήφ.

Οἱ ἄποικοι αὐτοὶ ἦσαν φυγάδες χριστιανοὶ ἐκ Περσίας, διωχθέντες κατὰ τὸν ἐγεγρηθέντα διωγμὸν ὑπὸ τοῦ Πέρσου βασιλέως Σαδῶρ Β'.

Πάντες οὗτοι ἀπεβιβάσθησαν περὶ τὸ 345 μ. Χ. εἰς Γκρανγκανόρ, ὀνομαζομένην τότε Μαχανταβαπάταμ, καὶ ἐγένοντο εὐμενέστατα δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ ἐντοπίου βασιλέως, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κεραμᾶν Πε-

1. Σύνταγμα P. G. 85, 1309 καὶ 1344.

κῆσωμεν ὅλοι πλήρη ἐνόητα πίστεως. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει ἐπίσης νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἐννοιαν τῆς χριστιανικῆς κλήσεως τόσοσ μεταξὺ τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς κατὰ τὴν καθημερινὴν των ἐργασίαν, ὅσον καὶ μεταξὺ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται νὰ ἀσκήσουσιν ἱερατικὰ καθήκοντα. Αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ Κράτους-προνοίας τείνουσιν πρὸς μείωσιν τοῦ συναισθήματος τῆς εὐθύνης καὶ πρὸς τὴν κατάχρησιν ἐξουσίας, καὶ ὁ μόνος τρόπος, ἵνα προληφθῶσιν αὐταί, εἶναι ἡ δράσις τῶν ἀνθρώπων ἐν πνεύματι ὑπηρεσίας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐξαρτήσεώς των ἐκ τοῦ Θεοῦ. Πολὺ συχνὰ ἡ ὀργανωμένη θρησκευτικὴ ζωὴ παρουσιάζεται κάπως κουρασμένη καὶ γηρασμένη, τῆς λείπει τὸ πνεῦμα τῆς Πεντηκοστῆς. Καὶ ὅμως μόνον αὐτό, δηλαδὴ τὸ πνεῦμα τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς προθυμίας πρὸς ἀποδοχὴν τῆς ἐπεπεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν χριστιανικὴν ἀναγέννησιν, ἢ ὁποία θὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν μηδενισμὸν καὶ ἀπὸ τὴν σημερινὴν της ἀπόγνωσιν.

J. GASELEE

ρουμάλ, χορηγήσαντος γῆν καὶ 72 προνόμια κεχαραγμένα εἰς δύο χαλκίνας πινακίδας, αἵτινες ἀπωλέσθησαν μετὰ τὸ ἔτος 1544 μ. Χ., τῶν ὁποίων ὅμως σῶζεται πορτογαλικὴ μετάφρασις εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον.

Οἱ ἄποικοι ἐγένοντο ὡσαύτως εὐμενῶς δεκτοὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἐντοπίων χριστιανῶν καὶ ἐγκατεστάθησαν τινες εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς περιοχῆς Μαχαντεδαπάτταμ καὶ οἱ ὑπόλοιποι εἰς τὸ νότιον αὐτῆς, μέχρι σήμερον δὲ ὀνομάζονται Βαντακουμπαγκὰρ καὶ Θεκουμπαγκὰρ, ὀνόματα ἅτινα ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰς λέξεις «Βόρειοι» καὶ «Νότιοι».

Μετ' οὐ πολὺ, ὅμως ἐνεφανίσθησαν διαφοραὶ τινες μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἐντοπίων, με ἀποτέλεσμα τὴν ἀποφυγὴν ἐπιγαμιῶν μεταξὺ τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν μετοίκων τῶν ἐγκατασταθέντων κυρίως εἰς τὸ νότιον μέρος, τυγχάνει δὲ ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀποφυγὴ αὐτῆ τῶν ἐπιγαμιῶν ὑφίσταται μέχρι τῆς σήμερον εἰς ομάδας τινὰς Νοτίων χριστιανῶν, καλουμένων Σουδιστών, καὶ ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἰακωδιτικὴν ἢ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐχόντων δὲ προσέτι ἰδίους ναοὺς, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἰακωδιτικὴν Ἐκκλησίαν, ἐπὶ πλέον ἴδιον ἐπίσκοπον.

Περὶ τὰ μέσα τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος ὡς ἀναφέρει ὁ ἄρειανὸς συγγραφεὺς Φιλοστόργιος¹, ὁ βασιλεὺς Κωνστάντιος ἀπέστειλε Θεόφιλον τινὰ ἐπονομαζόμενον Ἰνδὸν πρὸς τοὺς Ὀμηρίτας καὶ Σαββαίους.

Μετὰ τοὺς Ὀμηρίτας ὁ ἐν λόγῳ Θεόφιλος ἦλθεν εἰς τὴν νήσον Διδού, «ἣν αὐτοῦ πατρίδα προεδίδαξεν ὁ λόγος».

Μετὰ τὴν Διδού «εἰς τὴν ἄλλην ἀφίκετο ἰνδικὴν καὶ πολλὰ τῶν παρ' αὐτοῖς (Χριστιανῶν) οὐκ εὐαγῶς δρωμένων ἐπανωρθώσατο».

Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν ἐκ τῆς προμνημονευθείσης μαρτυρίας νὰ λεχθῆ μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος, ὅτι ὁ Θεόφιλος ὁ Ἰνδὸς ἐπεσκέφθη τὰς πραγματικὰς Ἰνδίας, λόγῳ τῆς συγχύσεως, ἣτις ἐπὶ μακρότατον χρόνον, ὡς προελέχθη, ἐπεκράτει ὡς πρὸς τὴν τοποθεσίαν τῶν πραγματικῶν Ἰνδιῶν.

Ἐὰν ὅμως ἤθελεν ἀποδειχθῆ ὡς λαθοῦσα ὄντως χώραν ἡ ἐπίσκεψις τοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς πραγματικὰς Ἰνδίας, τότε ἔχομεν πολὺτιμον μαρτυρίαν περὶ τοῦ ὅτι οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπάρ πολὺ ἔνωρις ἐδέχθησαν τὸν Ἀρειανισμόν. «Οὐ γὰρ ἐδέοντο τῆς τὸ θεῖον σέβας διορθούσης ἀφῆγησεως ἐξ ἀρχῆς ἀπαρატρώτως τὸ ἔτεροούσιον πρεσβευόμενοι»².

Περὶ τὸ 425 συγγραφεὺς τις ὀνόματι Ἰσοδάδ ἀναφέρει εἰς ὑπόμνημά του εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου, ὅτι «ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ μετεφράσθη ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Συριακὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ Μάρ Κομάι τῆ βοθητῆ τοῦ Ἰνδοῦ πρεσβυτέρου Δανιήλ».

Περὶ τὸ 470 μ. Χ. Μανά τις ὀνόματι, ἐπίσκοπος τοῦ Ριβαρδασίρ, καθηγητῆς τῆς σχολῆς τῆς Ἐδέσσης

ἔγραψεν εἰς τὸ περσικὸν ἰδίωμα Πουχλάβι διαφόρους θρησκευτικοὺς λόγους, ἄρθρα, ὕμνους καὶ μετέφρασεν εἰς τὴν Συριακὴν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς τὰ συγγράμματα Θεοδώρου τοῦ Μοφουεστίας. Πάντα δὲ τὰ ὡς ἄνω γραφέντα καὶ μεταφρασθέντα ἀπεστάλησαν καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας.

Διὰ πρώτην φοράν ἐντελῶς σαφεῖς μαρτυρίας περὶ τῶν ἐν Νοτίαις Ἰνδίαῖς χριστιανῶν ἔχομεν τὰς παρεχομένας ὑπὸ Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδικοπλεύστου ἐν τῷ βιβλίῳ του «Χριστιανικὴ Τοπογραφία»¹.

Οὗτος εὗρεν Ἐκκλησίαν Χριστιανικὴν, κληρὸν καὶ πιστοὺς ἐν τῇ νήσῳ Ταπροδάνη ἣτις εἶναι ἡ σήμερον ὀνομαζομένη Κεϋλάνη. Ὁ Κοσμᾶς συνήνητησεν ἐπίσης χριστιανούς ἐν «Μαλὲ ἔνθα τὸ πέπερι γίνεταί, καὶ ἐν Καλλιάνᾳ δὲ τῇ καλουμένῃ», καὶ ἐπίσκοπον «ἀπὸ Περσίδος» χειροτονούμενον, ὁμοίως δὲ «χριστιανούς ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Διοσκορίς κατὰ τὸ αὐτὸ Ἰνδικὸν πέλαγος ἔνθα οἱ παροικῶντες ἑλληνοιστὶ λαλοῦσιν». Περὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου Διοσκορίδος λέγει ὅτι «κληρικοὶ εἰσὶν ἐκ Περσίδος χειροτονούμενοι καὶ πεμπόμενοι ἐν τοῖς αὐτόθι καὶ χριστιανῶν πλῆθος», ὁμιλεῖ δὲ καὶ περὶ χριστιανῶν ἐν ἄλλαις χώραις τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἐξῆς: «Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ Βάκτροις καὶ Οὐνοις καὶ Πέρσαις καὶ λοιποῖς Ἰνδοῖς καὶ Παρσαρμένοις καὶ Μήδοις καὶ Ἐλαμίταις καὶ πάσῃ τῇ χώρᾳ Περσίδος καὶ ἐκκλησιαί ἀπείροι, καὶ ἐπίσκοποι καὶ χριστιανοὶ κάμπολλοι καὶ μονάζοντες ἡσυχασταί»². Περὶ τῆς πληροφορίας περὶ τῶν χριστιανῶν τῆς νήσου Ταπροδάνης ἢ Κεϋλάνης ὁ Κοσμᾶς ἀναφέρει τὰ ἐξῆς: «Ἐχει δὲ αὐτὴ ἡ νήσος καὶ ἐκκλησίαν τῶν ἐπιδημούντων Περσῶν χριστιανῶν καὶ πρεσβύτερον ἀπὸ Περσίδος χειροτονούμενον καὶ διάκονον, καὶ πᾶσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν λειτουργίαν. Οἱ δὲ ἐγχώριοι καὶ οἱ βασιλεῖς, ἀλλόφυλλοι εἰσιν»³.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πληροφοριῶν καταφαίνεται, ὅτι αἱ χριστιανικαὶ κοινότητες ἐξηπλώθησαν ἐν Μαλαμπάρ, ἐπεκταθεῖσαι καὶ πέραν τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς νήσου Κεϋλάνης, διετήρησαν δὲ σύνδεσμον μετὰ τῆς περσικῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὁποίας προήρχοντο πλεῖστοι ἐκ τῶν ἀποίκων τῶν ἐγκατασταθέντων ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ τοῦ Μαλαμπάρ⁴, καὶ δὴ ἐν Κεϋλάνῃ.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πληθυσμοῦ, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἦτο ἡ ἐξάπλωσις τῶν χριστιανικῶν κοινοτή-

1. Migne P. G. 88.

2. Αὐτόθι βιβλ. III, στήλη 169.

3. Αὐτόθι βιβλ. XI, στήλη 445.

4. Ὁ Κοσμᾶς Ἰνδικοπλεύστης χρησιμοποιεῖ τὴν ὀνομασίαν «Μαλὲ» διὰ τὴν περιοχὴν τοῦ Μαλαμπάρ. Γνωστὸν ὅμως τυγχάνει, ὅτι τῆς λέξεως «Μαλαμπάρ» τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι «Μαλά» ἢ «Μαλέ» κατὰ τὸν Κοσμᾶν, τὸ δὲ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι «μπάρ» ὅπερ σημαίνει, τὴν ξηράν, τὴν ἀκτὴν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λέξιν «ντίβ» ἣτις σημαίνει, τὴν νήσον. Ὁ αὐτὸς Κοσμᾶς χρησιμοποιεῖ τὸ τελευταῖον διὰ τὴν νήσον Ταπροδάνην ὀνομάζων αὐτὴν Σελεδίβαν, ἣτις ἦτο ἡ ἐγχωρὶα ὀνομασία αὐτῆς (Αὐτόθι βιβλ. I, στήλη 96. XI, 445 καὶ 449). Ἡ ὡς ἄνω ὀνομασία Σελεδίβα θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδοθῆ Σελενήσος εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ἢ Κεϋλάνη νήσος. Σημειωτέον προσέτι, ὅτι ἡ Κεϋλάνη καλεῖται ἀπὸ τῶν Εὐρωπαίων Σελόν, ἣτις ὀνομασία δὲν εἶναι ἄλλη τις εἰμὴ ἢ ἰδίᾳ ρίζᾳ «Σελέ», διασπασμένη ὑπὸ τοῦ Κοσμᾶ.

1. Ἐπιτομὴ Ἐκκλησ. Ἱστορίας Φιλοστοργίου γενομένη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Φωτίου. P. G. 65, 484—5.

2. Αὐτόθι 484.

των, πιθανῶς ἐγένετο ἐπιτοπίως, χωρὶς ὁμῶς νὰ δύναται νὰ ἀποκλεισθῆ καὶ τὸ γεγονός νέων ἐκ Περσίας μεταναστεύσεων τοῦ τύπου τοῦ Θωμᾶ Καναναίου.

Ὁ Κοσμάς δὲν κάμνει μνείαν περὶ τῶν ἐπικρατουσῶν δογματικῶν πεποιθήσεων τῶν κοινοτήτων αὐτῶν, αἵτινες πιθανῶς θὰ ἠκολούθουν ὡς πρὸς αὐτὰς τὰς ἀπόψεις τῆς περσικῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του ἐν Ἰνδίαῖς ὁ Κοσμάς, ἐπίσης, δὲν διέκρινεν ἑτέραν εἰς τὰς ἐκεῖ χριστιανικὰς κοινότητες ἐπίδρασιν, ἐκτὸς τῆς ἐκ Περσίας προερχομένης τοιαύτης. Καταφαίνεται δὲ ἐκ τῆς Χριστιανικῆς Τοπογραφίας, ὅτι δὲν ὑφίστατο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διάκρισις μεταξὺ τῶν ἐντοπίων χριστιανῶν καὶ τῶν ἀπογόνων τῶν ἐκ Περσίας ἐλθόντων, προσέτι δέ, ἂν μὴ ἀπολύτως, πάντως κατὰ μέγιστον ποσοστὸν, ὅτι ἐντόπιοι καὶ μέτοικοι χριστιανοὶ εἶχον ἀφομοιωθῆ πρὸς ἀλλήλους.

Ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ταύτης τῆς περσικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐν Νοτίαις Ἰνδίαῖς χριστιανικῶν κοινοτήτων πιθανώτατον εἶναι, ὅτι αἱ τελευταῖαι ἔλαβον πολὺ νεστοριανικὸν χρῶμα, δεδομένου ὅτι ὁ νεστοριανισμὸς εἶχεν ἐν Περσίᾳ ἐντελῶς ἐπικρατήσῃ περὶ τὰ τέλη τῆς Ἑ' ἑκατονταετηρίδος¹.

Ἐπίσης ἐπιστολῆ τοῦ νεστοριανοῦ πατριάρχου Ἰσογιάμπ Γ' (650—660 μ.Χ.) πρὸς τὸν Μάρ Συμεὼν Μητροπολίτην Ριβαρδασιρ τῆς Περσίας, εἰς ἣν ὁ ἐπιστολογράφος ἀναφέρεται εἰς τὰς Ἰνδίας, οὐσας ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ πρὸς ὃν ἢ ἐν λόγῳ ἐπιστολῆ ἀπευθύνεται. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀναφέρεται, ἐπὶ πλεόν, ὅτι ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς Περσίας μέχρι Κιλδὸν εἶναι χίλιαι διακόσμαι παρασάγκαι.

Γνωστὸν ὡσαύτως τυγχάνει καὶ τὸ, ὅτι ἡ νεστοριανικὴ Ἐκκλησία ἐπεξετάθη πολὺ πρὸς ἀνατολάς, ὃ δὲ Assemani ἀναφέρει πληθὸς νεστοριανικῶν κοινοτήτων πλησίον τοῦ Γαγγουκαὶ ἐν Κεντρικαῖς καὶ Νοτίαις Ἰνδίαῖς².

Αἱ κοινότητες αὗται ἐξέλιπον ἀργότερον, ἐξαφανισθεῖσαι ὑπὸ τὴν πίεσιν καὶ τὸν φανατισμὸν τῶν μὴ χριστιανῶν καὶ δὴ τῶν ἐκμουσουλμανισθέντων Μογγόλων.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος ἔλαβεν χώραν ἑτέρα ἐν Ἰνδίαῖς μετοίκησις χριστιανῶν ἐκ Περσίας.

Ἐμπορὸς τις Πέρσης, ὀνόματι Μαρβάν Σαμπρίσο, ἀπεβιβάσθη ἐν Κιλδὸν ἠγούμενος πολυπληθοῦς ομάδος χριστιανῶν, συμπεριλαμβανούσης καὶ δύο ἐπισκόπους ὀνομαζομένους Μάρ Σάπρο καὶ Μάρ Ἀπρον (Ἀφράς).

Βασιλεὺς ἦτο τότε ἐν Μαλαμπάρ ὁ τελευταῖος τῆς δυναστείας τῶν Περουμάλ. Ἀργότερον, περὶ τὸ 878 μ.Χ., βασιλεὺς τις τῆς Βενάδ ὀνόματι Ἀγιάν, ὑποτέλης εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Γκρανγκανδρ Στάνου Ράβι, παρεχώρησεν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους (Ταρίτζα=ὀρθόδο-

ξοί) ὡς ἀπεκάλει τοὺς ἐντοπίους χριστιανούς, διάφορα προνόμια ἐγκεχαραγμένα ἐπὶ, πιθανώτατα, ἑπτὰ πλακῶν, ἐξ ὧν πέντε σώζονται εἰς διάφορα μέρη¹ ἐν τῇ αὐτῇ περιοχῇ τοῦ Μαλαμπάρ.

Ἀργότερον παρεχωρήθησαν καὶ ἕτερα προνόμια πρὸς τοὺς χριστιανούς, σχετικὰ μὲ ἔθιμα, μὲ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, καθὼς καὶ μὲ τὸ ἐμπόριον.

Τὸ ἔτος 883 μ.Χ., κατὰ ἀγγλοσαξωνικὸν χρονικόν, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἀλφῆδρος ἀπέστειλε διὰ Σιγέλμου τινὸς καὶ ἐνὸς Αἰθελστάνου χρήματα, ἐκτὸς τῆς Ρώμης, καὶ διὰ τὰς Ἰνδίας, διὰ τοὺς ἀποστόλους Θωμᾶν καὶ Βαρθολομαῖον².

Ἐπάρχουν ὡσαύτως καὶ ἀρχαιολογικὰ ἐν Νοτίαις Ἰνδίαῖς, εὐρήματα καὶ εἶναι ταῦτα πέντε, ἐν συνόλῳ, περσικοὶ σταυροὶ³.

Ἐξ αὐτῶν ὁ πρῶτος ἀνευρέθη ὑπὸ τῶν πορτογάλων τῷ 1547 μ.Χ. εἰς τὸ «ὄρος τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ», πλησίον τῆς πόλεως τοῦ Μαδράς, καὶ φυλάσσεται ὑπὸ τῆς ἐκεῖ ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας.

Εἰς ἕτερος σταυρὸς, πανομοιότυπος σχεδὸν τοῦ προαναφερθέντος, φυλάσσεται εἰς Κότταϊάμ καὶ εἰς γὰν τινὰ ὀνομαζόμενον Βαλλιαπάλλυ.

Ἀμφότεροι οἱ σταυροὶ εἶναι γεγλυμμένοι ἐπὶ μέλανος λίθου, ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ ἐνὸς ὑπάρχει ἀνάγλυφος περιστέρα.

Περίξ τῆς πλακῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι γεγλυμμένος ὁ σταυρὸς, ὑπάρχει ἐπιγραφή τις εἰς τὸ Πουχλαβιανδὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρήσει ἐν τῇ περσικῇ αὐτοκρατορίᾳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Σασσανιανῆς δυναστείας (226—661 μ.Χ.).

Οἱ ἀρχαιολόγοι εὐρέθησαν πρὸ μεγίστης δυσκολίας, προκειμένου νὰ ἀποκρυπτογραφήσουν τὴν ἐν λόγῳ ἐπιγραφήν.

Τελικῶς, πολλοὶ ἀρχαιολόγοι εἰδικοί, συμφωνούντων καὶ τῶν ἐξ Ἰρὰν τοιούτων, εἰς τὸ ἐν Ὁξφόρδῃ τῷ 1928 λαδὸν χώραν διεθνῆς Συνέδριον Ἀνατολιστῶν, ἀνέγνωσαν τὴν ἐπιγραφήν ὡς ἐξῆς: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησον Ἀφράν υἱὸν Καχαρμπουχτ τὸν Σῦρον ὅστις διέσωσεν τὸν παρόντα (σταυρὸν)»⁴.

Εἰδικοί ἐχρονολόγησαν τοὺς πανομοιότυπους σταυροὺς ὡς τῆς Ζ' ἢ Η' ἑκατονταετηρίδος, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ὁ ἀναφερόμενος Ἀφράς πιθανώτατα διέσωσε τοὺς σταυροὺς καὶ ἐσκάλισε τὴν ἐπιγραφήν, ὅτε ἦλθεν εἰς Ἰνδίας μετὰ τοῦ Σαμπρίσο, τὰς ἀρχὰς τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ τρίτος σταυρὸς φυλασσόμενος ἔπου καὶ ὁ δευτέρος, μὴ διαφέρων δὲ πολὺ τῶν προηγουμένων, πιστεύεται ὅτι εἶναι τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος.

Οἱ ὑπόλοιποι δύο εὐρέθησαν τὰ ἔτη 1921 καὶ

1. The Indian church of St. Thomas ἔ. ἀ. σ. 135, πρβλ. καὶ A. History of the Syrian church ἔ. ἀ. σελ. 22.

2. Αὐτόθι σελ. 24. πρβλ. καὶ The Indian church of St. Thomas ἔ. ἀ. σελ. 38.

3. Malabar christians and their ancient churches ἔ. ἀ. σελ. 11 κ. ἐ. πρβλ. καὶ A. History of the Syrian church India σελ. 24 κ. ἐ.

4. Malabar christians κλπ. ἔ. ἀ. σελ. 20 κ. ἐ. πρβλ. καὶ Christianity in India and the Mar Thoma Syrian church ἔ. ἀ. σελ. 12.

1. Πρβλ. Β. Στεφανίδου ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 248.

2. Πρβλ. ἐπίσης Β. Στεφανίδου ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 377. Σ.Σ. Διὰ νὰ ἀποφύγῃμεν περαιτέρω τὰς πολλὰς παραπομπάς, εἰς τὴν ἤδη προμνημονευθεῖσαν, τῆς παρουσίας βραχέως μελέτης βιβλιογραφίαν, θὰ παραπέμψωμεν εἰς αὐτήν, ὅσας καὶ τοῦτο καθίσταται ἐντελῶς ἀπαραίτητον.

1924, ὁ μὲν εἰς βόρειον Τραβανκόρ, ὁ δὲ εἰς τὰ βόρεια τοῦ Κοσίν.

Κατ' ἐντοπίαν χριστιανικὴν παράδοσιν, ἐνισχυομένην καὶ δι' ὀλίγων ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων, οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπάρ ἔσχον ποτὲ καὶ ἰδίους βασιλεῖς¹.

Ὁ πρῶτος αὐτῶν βασιλεὺς λέγεται ὅτι ὠνομάζετο Βιλλιγιαρβάττα καὶ ὅτι ὑπῆρξεν ἰδρυτὴς ἰδικῆς του δυναστείας. Κατὰ πόσον ἡ παράδοσις αὕτη ἔχεται ἀληθείας εἶναι δύσκολον νὰ ἀποφανθῆ τις, μετὰ πλήρους βεβαιότητος, ἀλλ' εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΒ' γράφων πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τοῦ Μαλαμπάρ τῇ 1330 μνημονεῖ ἐνός κυρίου (dominus) τῶν χριστιανῶν αὐτῶν.

Ὅτε ὁ Ἐνετός Μάρκο Πόλο ἐπεσκέφθη διὰ δευτέραν φοράν τὰς Ἰνδίας, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐκ Κίνας τῇ 1293, εἶδε τὸ ἱερὸν τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ εἰς τὴν Μυλαπόρ, τὸ ὁποῖον ἐσέδοντο οὐχὶ μόνον οἱ χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ μουσουλμάνοι.

Ὁ Μάρκο Πόλο ἀναφέρει ἐπίσης καὶ λεπτομερείας, ὅτι τὸ ἐρυθρωπὸν χῶμα τοῦ τάφου τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ ἐθεράπευε τοὺς πάσχοντα ἐκ πυρετῶν, καὶ ἀκόμη, ὅτι οἱ φύλακες τοῦ τάφου τοῦ Ἀποστόλου ἠμείβοντο διὰ χρημάτων προερχομένων ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως φυτείας ἰνδικῶν καρῶν, εὐρισκομένης περὶ τοῦ ναοῦ. Ἄλλος ἐπισκέπτης τῶν Ἰνδιῶν σύγχρονος τοῦ Μάρκο Πόλο εἶναι ὁ φραγκισκανὸς Ἰωάννης τοῦ Μόντε Καρβίνο. Οὗτος προοριζόμενος διὰ Κίναν, κομίζων δὲ συγχρόνως καὶ ἐπιστολὰς πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Κίνας Κουμπλάι Κάν, προσήγγισε περὶ τῇ 1292 ἢ 1293 εἰς Ἰνδίας, περὶ τῶν ὁποίων γράφων ἐκ Κίνας τῇ 1305 πρὸς τὸν Πάπαν ἀναφέρει, ὅτι ἐν Ἰνδία εὐρίσκειται ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ, ὅτι κατὰ τὴν δεκαετημίην παραμονὴν του ἐκεῖ ἐδάπτισε περὶ τὰ ἑκατὸν πρόσωπα καὶ ὅτι εἰς ἐκ τῶν ἀκολουθῶν αὐτοῦ, ὁ δομινικανὸς Νικόλαος τῆς Πιτότσια, ἀποθανὼν ἐκεῖ ἐτάφη ἐν τῇ ναῷ τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ.

Δομινικανὸς τις ἐπίσης ὀνόματι Ἰορδάνης, γεννηθεὶς ἐν Σεβεράκ τῆς Γαλλίας καὶ ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἀνατολήν, ἔγραψε δύο ἐπιστολάς, ἐξ ὧν ἡ μία, γραφεῖσα τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1321 πρὸς τοὺς συναδέλφους τοῦ Δομινικανοῦ, ἀναφέρει περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐργασίας τοῦ ἐν λόγῳ Δομινικανοῦ ἐν Συράτ, Μπαρόχ καὶ Κιλόν καὶ ἡ ἑτέρα ἐπιστολὴ του, γραφεῖσα τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1324, ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν ὑπαρξίν νεστοριανῶν χριστιανῶν ἐν Νοτίαις Ἰνδίας.

Ὁ αὐτὸς Ἰορδάνης προσεκόμισε Βούλλαν τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΒ', γραφεῖσαν τὴν 27ν Ἀπριλίου 1330 καὶ ἀπευθυνομένην πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς Κιλόν. Ἐν αὐτῇ ὁ Πάπας μεταξὺ ἄλλων συνιστᾷ τὸν Ἰορδάνην καὶ τοὺς ἀκολουθῶν του πρὸς τοὺς ἐντοπίους χριστιανοὺς, οὓς προτρέπει εἰς τὴν ἀπεμπόλησιν τῶν δοξασίῶν των καὶ εἰς τὴν ἔνωσίν των μετὰ τῆς

ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη εἶναι ἡ τὸ πρῶτον γενομένη, τρόπον τινα, ἀπαιτησις ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας, ὑπὸ τοῦ Πάπα εἰς τὰς Ἰνδίας.

Εἷς ἕτερος φραγκισκανός, ὀνόματι Ὀδερίχος τῆς Πορντενόν, πόλεως τῆς Ἰταλίας, ἐπεσκέφθη μεταξὺ ἄλλων πόλεων τῶν Νοτίων Ἰνδιῶν καὶ τὴν Κιλόν, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει Παλούμπουμ. Ἐκ Μαλαμπάρ, γράφει οὗτος, εἰς ἄλλην τινα περιοχὴν, ἀπέχουσαν δέκα ἡμερῶν ταξειδίου, εὐρίσκειται τὸ μέρος, ὅπου ἀναπαύεται τὸ σῶμα τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ, καὶ περὶ τοῦ τόπου, ὅπου τὰ λείψανα τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ ἐτάφησαν, ὑπάρχουν δέκα πέντε οἰκίαι νεστοριανῶν ἀκαθάρτων καὶ δυσωδῶν αἰρετικῶν.

Ὁ ἐκ Φλωρεντίας εὐγενῆς Ἰωάννης ντὲ Μαρνιόλλι, γράφων ἐκ Κίνας πρὸς Πάπαν Βενέδικτον ΙΒ', ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων περὶ ἐπισκέψεώς του εἰς Κιλόν, κατὰ τὸ Πάσχα τοῦ 1338, καὶ ὅτι προσεκύνησε τὸ ἱερὸν τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ.

Οὗτος δὲν ἀναφέρει τι περὶ τῶν περὶ ἐκεῖ χριστιανῶν, ἀλλὰ κάμνει μόνον μνεῖαν ναοῦ τινος τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἀνήκοντος εἰς τὴν λατινικὴν κοινότητα.

Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι αἱ ρωμαιοκαθολικαὶ κοινότητες εἶχον ἀρχίσει κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν νὰ ἐγκαθιδρύνονται εἰς διάφορα κέντρα τῶν Νοτίων Ἰνδιῶν.

Ἄλλος ἐπισκέπτης τοῦ τάφου τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ ἐν Μυλαπόρ εἶναι ὁ Νικόλαος ντὲ Κόντι, ὅστις ἐταξειδεύσεν ἐκεῖ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1425 καὶ 1430. Οὗτος ἀναφέρει νεστοριανοὺς χριστιανοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν περὶ ἐκεῖ περιοχὴν καὶ ἀνερχομένους εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν χιλίων.

Ἀργότερον τῇ 1504 τέσσαρες Νεστοριανοὶ ἐπίσκοποι, ἀποσταλέντες ὑπὸ τῆς νεστοριακῆς Ἐκκλησίας, ἐπεσκέφθησαν τοὺς χριστιανοὺς τοῦ Μαλαμπάρ καὶ τὸν εἰς Μυλαπόρ τάφον τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ, ὅστις κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον ἦτο πως παρημελημένος¹.

Οὕτω, συμφώνως πρὸς τὰς προαναφερθείσας πληροφορίας, εἶναι γεγονός, ὅτι ὑπῆρξε καὶ καθαρῶς νεστοριανικὴ τις Ἐκκλησία ἐν νοτίαις Ἰνδίας, ὡς ἔδρα δὲ αὐτῆς μνημονεῖται περὶ τὸ 1222 ἢ πόλις Πάτνα².

Ἀργότερον ὅμως, ἄγνωστον ἐκ ποίας αἰτίας, οἱ νεστοριανοὶ ἐξέλιπον ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης, καταλιπόντες ἔχνη τινα μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἱστορίαν.

Ἰχνος τῆς ὑπάρξεως καθαρῶς νεστοριανικῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ἡ εἰσέτι ὑπαρξίς τοιαύτης ἐν Νοτίαις Ἰνδίας, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Χαλδαϊκῆ Ἐκκλησία», ἐχούσης δέκα ναοὺς, ἐπίσκοπον ἐδρεύοντα ἐν Τριχούρ, ἕξ πρεσβυτέρους καὶ ἕξ διακόνους καὶ ἀριθμοῦσης περίπου δέκα χιλιάδας πιστῶν.

Ὁ σήμερον ζῶν ἐπίσκοπος εἶναι τις ὀνόματι Μάρ Θωμᾶς καὶ ἐχειροτονήθη παρὰ τοῦ νεστοριανοῦ πατριάρχου τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ὅστις ἐδρεύει μετὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον ἐν Οὐάσιγκτων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ὡς τελετουργικὴ γλῶσσα ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ νε-

1. Malabar christians ἔ.δ. σελ. 6 κ.ε. πρβλ. καὶ The Indian church of St Thomas ἔ.δ. σελ. 96. καὶ The Malabar church and Other orthodox churches ἔ.δ. σελ. 28.

1. A History of th syrian church ἔ. δ. σελ. 29.
2. Αὐτόθι σελ. 30.

Η ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΔΙΟΡΙΣΘΕΙΣΑ ΠΕΝΤΑΜΕΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ- ΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΑΥΤΗΣ *

Ὁ Κυβερνήτης διὰ τῆς ἀνωτέρω διαταγῆς του ζητεῖ ἐμμέσως καὶ εὐγενῶς, οἱ περιοδεύοντες ἀρχιερεῖς ν' ἀποβοῦν διὰ τοῦ ἰδίου τῶν παραδείγματος πρότυπα διὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κλήρου εἰς τὴν ὑψηλὴν γραμμὴν τῆς ἀποστολῆς του. Περαιτέρω παραγγέλει νὰ ἐκλέξουν ἀξίους συνεργάτας μεταξὺ τῶν κληρικῶν, εἰς οὓς ν' ἀναθέσουν πνευματικὸν ἔργον εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας, οὕτως ὥστε νὰ συντελεσθῇ μονιμώτερον ἀνορθωτικὸν ἔργον. Διὰ τοὺς ναοὺς ζητεῖ στοιχεῖα περὶ ἐπαρκείας, καλῆς διατηρήσεως καὶ ἀναγκαιούντων σκευῶν. Ἐπίσης περὶ τῶν μονῶν ζητεῖ πληροφορίας οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἐπανδρώσεως καὶ καλῆς λειτουργίας. Συνιστᾷ διδασκαλίαν, παρηγορίαν, κήρυγμα θεοῦ λόγου, ἀποχὴν ἀναμειξέως εἰς πολιτικὰ ζητήματα καὶ ἐξωτερικὰ συζητήσεις, ἢ τὸ πολὺ παραπομπὴν τῶν πολιτῶν διὰ τὰς ὑποθέσεις των εἰς τὰ ὄργανα τῆς πολιτείας καὶ τοὺς ὑπουργοὺς, ὡς ἐκτελεστὰς τῶν νόμων.

Πρὸς διευκόλυνσιν, ἀλλὰ καὶ ἐνίσχυσιν, τῆς Ἐκκλησ. Ἐπιτροπῆς εἰς τὸ ἀναληφθὲν διὰ τῆς περιοδείας ἔργον, ὁ Κυβερνήτης ἀπέστειλεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς κατὰ τόπους πολιτικοὺς ἐκπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως, συνιστῶν νὰ προετοιμάσουν τὴν ἀνήκουσαν ὑποδοχὴν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ διευκολύνουν τὸ ἔργον των. Ἴδου ἡ ἐγκύκλιος αὕτη¹.

Ὁ Κυβερνήτης

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Προσωρινοὺς Διοικητὰς

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεώς της, διανεμομένη μεταξὺ τῶν μελῶν της τὰ διάφορα τμήματα τοῦ Κράτους, ἀπέρχεται εἰς αὐτὰ διὰ νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ κάμῃ τὴν περὶ τούτου ἀναφορὰν της εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Οἱ πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς Τριπόλεως, Τάλαντιου καὶ Ἀνδρούσης ἔρχονται εἰς Πελοπόννησον, οἱ πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς Αἰγίνης καὶ Δαμαλῶν ἔρχονται εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, πρὸς τοὺς ὁποίους θέλετε κάμει τὴν ἀνήκουσαν ὑποδοχὴν, προμηθεύοντες τους ἐν ταῦτῳ ὅλας τὰς ὁποίας ἔχετε πληροφο-

(*) Συνέχεια ἀπὸ σελ. 243.

1. Αὐτόθι, 26 Ἰαν. 1829 (σχέδιον). Πρβλ. I. Α. Καποδίστρια, Ἐπιστολαί, τόμ. Γ', Ἀθήνησιν 1842, σελ. 16. Ἐνταῦθα ὅμως τὸ κείμενον παρέχεται κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, διὰ τοῦτο ἐκδίδομεν τὸ πρωτότυπον.

στοριανῶν χρησιμοποιεῖται ἡ Συριακὴ, καὶ ἐν χρήσει αὐτῶν εἶναι λειτουργία τις τῶν Μάρι καὶ Ἀδδάϊ¹.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

1. Αὐτόθι, σελ. 94 πρβλ. καὶ Christianity in India and the Mar Thoma Syrian church ἔ. ἀ. σελ. 69.

ρίας, εἰς ἀκριβεστέραν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς των. Ἐν ἐνὶ λόγῳ θέλετε σπεύσει νὰ τοὺς χορηγήσῃτε πᾶσαν συνδρομὴν, τὴν ὁποίαν ἤθελαν κατὰ περιστάσιν οἱ σὺς ζητήσει.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 26 Ἰανουαρίου 1829

Ὁ Κυβερνήτης

I. Α. Κ(αποδίστριας)

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Σ. Τρ(ικίουης)

Τὴν σύστασιν τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς καὶ τὸ ἐν γένει ἔργον αὐτῆς κατέκρινε σφοδρῶς ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης, χαρακτηρίζων αὐτὴν ὁμοίαν πρὸς τὸ μηδέν, διότι οὔτε οἱ ἀποσταλέντες, κατ' αὐτόν, ἐγνώριζον πρὸς τί ἀπεστάλησαν, οὔτε ὁ ἀποστείλας Κυβερνήτης εἶπε πρὸς τοὺς ἀποστελλομένους πρὸς τί ἀποστέλλονται¹. Ἄλλ' ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων δὲν φαίνεται νὰ ἔχει δίκαιον ὁ ριζοσπάστης διὰ τὴν ἐποχὴν του κληρικός. Εἶχεν ὅμως ἄλλους λόγους ὁ Φαρμακίδης ν' ἀντιπολιτεύεται τὸν Κυβερνήτην, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν Βιέννην². Ὁ ἴδιος ἔλεγεν ὅτι ἰδιώτευσεν, προσμένων νὰ λάβουν τὰ πράγματα τακτικώτερον μορφήν, διότι δῆθεν αἱ πολιτικαὶ αὐτοῦ ἀρχαὶ εὐρίσκοντο εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰς τοῦ Καποδίστρια τῶσον, ὥστε εἰς οὐδὲν σημεῖον ἠδύναντο νὰ συμπέσουν³. Τὸ βαθὺ καὶ ἴσως δικαιολογημένον πάρονον τοῦ Φαρμακίδου ἦτο, ὅτι ὁ Κυβερνήτης δὲν ἐχρησιμοποίησε τὴν προθυμίαν του καὶ ἐργασθῆ καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ πρᾶγματα τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ἔβλεπε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλους εἰς ἐπικαίρους θέσεις κερδίζοντας τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Καποδίστρια, ἐνῶ δὲν ἐθεώρει αὐτοὺς καλυτέρους του.

Εἰς γραπτὴν καὶ προφορικὴν αἴτησιν ὁ Φαρμακίδης ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυβερνήτου γραπτὴν διαβεβαίωσιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔβλεπεν ἐκτελουμένην, ὅθεν ἀπηύθυνε τὴν ἐξῆς ἀπὸ 2 Ἰανουαρίου 1829 ἐπιστολὴν διαμαρτυρίας καὶ παραπόνων, δι' ἧς ἐζήτηε νὰ προσληφθῇ γραμματεὺς τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς⁴.

Ἐξοχώτατε,

Ἀποκρινόμενος ἐκ Πόρου εἰς τὸ ἀπὸ α' Ἰουνίου γράμμα μου τὴν θ' τοῦ αὐτοῦ μ' ἐλέγετε: «ὅταν ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ νὰ θέσῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τρόπον ὥστε νὰ κανονίσῃ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τούτων τῶν κλάδων τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας (τὸν διδασκαλικὸν δηλαδὴ ἢ τὸν ἐκκλησιαστικόν), ἔσο βέβαιος δι' ἐν θέλεις λησμονηθῆ». Ἐδωροδόθη Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐγὼ ἐλησμονηθῆν. Ἐδωροδοῦσατε εἰς αὐτὴν πέντε ἐπισκόπους καὶ νομίζω δι' ἐλάβετε μέχρι τοῦδε ἀφορμὰς νὰ γνωρίσητε καὶ τὴν γνώσιν καὶ τὰς γνώσεις τῶν ὑποκειμένων αὐτῶν καὶ θέλετε λάβει περισσοτέρας. Μανθάνω σήμερον δι' ἡ Ἐπιτροπὴ θέλει σὺς παρακαλέσει νὰ διορίσητε εἰς αὐτὴν καὶ γραμματέα καὶ θέλει σὺς προβάλει καὶ ὑποκει-

1. Αὐτόθι, σελ. 15, 214.

2. Θεοκλ. Φαρμακίδου, Ἀπολογία, ἐν Ἀθήναις 1840, σελ. 17.

3. Αὐτόθι, σελ. 11. Πρβλ. Δ. Σ. Μπαλάνου, Θεόκλητος Φαρμακίδης (1784—1860), ἐν Ἀθήναις 1933, σελ. 19.

4. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, 2 Ἰαν. 1829.

μενα. "Αν δὲν ἐκρίνατε εὐλογον νὰ διορίσητε εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἄλλους, εἰμὴ μόνους ἐπισκόπους, τάχα δὲν ἤμπορῶ νὰ διορισθῶ εἰς αὐτὴν κἂν γραμματεὺς; Παρὰ πολλοὺς ἄλλους νομίζω ὅτι πρέπει νὰ προτιμηθῶ ἐγώ. "Αν ὅμως προτιμηθῆ καὶ κατὰ τοῦτο ἄλλος, θέλω ἀποδώσει τὰ πάντα εἰς διαβολὰς κατ' ἐμοῦ, εἰς τὰς ὁποίας πεισθέντες συνελάβετε κακὴν περὶ ἐμοῦ ὑπόληψιν. Τοῦτο μὲ λυπεῖ πάρα πολύ. Ἄλλ' ὁ καιρὸς διδάσκαλος.

Ἐν Αἰγίνῃ 1829 Ἰανουαρίου 2

Εἰς τὰς διαταγὰς τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος
εὐπειθῆς καὶ ὑπήκοος
Θεόκλητος Φαρμακίδης.

Εἶναι ἄκρως διδακτικὸν τὸ περιεχόμενον τῆς παρ' αὐτοῦ ἐπιστολῆς. Μαρτυρεῖ ἐν πρώτοις τὸν συγκρατούμενον μὲν, ἀλλὰ πάντως τραχὺν χαρακτήρα τοῦ ἀνησύχου κληρικοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ἀνεξαρτήτως ἂν εἶχε καὶ ἄλλας πληροφορίας ὁ Κυβερνήτης καὶ ἐκ μόνης τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς του ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι ἐπιφυλακτικὸς. Δὲν γνωρίζομεν βεβαίως τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Καποδίστρια περὶ Φαρμακίδου, ἀλλὰ πιθανῶς δὲν ἠθέλησεν οὕτως νὰ ἐπιβάλλῃ ὡς συνεργάτην τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς τὸν γνωστὸν φίλον ἀνδρα, τὸν ὁποῖον ὡς φαίνεται ἐκ τῶν γραπτῶν ἀναφορῶν των, οἱ ἀρχιερεῖς δὲν ἔστεργον.

Ὅσπότεν ὁ Φαρμακίδης, καίτοι χολωθεὶς ἐκ τῆς μὴ ἱκανοποιήσεως τοῦ αἰτήματός του, δὲν διέκοψε πᾶσαν σχέσιν πρὸς τὸν Κυβερνήτην, ἀλλ' ἐπροτίμησε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἅπαξ ἔτι μετ' αὐτοῦ συνεννόησιν. Ὅθεν ἀπέστειλε κατὰ Μάϊον 1829 τὴν ἀκόλουθον πρὸς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας Ν. Σπηλιάδην ἐπιστολήν, ἵνα θέσῃ ὑπ' ὄψει τοῦ Κυβερνήτου¹:

Πρὸς τὸν Γραμματέα

τῆς Ἐπικρατείας Κύριον Ν. Σπηλιάδην
Κύριε,

Κατὰ τὸν παρελθόντα Αὐγουστον ἐπρόββαλα δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κυβερνήτην, παρακαλῶν αὐτὸν ν' ἀναδεχθῆ τὴν δαπάνην τῆς μετακινήσεως τῶν παρ' ἐμοῦ πρὸ δέκα ἡδὴ ἐτῶν ἐκδεδομένων Στοιχείων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐπειδὴ ἐξέλιπον καὶ ζητοῦνται καθ' ἐκάστην καὶ ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ἐδέχθη τὸ πρόβλημά μου καὶ μ' ἐπροκάλεσεν ἐπισήμως εἰς τὸ νὰ ἐπιδιορθώσω τὸ βιβλίον καὶ ἐτοιμάσας αὐτὸ εἰς τύπωσιν νὰ τὸ παραδώσω. Τοῦτο ἐγένετο πρὸ πολλοῦ καὶ ἀνέφερα περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα πρὸ ἡμερῶν, ἀλλ' εἰσέτι ἀπάντησιν δὲν ἔλαβον, ἐπειδὴ δὲ ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ἔχει πολλὰς φροντίδας καὶ ἴσως ἐλησμόνησε τὴν ἐδικήν μου μικρὰν ὑπόθεσιν, παρακαλῶ νὰ κάμητε πρὸς Αὐτὴν μνείαν τοῦ πράγματος, διὰ νὰ λάβω μίαν ἀπόκρισιν ὁποιανδήποτε πρὸς ὁδηγίαν μου καὶ ἐξοικονόμησιν μου, καὶ θέλετέ με ὑποχρεῶσει μεγάλως. Κάμετε δὲ τὴν ἐνθύμησιν ταύτην πρὸς

τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα κατ' εὐκαιρίαν, φθάσει μόνον ἀπόκρισιν νὰ λάβω, διὰ νὰ μὴ ταλαντεύωμαι.

Εὐδαιμονοῦτε.

Ἐν Αἰγίνῃ 829 Μαΐου 15

Ὁ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας ἔτοιμος
Θ. Φαρμακίδης

Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο αἶτημα ὁ Φαρμακίδης φαίνεται ὅτι ἐνεθαρρύνθη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου, διότι τὴν πρόθεσιν του νὰ προβῆ εἰς δευτέραν ἐκδοσιν τοῦ βιβλίου του «Στοιχεῖα τῆς Ἑλλην. Γλώσσης» ἀνεκοίνωσε καὶ διὰ τοῦ τύπου, προσθέτων ὅτι θὰ ἐπραγματοποιεῖτο αὕτη διὰ γενναίας συνδρομῆς τοῦ Κυβερνήτου¹. Ἡ ἐπανεκδοσις ὁμῶς τοῦ βιβλίου δὲν ἐπραγματοποιήθη, μετ' οὐ πολὺ μάλιστα ἔντονος ἤρχισεν ὁ ἐναντίον τοῦ Καποδίστρια ἀγὼν, προεξάρχωντος τοῦ Φαρμακίδου.

Ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ, ἀποφασίσασα νὰ περιοδεύσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς δύο διαιρεθεῖσα, ὡς εἶδομεν, δὲν ἐβράδυνε νὰ προχωρήσῃ εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεως καὶ τὸ κλιμάκιον τῶν τριῶν ἀρχιερέων Τριπόλεως, Ἀνδρούσης, Ταλαντίου, μὲ γραμματέα τὸν Καλλίνικον Καστόρχην, τὴν 1 Φεβρουαρίου εὐρίσκειτο εἰς Παλαιὰν Ἐπίδαυρον, ὁπόθεν ἤρχισεν τὰς ἐργασίας τῆς, τὸ δὲ κλιμάκιον τῶν Αἰγίνης καὶ Δαμαλῶν, μὲ γραμματέα τὸν Διονύσιον Χρήστου, κατηυθύνθη εἰς Αἰγαίον, ἴσως ὀλίγον βραδύτερον.

Ἡ εἰς Πελοπόννησον περιοδεία τοῦ πρώτου κλιμακίου τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς διήρκεσεν ὀλόκληρον τὸ τρίμηνον Φεβρουαρίου - Μαρτίου - Ἀπριλίου 1829, μὲ τοὺς ἀκόλουθους σταθμοὺς εἰς ἐπίκαιρα σημεῖα: 1 Φεβρ. Νέα Ἐπίδαυρος.—3 Φεβρ. Μονὴ Ταξιάρχων.—6 Φεβρ. Μονὴ Ξεροκαστέλι.—10 Φεβρ. Ναύπλιον.—13 Φεβρ. Ἄγ. Γεώργιος - Κορίνθου.—19 Φεβρ. Ἄργος.—24 Φεβρ. Ἄστρος.—27 Φεβρ. Καλύβια - Πραστοῦ.—5 Μαρτ. Βαμβακοῦ.—7 Μαρτίου Μυστράς.—20 Μαρτ. Καλαμάτα.—28 Μαρτ. Μεθώνη.—3 Ἀπριλ. Ἀρκαδία.—7 Ἀπριλ. Πύργος.—12 Ἀπριλ. Μονὴ Ἄγ. Θεοδώρων - Σοποῦ.—15 Ἀπριλ. Μονὴ Ἄγ. Λαύρας.—17 Ἀπριλ. Μονὴ Μ. Σπηλιάδου.—23 Ἀπριλ. Μονὴ Φίλια.—26 Ἀπριλ. Βυτίνα.—1 Μαΐου Τριπολιτζά.

Τὰ κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ πρώτου κλιμακίου εἰς Πελοπόννησον γνωρίζομεν ἐκ τοῦ περιωθέντος Πρωτοκόλλου τῶν Ἐξερχομένων, ὅπερ ἔτῃρι ὁ γραμματεὺς Καλλίνικος Καστόρχης καὶ ὅπερ ἤδη ἀπόκειται εἰς τὴν Δημοσίαν Βιβλιοθήκην τῆς Σχολῆς Δημητσάνης, ἐκ δωρεᾶς τοῦ ἀοιδίμου καθηγητοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Δημ. Π. Παππούλια, εἰς ὃν εἶχον περιέλθει καὶ ἄλλα χειρόγραφα καὶ ἔγγραφα τοῦ Καλλίνικου, κατατεθέντα ὡσαύτως ἐν Δημητσάνῃ. Τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον, ὑπ' ἀριθ. 98 τῆς συλλογῆς ταύτης², ἔχον διαστάσεις 0,24×9,19 μ., περιέχει φύλλα

1. Γεν. Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος, Ἔτ. ζ' (1828), φ. 60, σ. 252.

2. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Καταλόγου ἐξεδόθη ἤδη, θ' ἀκολουθήσῃ δὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος Ἰάσου Ἀθ. Γριτσπούλου, Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς Δημητσάνης, Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυ-

1. ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Γεν. Γραμματεία, φάκ. 82, 15 Μαΐου 1829.

117, ὧν τὰ πρῶτα 16 περιέχουν τὸ ἐν λόγῳ Πρωτόκολλον, μέχρι αὐξ. ἀριθ. 250. Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως τοῦ φ. 17 σώζονται λείψανα ἰσπανικοῦ κηροῦ εἰς πέντε ἐν ὄλῳ θέσεις, ἐξ ὧν εἰκάζομεν ὅτι μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τοῦ κλιμακίου τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς, τὸ βιβλίον ἐσφραγίσθη καὶ ἐφυλάχθη. Ἄλλ' ὡς φαίνεται δὲν ἐχρειάσθη νὰ παραδοθῆ εἰς ἐπίσημον ἀρχὴν τοῦτο καὶ παρέμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ γραμματέως, ὁ ὁποῖος καὶ τὸ ἐχρησιμοποίησεν ἔκτοτε, καταγράφας εἰς τὰ λευκὰ φύλλα διαφόρους αὐτοῦ λόγους (ἀπὸ φ. 19 κέξ.)¹.

Τὸ χειρόγραφον εἶναι πολύτιμον καὶ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον μέρος αὐτοῦ. Διότι ἐκ τοῦ βραχυτάτου περιεχομένου τῶν 250 ἀριθμῶν, οὗς ἐκάλυπεν ἡ ἀλληλογραφία τοῦ κλιμακίου τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὴν ἐν Πελοποννήσῳ περιουσίαν πολλὰ διδασκόμεθα. Ἐν πρώτοις μανθάνομεν πρὸς ποίους ἐνήργησεν ἀλληλογραφίαν, ἀλλὰ καὶ ποῖα θέματα ὑπῆρξαν ἀφορμὴ τῆς ἀλληλογραφίας καὶ ποῖα ἀντικείμενα ἔθιξεν ἡ Ἐπιτροπὴ οἴκοθεν καὶ μὲ ποῖα ἠσχολήθη αἰτήσῃ τῶν χριστιανῶν, καὶ ποῖαν τακτικὴν ἐτήρησεν ἔναντι τῶν διαφόρων ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ ἔναντι τῶν ἀρχιερέων, τῶν κληρικῶν καὶ τοῦ λαοῦ. Οἱ τρεῖς ἀρχιερεῖς ποὺ ἀπετέλουν τὸ κλιμάκιον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκ τῆς μακρᾶς ἀναστροφῆς τῶν πρὸς τὸν πελοποννησιακὸν λαόν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγῶνος μάλιστα, γνωρίζουν καλῶς πρόσωπα καὶ πράγματα, δύνανται ἐπομένως κατὰ τὴν περιουσίαν τῶν νὰ κινῶνται εὐχερῶς ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τῶν καὶ ἀκούοντες τὰς ὑποθέσεις νὰ δίδουν τὰς ἐνδεδειγμένας λύσεις. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν πολλάκις εἶδον οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων μερῶν τὴν κρατικὴν ἔξουσίαν τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος καὶ παρακαλοῦν αὐτοὺς νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν τόπον τῶν πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν διαφόρων ζητημάτων, ἐφ' ὧν εἶχον προκληθῆ διαφωνίαι, ἢ γενικώτερον πρὸς εἰρήνευσιν τῶν ταλαιπωρημένων χριστιανῶν. Καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ, ὅσκις δὲν κατορθῶναι νὰ ἰκανοποιήσῃ τὸ αἶτημα τῶν κατοίκων, τοὺς στέλλει γραπτῶς παραμυθίαν καὶ εὐλογίας ἀπὸ Θεοῦ.

Πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοποτηρητὰς ἐν γένει ἡ Ἐπιτροπὴ συμπεριφέρεται μὲ ἀβρότητα καὶ εὐγένειαν, τοὺς ἀπευθύνει συστάσεις περὶ τῶν καθηκόντων τῶν², ζητεῖ διαφόρους πληροφορίας ἐπὶ τῆς

Ἐπιτροπῆς, ἐκ τῆς μακρᾶς ἀναστροφῆς τῶν πρὸς τὸν πελοποννησιακὸν λαόν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγῶνος μάλιστα, γνωρίζουν καλῶς πρόσωπα καὶ πράγματα, δύνανται ἐπομένως κατὰ τὴν περιουσίαν τῶν νὰ κινῶνται εὐχερῶς ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τῶν καὶ ἀκούοντες τὰς ὑποθέσεις νὰ δίδουν τὰς ἐνδεδειγμένας λύσεις. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν πολλάκις εἶδον οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων μερῶν τὴν κρατικὴν ἔξουσίαν τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος καὶ παρακαλοῦν αὐτοὺς νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν τόπον τῶν πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν διαφόρων ζητημάτων, ἐφ' ὧν εἶχον προκληθῆ διαφωνίαι, ἢ γενικώτερον πρὸς εἰρήνευσιν τῶν ταλαιπωρημένων χριστιανῶν. Καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ, ὅσκις δὲν κατορθῶναι νὰ ἰκανοποιήσῃ τὸ αἶτημα τῶν κατοίκων, τοὺς στέλλει γραπτῶς παραμυθίαν καὶ εὐλογίας ἀπὸ Θεοῦ.

1. Δείγματα χαρακτηριστικὰ τῆς πνευματικῆς ταύτης προσηγορίας τοῦ Καλλινίκου Καστόρχη θὰ ἐκδοθοῦν ἐν καιρῷ, ἰδίᾳ μάλιστα ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ οἱ ἀναφερόμενοι εἰς ἱστορικὰ πρόσωπα τῆς Ἐπαναστάσεως.

2. Πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς τὰ εἰς Πελοπόννησον περιουσίαν τῶν νὰ κινῶνται εὐχερῶς ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τῶν καὶ ἀκούοντες τὰς ὑποθέσεις νὰ δίδουν τὰς ἐνδεδειγμένας λύσεις. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν πολλάκις εἶδον οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων μερῶν τὴν κρατικὴν ἔξουσίαν τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος καὶ παρακαλοῦν αὐτοὺς νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν τόπον τῶν πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν διαφόρων ζητημάτων, ἐφ' ὧν εἶχον προκληθῆ διαφωνίαι, ἢ γενικώτερον πρὸς εἰρήνευσιν τῶν ταλαιπωρημένων χριστιανῶν. Καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ, ὅσκις δὲν κατορθῶναι νὰ ἰκανοποιήσῃ τὸ αἶτημα τῶν κατοίκων, τοὺς στέλλει γραπτῶς παραμυθίαν καὶ εὐλογίας ἀπὸ Θεοῦ.

ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τοὺς εἰδοποιεῖ μὲ διακριτικότητα, ὅτι αἱ χειροτονίαι ἔχουν ἀπαγορευθῆ πρὸς τὸ παρὸν μέχρι συντάξεως γενικοῦ τινος κανονισμοῦ, καθορίζοντος, ὡς φαίνεται, τὰς ὀργανικὰς θέσεις τῶν ἐφημερίων, ἀναλόγως τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν ἐκάστου μέρους. Ἐπίσης ἀναθέτει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐποπτεῖαν τῆς καλῆς λειτουργίας καὶ διαχειρίσεως τῶν οἰκονομικῶν τῶν μονῶν, εἰς δὲ τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα ἀπευθύνει συμβουλευτικὰ γράμματα, συνιστώσα τὴν ὀφειλομένην ὑποταγὴν καὶ εὐλάβειαν εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀρχηγούς κλπ.

Ἐκ τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας κληρικῶν, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Κυβερνήτου, ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ ἐχρησιμοποίησεν ἐν Πελοποννήσῳ πρὸς πνευματικὴν καθοδήγησιν, ἐξομολογήσιν καὶ παραμυθίαν τοῦ λαοῦ τὸν Ἀνανίαν Μουρικὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δαμαλῶν, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Καϊσάριον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ναυπλίου, τὸν Γεννάδιον Αἰμναλίτην εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δημητσάνης καὶ Ἀκόβων, τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς τοῦ Βράχου Δανιὴλ διὰ τὴν ἐπαρχίαν Κορίνθου καὶ τὸν οἰκονόμον Λεονταρίου, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου δὲν ἀναφέρεται, διὰ τὴν ἰδίαν ταύτην ἐπαρχίαν. Εἰς τοὺς ἰδίους τούτους κληρικούς ἀνέθηκεν ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ τὴν συγκέντρωσιν πληροφοριῶν, ὡς καὶ τὴν καταγραφὴν ναῶν, μονῶν, ὑποστατικῶν κλπ. Βεβαίως ὠφέλιμον θὰ ἦτο νὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ τὸ κήρυγμα καὶ τὴν ἀνακούφισιν τῶν χριστιανῶν πολὺν περισσότερους κληρικούς, μὲ ἐντολὴν νὰ περιοδεύσουν τὴν χώραν. Ἄλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ δικαιολογεῖ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πρὸς τὸν Κυβερνήτην ὑποβληθεῖσαν μετὰ τὸ πέρας τῆς περιουσίας ἐκθεσίᾳ της, λέγουσα ὅτι τῶν ἀξίων κληρικῶν προπορευόντων ἀνάξιοι, ἀκούοντες ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, τοὺς ὁποίους ἐφοβήθη μὴ δημιουργήσουν ταραχὰς καὶ σκάνδαλα. Τὸ πρᾶγμα καταδεικνύει μὲ πόσῃ συντηρητικότητι ἐνήργει ἡ Ἐπιτροπὴ, φοβουμένη νὰ θίξῃ τὰ καλῶς καὶ τὰ κακῶς κείμενα. Τοῦτο καταφαίνεται ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν παρομοίαν ἀντιμετώπισιν ἄλλου παρομοίου θέματος, τῶν ποικίλων παρόπων τοῦ κατωτέρου κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἐναντίον τῶν ἀρχιερέων, γνησίων ἢ τοποτηρητῶν. Ἀντιληφθεῖσα ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ, ὅτι εἶχον δημιουργηθῆ φατρία ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας καὶ διστάζουσα νὰ ἐμπλακῆ εἰς ἀγῶνας μεταξύ συμπληγᾶδων, ἀντὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, ἐπροτίμησεν «ἀφηρημένως προτροπὰς περὶ εἰρήνης καὶ ὁμονοίας... ὅπου δὲ ἠδυνήθη ἐσυμβίβασε τὰ διεστῶτα», ὡς μὲ ὠμὴν εἰλικρίνειαν σημειοῖ εἰς τὴν ἐκθεσίᾳ της.

Ἐκεῖνο τὸ θέμα ποὺ ἀψηφίσθη ἐντατικῶς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπιτροπὴν ἦτο τὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως διαφορῶν, ἰδίᾳ μάλιστα

πλήρης συστάσεων καὶ χαρακτηριστικῆν διὰ τὸ ὅλον μετριοπαθῆς καποδιστριακὸν πνεῦμα ποὺ ἐκφράζει. I. A. Καποδιστρια, Ἐπιστολαί, τόμ. Γ', σελ. 44-45. Ἄλλ' αἱ ἐριδες τῶν κατοίκων τοῦ Ἀγ. Γεωργίου πρὸς τὸν ἀρχιερέα τῶν συνεχίσθησαν καὶ βραδύτερον καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος κατέχον ἀνέκδοτα ἔγγραφα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ φέρομεν καὶ πάλιν τὸν λόγον ἐν καιρῷ.

ἐπὶ συνοικεσίων, διαθηκῶν, κληρονομιῶν κλπ., ἐφ' ὧν ἀνέκαθεν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐπαναστάσεως μάλιστα ἐξετείνετο ἡ ἀρμοδιότης τῆς Ἐκκλησίας¹. Ἐδῶ ἀνάγονται καὶ αἱ διαφοραὶ ἰδιωτῶν πρὸς ἀλλήλους (π.χ. διαζύγια), πρὸς ἐκκλησιαστικὰ ἰδρύματα (μονὰς, ναοὺς) καὶ τὰνάπαλιν, ἀλλὰ καὶ παραπτώματα ἱερέων, π.χ. παρ' ἐνορίαν ἱεροπραξία κλπ. Ἀλλὰ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ ἐπ' αὐτῶν μία Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ χωρὶς πραγματικὴν ἐξουσίαν καὶ χωρὶς ἐκ τοῦ χρόνου ἐπιβολὴν αὐτῆς εἰς τὴν συνείδησιν τῶν πιστῶν; Κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσῃ ὡς πρῶτον καὶ κύριον μέσον τὴν πειθῶ καὶ τὸν συμβιβασμόν. Καὶ ὅπου ἐπιτυχάνουν τὰ μέσα ταῦτα εἶναι βεβαίως προτιμότερα παντὸς ἄλλου. Ὅπου ὅμως προσέκρουσεν εἰς τὰς δυστροπίας τῶν ἀνθρώπων ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ, ἐκάλεσεν εἰς συνεργασίαν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν διηύθυνον οἱ κατὰ τόπους Ἐκτατοὶ Ἐπίτροποι καὶ Προσωρινοὶ Διοικηταί. Ἄλλ' ἐπὶ πλέον ἐνιαχοῦ ἐχρησιάσθη νὰ ἐκδίδη καὶ ἀποφάσεις ἡ Ἐπιτροπὴ, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁποίων διέθετεν ὄπλον μέγιστον, ἀπηχοῦν βαθέως εἰς τὰς θρησκευομένας ψυχὰς τοῦ λαοῦ καὶ χρησιμοποιούμενον ἀνέκαθεν μὲν, εὐρέως δὲ καὶ ἀποτελεσματικῶς κατὰ τὴν περίοδον τῆς δουλείας. Εἶναι τοῦτο ὁ ἀφορισμός² καὶ ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ δὲν ἐδίστασε νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ εὐρέως, ὡς αἰκίς ἦτο ἀνάγκη. Παραλλήλως ἀλληλογραφεῖ μὲ δημογέροντας καὶ εὐνόηλα πρόσωπα, ὧν ἐπικαλεῖται τὴν συνεργασίαν καὶ παρέμβασιν, πρὸς συμβιβασμόν τῶν διεστώτων, οὐχ ἤττον δὲ καταφεύγει ἀναλόγως τῶν περιστάσεων εἰς νοθεσίας, ἐπιπλήξεις, ἀπειλὰς καὶ ἐνίοτε ποινὰς ἀργίας, προκειμένου π.χ. περὶ κληρικῶν, ἐνῶ ἐναντίον μοναχῶν ἐχρησιάσθη ἐνίοτε νὰ καλέσῃ τὴν ἐπέμβασιν τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

Μεταξὺ τῶν ἐν γένει δικαιομάτων τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς ἦτο καὶ ἐχρησιμοποίηθη συστηματικῶς ἡ ἀπονομὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὑπουργήματος τοῦ ἐπιστάτου ἢ ἐκκλ. ἐπιτρόπου διαφόρων πόλεων, παραλλήλως πρὸς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀρχιερέως. Τὴν ἀκριβῆ ἀποστολὴν καὶ δικαιοδοσίαν τῶν ἐπιστατῶν τούτων δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς, φαίνεται ὅμως ὅτι ἦτο κάτι ἀνάλογον μὲ τὸ ἀξίωμα τῶν ἐπιστατῶν τῆς περιόδου τοῦ Ἀγῶνος, ὧν ἀντικείμενον ἦτο ἡ εἰσπραξίς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν γένει δικαιομάτων, μέρος τῶν ὁποίων τότε διετίθετο ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος.

Ζήτημα συναφὲς πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν χειροτονιῶν νέων ἱερέων, ἐνεκα τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν κατὰ τρόπον δυσανάλογον πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ «νὰ συμπαύσῃ καὶ ἡ ἐκ τούτων κατάχρησις εἰς τὰ θεῖα», ὡς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀρχιερέων, εἶναι καὶ τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἐν ὅλῃ τῇ ἐκτάσει ἐγνωρίσαμεν κατὰ τοὺς μικροὺς χρόνους τῆς ξενικῆς κατοχῆς καὶ τῆς ἀνταρσίας, ὅτε εἰς Ἀθήνας ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγουν

ἱερεῖς τῆς ὑπαίθρου χώρας ζητοῦντες ἄσυλον καὶ συγχρόνως πόρον ζωῆς. Τοιοῦτον προσφυγικὸν ζήτημα εἶχε δημιουργηθῆ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως, ἰδίᾳ μάλιστα ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἐξῆς. Μετὰ τῶν προσφύγων λαϊκῶν περιλαμβάνοντο καὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ἀναγκασθέντες νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ ποιμνιὸν τῶν³. Περὶ ἱερέων τινῶν προσφύγων ἔγραψεν ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ πρὸς τοὺς οἰκείους ἱεράρχας, συνιστῶσα προσωρινὴν τοποθέτησιν.

Ἄλλα τινὰ ζητήματα ποὺ ὑπέπεσαν εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτῆς δὲν παρέλειψε ν' ἀντιμετωπίσῃ διὰ τῶν μέσων ποὺ διέθετεν ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ. Οὕτω π.χ. ταραξίας τινὰς τῆς κοινῆς χριστιανικῆς ἡσυχίας, οἷος ὁ λαοπλόκος οἰκονόμος Πάριος Νησιώτης, ἡ σκανδαλοποιὸς κακο-καλογραία Τριποτάμων κλπ. προσεπάθησε ν' ἀποβάλῃ ἐντελῶς ἐκ τοῦ πληρώματος, διγάμους σκανδαλίζοντας τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν ἐξεδίωξε τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, συζῶντας ἀθεμίτως μετ' ἀβαπτίστων ὀθωμανίδων ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν τάξιν. Παρεμπιπτόντως ἐνίσχυσε ἠθικῶς τὰς ὑπὲρ τῆς παιδείας προσπαθείας ξηνικῶν διδασκάλων. Μετὰ τοῦ Κυβερνήτου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιουσίας τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ κλιμάκιον δὲν διετήρησεν ἀλληλογραφίαν, εἰ μὴ σπανίως, ὡς π.χ. προκειμένου περὶ τοῦ διδασκάλου Ἰωάσαφ, περὶ τοῦ ὁποίου ἀνέφερεν εἰς τὸν Κυβερνήτην νὰ διορισθῇ ἱεροκήρυξ Αἰγαίου Πελάγους καὶ διορίσθη πράγματι.

Τερατίσασα τὴν περιουσίαν τῆς εἰς Πελοπόννησον ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ μὲ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Τριπόλεως τὴν 1ην Μαΐου 1829, φαίνεται ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἴγινα, ἐνθα ἤδρευεν ἡ Κυβέρνησις, ἀναμένοσα τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς διὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ κλιμακίου τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τὴν ἐμφάνισιν ἐνώπιον τοῦ Κυβερνήτου. Ἐτοιμάσασα εἰς τὸ μεταξὺ ἐκ τῆς μελέτης τῶν συγκεντρωθέντων, ἀλλὰ δυστυχῶς μὴ περισωθέντων στοιχείων, τὴν ἐκθεσίν τῆς ὑπέβαλεν αὐτῇ τῇ 10 Ἰουνίου 1829 πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως, συγκληθείσης ἐν Ἀργεὶ κατ' Ἰούλιον 1829 τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τεθέντων ἐνώπιον αὐτῆς, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ παιδείαν ζητημάτων, ἐτερατίσθη ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τῆς ἰδρύσεως ἰδίου Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Παιδείας, μὲ ὑπουργὸν τὸν ἐκ Σίφνου λόγιον ἄνδρα Ν. Χρυσόγελον². Εἰς χεῖρας αὐτοῦ περιήλθεν ἡ ἐκθεσις τῶν τριῶν ἀρχιερέων βραδύτερον³. Ἴδου αὕτη:

1. Τὸ πρόβλημα ὑπῆρξε μέγα καὶ βραδέως εὔρε τὴν λύσιν του, μολοντί μὲ θέρημν ἀντιμετωπισθὲν ὑπὸ τοῦ Καποδίστρια. Ἀπ. Βακαλοπούλου, Πιρόσφυγες καὶ προσφυγικὸν ζήτημα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1939, σελ. 105 κέξ.

2. Χρυσ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 39-40 καὶ τὴν αὐτόθι ἀναγραφομένην βιβλιογραφίαν.

3. Ἡ ἐκθεσις αὕτη ἀπόκειται εἰς ΓΑΚ, Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν Ἰουνίου 1829 (Ἐκκλησιαστικὰ Β-Π-5). Εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο εἰσῆχθη ὑπ' ἀριθ. 138 τῇ 30 Ὀκτ. [1829].

1. Τάσου Ἀθ. Γριπσοπούλου, Δικαστικὴ ἀπόφασις τριῶν ἀρχιερέων ἐπὶ κληρονομικῆς ὑποθέσεως, κατὰ τὸ 1825 Ἀρχιεῖον Ἐκκλῆσ. καὶ Κανονικοῦ Δικαίου», τόμ. Η' (1953), σελ. 73 κ. ἐξ., ἰδίᾳ σελ. 79, 82-83, ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

Πρὸς τὴν Σ. Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος

Διορισθεῖσα ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ περιέλθῃ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπ' ἀριθ. 8964 δοθείσας πρὸς αὐτὴν ὁδηγίας τῆς Σ. Κυβερνήσεως, ἐπροσπάθησεν ὅλαις δυνάμεσιν ὁδηγούμενη ἀπὸ αὐτὰς καὶ ἀπὸ τὰς περιστάσεις τοῦ καιροῦ καὶ τῶν τόπων νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ ἐμπιστευθέντα αὐτῇ καθήκοντα, ὅσον ἐνεστὶ καλύτερα. Καὶ δὴ κατὰ χρέος σπεύδει νὰ καθυποβάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως συνοπτικῶς τὰς ἐξῆς πράξεις αὐτῆς καὶ παρατηρήσεις.

Α' Ἐπαρτήρησε τὴν διαγωγὴν τοῦ κλήρου καὶ τῶ ὄντι ἐκκλησιαστικοὶ τινες, παρεκτραπέντες τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐκ τῶν μακροχρονίων τῆς Ἑλλάδος ἀνωμαλιῶν, ἀπέβαλον ὀλοκλήρως τὸν ἱερατικὸν τῶν χαρακτηριστῆρα καὶ εἰσέτι ἐμμένουσιν εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν.

Β' Ὅλους τοὺς γνησίους ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἀπὸ τὰς παρελθούσας διοικήσεις καὶ ἤδη ἀπὸ τὴν Σ. Κυβέρνησιν διορισμένους τοποτηρητὰς ἐπεσκέφθη καὶ ἐφωδίασε μὲ τὰς ὁδηγίας τῆς.

Γ' Ἦθελεν ἐκλέξει καὶ πολλοὺς μεταξὺ τῶν ἀξίων κληρικῶν καὶ ἐφημερίων τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν, πλὴν ἐπειδὴ τῶν ἀξίων προπορευόντων ἀνάξιοι τινες, ἔχοντες ἀκόμη τὴν λεγομένην ἐπιρροὴν δὲν καθήφατο τὰ καθεστῶτα διὰ νὰ μὴν προξενηθοῦν ταραχαὶ καὶ προσέλθῃ βλάβη ἀντ' ὠφελείας, μολοντοῦτο δὲν ἔλειψε νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ κατὰ τοῦτο ὅσον ἐδυνήθη τὰ χρέη τῆς.

Δ' Εὔθρον εἰς πολλὰ μέρη τινὰς μὲν πατριὰς νὰ κακολογοῦν καὶ νὰ κατατρέχουν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς τοποτηρητὰς τῶν καὶ τινὰς τῶν ἐφημερίων, ἑτέρας δὲ νὰ ὑπερασπίζονται ἄλλους, καμμίαν ὅμως δὲν ἐδικαίωσεν ἢ κατέκρινεν εἰ μὴ μὲ ἀφηρημένας προτροπὰς περὶ εἰρήνης καὶ ὁμονοίας καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴν ἐκτραγῶσι ταραχαὶ εἰς τοὺς κατοίκους, ὅπου δὲ ἠδυνήθη ἐσυμβίβασε τὰ διεστῶτα.

Ε' Πολλοτάτας παρανομίας συνοικεσιῶν ἀπήνησεν ἀφορήτους τῇ Ἐκκλησίᾳ. ἀδελφὸς ἐτόλμησεν ἀδελφὴν νὰ φέρῃ εἰς γυναῖκα καὶ πολλοὶ συνδυάζουσι μὲ τουρκαῖας ἀβαπτίστους, καὶ παρομοίως ἀθεμίτους ἄλλας πράξεις παρετήρησεν, αἱ ὁποῖαι προσβάλλουν τὴν εὐαγγελικὴν ἠθικὴν, παραδειγματιζόμεναι εἰκονικῶς καθ' ἑκάστην εἰς τὰ ὄμματα τῶν χριστιανῶν τὴν κακοήθειαν ἀτιμώρητον. Ὅθεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπροσπάθησε νὰ ὑπεκφύγῃ πρὸς τὸ παρὸν τὴν ἐκκλησιαστικὴν στήλιτευσίν των.

Σ' Ἐπαρτήρησε καὶ τὴν ὕλικὴν κατάστασιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ εἶναι πασίγνωστον ὅτι ὅλαι αἱ ἐκκλησίαι τῆς Πελοποννήσου ἐπυρπολήθησαν καὶ πᾶσα πόλις καὶ χώρα οἰκονομεῖται ἤδη ὡς δύναται. Ἐστοχάσθη ὅμως ὅτι διὰ νὰ λείψῃ ἡ κατάχρησις τῶν πολλῶν ἐκκλησιῶν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ διὰ νὰ μὴ πέσουν πάλιν οἱ λαοὶ εἰς τὴν καταχρηστικὴν ἀνέγερσιν ἐκκλησιῶν εἰς κάθε ὀλίγας οἰκογενείας καὶ διὰ νὰ ἀναλογῇ ἡ ἰκανότης αὐτῶν μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνυπαρχόντων χριστιανῶν καὶ ἱερέων, νὰ βάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως ὅτι ἡ ἀνάγκη τῶν ἐκκλησιῶν πρέπει νὰ κανονισθῇ ἀναλόγως μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων.

Ζ' Πολλοὶ ἐκκλησίουι, διὰ τὴν ἐσχάτην πενίαν τῶν κατοίκων εἶναι στερημένοι τῶν ἀφευκτῶς ἀναγκαίων βιβλίων τῆς ἀκολουθίας καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν σκευῶν.

Η' Παρήγγειλεν εἰς ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς ὅτι αἱ χειροτονίαι τῶν ἱερέων νὰ παύσων ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ παύσῃ ἡ πληθὺς τῶν ἱερωμένων καὶ νὰ συμπαύσῃ ἡ ἐκ τούτων κατάχρησις εἰς τὰ θεῖα, μὲ ἐξαιρέσιν νὰ χειροτονοῦν μόνον ὅπου εἶναι ἀνάγκη κατεπείγουσα, διὰ νὰ μὴ στεροῦνται οἱ χριστιανοὶ τοῦ ἁγιασμοῦ.

Θ' Κατέγραψε καὶ τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον κατὰστασιν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, παρομοίως σχεδὸν καθὼς καὶ οἱ ἔκτακτοι, διότι διὰ νὰ γίνῃ λεπτομερὴς καὶ ἀκριβεστάτη καταγραφὴ ἐχρειάζετο πολυκαιρία καὶ προσωπικὴ ἐπιστάσια εἰς πάντα τὰ κτήματά των, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τε τοῦτο καὶ διὰ τὰς ἀσθενείας τῆς δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο. Μολοντοῦτο παρετήρησεν ὅτι ἂν ἦτον καλὴ διαγωγὴ κοινῶς εἰς τὰ μοναστήρια, ἐπιμέλεια καὶ φυγοπονία καὶ ἂν ἔλειπον ἀπὸ τινὰ ὅσοι τῶν κοσμικῶν συνηθίζουσι νὰ τὰ ζημιώνουν, γινόμενοι αὐτεπάγγελτοι ἐπίτροποι καὶ προστάται ἤθελον βέβαια περισσεύει τὰ περισσώτερα δὲ τούτων τῶν μοναστηρίων ὑπάρχον ἤδη πυρπολημένα, διὸ καὶ ἡ χρῆσις τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν γίνεται πρὸς τὸ παρὸν εἰς οἰκοδομὰς ἐκκλησιῶν, κελλίων, μετοχιῶν καὶ λοιπῶν ἀναγκαίων. Εἰς ὅλα δὲ εὔρε νὰ ζητοῦν οἱ νέοι μοναχοὶ μὲ ἔρεσιν ψυχῆς μάθησιν γραμμάτων καὶ τοῦτο ἂν γίνῃ, βέβαια ὅλοι οὗτοι θὰ γίνουσι καλοὶ μοναχοὶ καὶ ὠφέλιμοι ἄλληλοδιδασκατικοὶ διδάσκαλοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων τῆς Ἑλλάδος.

Ι' Ἀπηγόρευσε ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπ' ὅλα τὰ μοναστήρια τὰς χειροτονίας τῶν μοναχῶν, πρὸς δὲ καὶ τὰ συνήθη ταξίδια ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, ὅσους δὲ μοναχοὺς κατεπάτησαν τὴν συνείδησίν των καὶ διέφθειρον τὸν ἱερὸν χαρακτήρα των ἤλεγξεν ἐκκλησιαστικῶς, τινὰς δὲ τῶν ἀμετανοήτων ἐσημείωσε διὰ νὰ φανερωθῶσι πρὸς τὴν Σ. Κυβέρνησιν ἐν καιρῷ τῶ δέοντι ὡς καθόβιοι καὶ ἀμετανοήτοι καὶ ὡς τοιοῦτοι νὰ παιδευθῶσιν αὐστηρῶς, πρὸς παράδειγμα.

ΙΑ' Ἐδίδαξε πρὸς πάντα ἱερωμένους τε καὶ κοσμικοὺς τὰ χρέη ἐκάστου, τὸν θεῖον φόβον, τὴν ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους, τὴν εὐπειθειαν πρὸς τὴν Σ. Κυβέρνησιν καὶ πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους αὐτῆς καὶ ὅσ' ἄλλα ἐπωφελῆ καὶ σωτήρια.

Ὡς ἐκ τῶν παρατηρήσεων δὲ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ βάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Ὑ. Ἐξοχότητος, ὅτι ἐπειδὴ ἡ θρησκεία εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν ἠθικὴν καὶ κατ' ἀμφοτέρως τὰ ἐπιφορτισμένα τὰς ὑπαλλήλους ἀρχὰς ὑποκείμενα πρέπει νὰ δίδωσι παραδείγματα καλὰ εἰς τοὺς λαοὺς καὶ νὰ μὴν παραμελῶσι τὰ θρησκευτικὰ, διότι τότε οὔτε ἠθικὴν δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπαγγέλλωνται.

Ὅτι μερικοὶ διεφθαρμένοι σπερμολόγοι διασπείρουσι τὴν ἀνευλάβειαν, τῆς ὁποίας εἶναι πολλὰ καὶ ὀλέθρια τὰ ἀποτελέσματα, διὸ ἀπαιτεῖται ἔγκαιρος διόρθωσις τούτου τοῦ κακοῦ.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ προθυμουμένη νὰ

ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΟΥΣ

Ἐκ μέρους τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν ἀπεστάλησαν διὰ τοῦ Γραφείου Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλληλοβοηθείας, τοῦ διευθυνομένου ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, τὰ κάτωθι εἶδη:

Εἰς Ἀργοστόλιον 132 μπάλλες ἱματισμός, 5 σάκκοι ὑποδήματα, 5 δοχεῖα λαοδί, 10 δοχεῖα φυσικόλιπος, 2 χαρτοκιβώτια σάπων, 13 χαρτῖα μαρμελάδα, 1 βαρέλι κακάο.

Εἰς Ληξούριον 93 μπάλλες ἱματισμός, 4 σάκκοι ὑποδήματα, 3 δοχεῖα λαοδί, 6 δοχ. φυσικόλιπος, 1 χαρτῖον σάπων, 10 χαρτῖα μαρμελάδα, 1 βαρέλι κακάο.

Εἰς Ζάκυνθον 113 μπάλλες ἱματισμός, 4 σάκκοι ὑποδήματα, 4 δοχ. λαοδί, 8 δοχεῖα φυσικόλιπος, 2 χαρτοκιβώτια σάπων, 10 χαρτῖα μαρμελάδα, 2 βαρέλια κακάο.

Εἰς Ἰθάκην 33 μπάλλες ἱματισμός, 3 σάκκοι ὑποδήματα, 3 δοχ. λαοδί, 6 δοχεῖα φυσικόλιπος, 1 χαρτῖον σάπων, 7 χαρτῖα μαρμελάδα, 1 βαρέλι κακάο.

Ἐπι πλέον ἐστάλησαν εἰς τὸν κ. Ἀ. Ἀλιβιζάτου 8.000 δολλάρια, διὰ νὰ διατεθοῦν ἐκ τούτων 3.000 δολλάρια διὰ τροφίμα, 3.000 δολλάρια διὰ σκευὴ φαγητοῦ καὶ 2.000 δολλάρια δι' ἄμφια καὶ ἐκκλησιαστικὰ σκευὴ διὰ τὰς καταστροφείσας Ἐκκλησίας.

Ἐξ ἄλλου εἰδοποιήθη ὁ κ. Ἀ. Ἀλιβιζάτος, ὅτι τῷ ἀποστέλλεται ἱκανὸν χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν περαιτέρω περιθάλψιν τῶν σεισμοπαθῶν.

ἐκπληρώσῃ τὰ ἐπιφορισθέντα αὐτῇ ἱερὰ χρεὴ, ὀδηγουμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῶν ὀδηγῶν τῆς, ἐπροσπάθησεν ὅσον τὸ δυνατόν τελειότερον νὰ τὸ ἐκτελέσῃ, μὴ δυναμένη ὅμως διὰ τὴν λεηλασίαν τοῦ τόπου νὰ βραδύνη περισσότερον ἐπεραίωσεν αὐτὴν σύντομα.

Ταύτας δὲ τὰς παρατηρήσεις τῆς ἐκθέτουσα ὑπ' ὄψιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως καὶ εὐχομένη νὰ εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τοὺς σωτηρίους σκοποὺς αὐτῆς, ἐπιθυμεῖ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ νεωτέρας διαταγὰς τῆς Α. Ἐξοχότητος.

Τῇ 10 Ἰουνίου 1829 ἐν Αἰγίνῃ.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ
† Ὁ Τριπόλεως † Ὁ Τаланτίου † Ὁ Ἀνδρούσης
Δανιὴλ Νεόφυτος Ἰωσήφ
Ὁ Γραμματεὺς
Καλλίνικος Καστόρχεις

Ἀλλὰ καὶ τὸ κλιμάκιον τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς μόλις ἐπέστρεψεν ἐξ Αἰγαίου Πελάγους ὑπέβαλε πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀναφορὰν, ἐκθέτον ὅτι ἐξεπλήρωσε τὴν περιοδείαν εἰς Αἰγαῖον, ὡς καὶ προηγουμένως εἶχεν ἀναφέρει, ζητήσαν καιρὸν «διὰ τὴν κατάστροψιν καὶ τακτοποίησιν τῶν πρακτικῶν». Ἡδὴ κατὰ Σεπτέμβριον 1829 ὑπέβαλε τὰ πρακτικὰ «ὑπ' ὄψιν τῶν σοφῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως». Ἀτυχῶς ὅμως δὲν περιεσώθησαν ταῦτα¹.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Εὐδοίωνος τροπή.

Ὁ ἐξ ἀφορμῆς τῆς προσφάτου συμφορᾶς τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου διὰ τῶν βασιλικῶν χειλέων χαρακτηρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ὡς «μεγάλῃς παρηγορητρίας», ἢ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπίσημος ἀναγνώρισις τῆς Ἐκκλησίας ὡς μόνῃς ἀρμοδίας νὰ ἠγηθῇ τοῦ Πανελληνίου ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήτων ἔθρονου, καὶ ἢ κατ' αὐτὰς σημειωθεῖσα μετ' εὐμενείας ὑπὸ τῆς Πολιτείας κατανόησις καὶ ἀπροφάσιτος ἐτοιμότης πρὸς ὀριστικὴν διευθέτησιν τοῦ οἰκονομικοῦ τῆς Ἐκκλησίας προβλήματος, σημειοῦσιν ὁμολογουμένως ἄκρως εὐδοίωνον τροπὴν εἰς τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Διότι δέον νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν σχέσεων τούτων, ἔναντι τῆς πρὸς τὸ ἔθνος προθυμοιότητος πάντοτε συμπαραστάσεως τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τε τὰς ἐξώθεν ἐπιβουλάς καὶ εἰς τὰς ἐσωτερικὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας, σπανίως, ἂν μὴ καὶ οὐδέποτε, ἡ Πολιτεία ἐπεδείκνυν ἀναγνώρισιν τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους θυσιῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπρόθυμος δ' ὡς ἐκ τούτου ἐνεφανίζετο, μέχρι καὶ ἀπροκαλύπτου ἀρνήσεως, εἰς θεραπείαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν πρὸς ἀπρόσκοπον πλήρωσιν τῆς ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ λαοῦ πνευματικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς.

Τὰ ἐπιτευχθέντα.

Ὅττω καθίσταται δυνατόν σήμερον ν' ἀνακοινωθῶσι τὰ ἄκρως εὐδοίωνα ἀποτελέσματα τῶν ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καταβληθεισῶν πρὸς ρύθμισιν τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας συντονωτάτων παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις προσπαθειῶν, ταῦτα δὲ δύναται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἔπεται:

Ἐδόθη εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἐντολὴ ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν εἰς πάντας τοὺς ὑπὸ τοῦ ΟΔΕΠ μισθοδοτουμένους κληρικοὺς καὶ τὸ ὑπαλληλικὸν αὐτοῦ προσωπικὸν ἀνελλιπῆ κατὰ μῆνα καταβολὴν τῶν μισθῶν.

Ῥητὴ ἐδόθη ὑπόσχεσις ταχίστης ἐκδόσεως εἰδικοῦ

Περαιτέρω ἐκδίδομεν τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ἀρ. 98 χειρογράφου κώδικος τῆς ἐν Δημητσάνῃ Βιβλιοθήκης, ἥτοι τὴν ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς ἀλληλογραφίας σύντομον περίληψιν, ἐξ ἧς πολλὰ δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἢ περὶ τὴν νεωτέραν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν σχετικὴ ἔρευνα, ἰδίᾳ μάλιστα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸ συντελεσθὲν ἔργον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὴν τρίμηνον εἰς Πελοπόννησον περιοδείαν αὐτῆς.

(Συνεχίζεται)

ΤΑΣΟΣ ΑΘ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

1. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 Σεπτ. 1829 εὑρίσκειται εἰς ΓΑΚ, Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν, Σεπτ. 1829 (Ἐκκλησιαστικά, Β-Π-8 γ). Τοῦτο διεβίβασθη τῇ 17 Σεπτ. 1829 ὑπ' ἀριθ. 6838 εἰς Ὑπ. Ἐκκλησιαστικῶν παρὰ τῆς Γεν. Γραμματείας, ἀλλ' ἄνευ τοῦ συνημμένου ἐγγράφου, τοῦ περιέχοντος τὰ πρακτικὰ τῆς περιοδείας, ὡς τὰ ὀνομάζει τὸ κλιμάκιον τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

νόμον περί ἀνασυστάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ, ὅπερ σὺν τοῖς ἄλλοις μέλλει νὰ ἀσχοληθῇ, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Πολιτείας, εἰς τὴν διευθέτησιν πασῶν τῶν ἐν ταῖς σχέσεσιν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας οἰκονομικῶν ἐκκρεμοτήτων.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐνετάλη ὅπως μεριμνήσῃ περὶ ταχείας ἐκκένωσης τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν περιελθούσης ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου οἰκοδομῆς, ἐν ἣ τυχάνει ἐγκατεστημένον τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, ἵνα ἐκ παραλλήλου ἢ Νομισματικῆ Ἐπιτροπῆ χορηγήσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δάνειον πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἀκινήτου τούτου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας.

Συγχρόνως παρεσχέθη ἡ διαβεβαίωσις, ὅτι στοργικὴ μέριμνα θὰ ἐπιδειχθῇ ὑπὲρ τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, ἐφ' ὅσον οὔτε τὸ 25 ο)ο, οὔτε ἡ ἐνοριακὴ εἰσφορὰ καλύπτουν τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

Τούτων οὕτω ἐπιτευχθέντων, δικαιολογεῖται πᾶσα αἰσιοδοξία ὡς πρὸς τὴν εὐδοίαν διευθέτησιν τῶν μονίμως ἐκκρεμομένων οἰκονομικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Τεκμήρια ζωτικότητος.

Διὰ τὴν προοῦσαν ἀνηθισιν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ, καὶ διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ὅλοῦν συστηματικώτερας τούτων διοργανώσεως καὶ λειτουργίας μέριμναν, καθὼς καὶ διὰ τὴν προοῦσαν ἐπίσης ἀξίωσιν τοῦ ὑπὲρ τῶν σκοπῶν καὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας λαϊκοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπως ποικιλαχῶς ἐκδηλοῦται διὰ τῶν διαφόρου τύπου καὶ μορφῆς θρησκευτικῶν παρ' ἡμῖν οργανώσεων, πρέπει νὰ εἶναι ὑπερήφανος ἐν Κυρίῳ πᾶς ἀγαπῶν τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ τὴν μετὰ τῆς προόδου αὐτῆς ἀρρήκτως συνφασμένην πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν προαγωγὴν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Πόσῃν δὲ ζωτικότητι αὐτῆς ταύτης τῆς Ἐκκλησίας μαρτυροῦσιν αἱ περὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν σκοπῶν, καὶ ζωηρότεροι ἀκόμη, ἔστιν ὅτε, ἐκδηλώσεις τῆς μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρος θρησκευτικῶν ομάδων ἀμίλλης, μόλις εἶναι ἀνάγκη καὶ νὰ εἴπωμεν.

Εἶθε ὁ ζῆλος οὗτος καὶ ἡ ζωικότης τῶν οὕτως ἐργαζομένων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας νὰ κατευθύνεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ἀναγκαῖον «ἄλλας» πάσης πρὸς δόξαν Θεοῦ θυσίας, καὶ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε νὰ ἐπικρατῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἐνότητος καὶ τῆς συνεργασίας. Τῆς ἐνότητος δὲ ταύτης, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, ἔχει σήμερον ἀνάγκη ὁ χριστιανικὸς ἀγὼν, ἐν ὅφει τῶν μετὰ τῆς μεθοδικότητος κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ συνεργαζομένων ἀντιθέων δυνάμεων.

Δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά!

Παραξήγησις τις ὁμως ὑφίσταται, προφανῶς, παρὰ τισὶ δημοσιογραφικοῖς κύκλοις ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν «ἀνευθύνων», ὡς χαρακτηρίζονται παρ' αὐτῶν, θρησκευτικῶν οργανώσεων, ἢ παραξήγησις δ' αὕτη δίκαιον εἶναι νὰ ἀρθῇ. Διότι τὸ ὅτι δὲν συμφωνεῖ τις, ἴσως, εἰς τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν τρόπον

δράσεως ἢ εἰς ἐκδηλώσεις τινὰς ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς οργανώσεως, δὲν σημαίνει, ἐξάπαντος, ὅτι δικαιούται καὶ νὰ θεωρῇ τὸ ἔργον ἐν γένει τῶν θρησκευτικῶν Σωματείων ὡς κοινωνικῶς ἐπιζήμιον, ἢ ἔστω καὶ ὡς ἀπλῶς ἀνωφελές. Οὐδ' εἶναι λογικὸν καὶ δίκαιον ν' ἀρνηθῇ τις μόνον εἰς τοὺς θρησκευόντας πολίτας τὸ δικαίωμα τῆς ἐκφράσεως τῶν πεποιθήσεων καὶ τῶν ἀντιλήψεων των καὶ τῆς ὀργανώσεως ὑποστηρίξεως αὐτῶν, ἀφ' οὗ τοῦτο εἶναι δικαίωμα παντὸς ἐλευθέρου πολίτου ἀναφαίρετον.

Ἐπειτα οἱ κατὰ τρόπον τόσον προκατειλημμένοι καὶ πρόχειρον ἀρνούμενοι τὴν ἐλευθέραν ἐκδήλωσιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν σκέψεων καὶ τῶν αἰσθημάτων των μόνον εἰς τοὺς θρησκευόντας ἀγνοοῦν, προφανῶς, πόσα μέχρι τοῦδε προσέφερον εἰς τὸν τόπον αὐτὴν ἡ «ἀνεύθυνος» ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία. Τὴν ἰδιωτικὴν δὲ πρωτοβουλίαν, ἐφ' ὅσον ἐστάθη ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν ὀρθοδόξων χριστιανικῶν ἀρχῶν, πάντοτε καὶ προθύμως ἐνεθάρρυνε καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐνίσχυσε καὶ μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἐχρησιμοποίησε διὰ τοὺς σκοπούς τῆς ἢ Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ζωντανὰ καὶ ἐνεργὰ μέλη ἀποτελοῦσιν οἱ ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς Συλλόγοις χάριν αὐτῆς καὶ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς συνεργαζόμενοι πιστοί.

Καλὸν λοιπὸν εἶναι νὰ διακρίνονται ἐκάστοτε καὶ χωριστὰ νὰ κρίνονται αἱ ἐπὶ μέρος περιπτώσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων φυσικὸν εἶναι διάφοροι ἐνίοτε καὶ ὑπάκοον ἀντιλήψεις καὶ ἀσύμφωνοι, ἀρα, νὰ εἶναι καὶ αἱ περὶ τούτων κρίσεις τῶν ἐνδιαφερομένων, ἐὰν ποτὲ που συμβαίη τι τὸ ἄξιον συζητήσεως. Τότε δὲν θὰ καταδικάζεται, κατὰ τρόπον τόσον ἄδικον καὶ σκληρόν, καὶ δὴ καὶ τόσον πρόχειρον καὶ γενικόν, τὸ δικαίωμα, καθ' ὅλον — καὶ διατὶ ὄχι καὶ καθῆκον; — τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως συνεργάζονται πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἀρχῶν τῆς. Καὶ δὴ καὶ καθ' ἣν στιγμὴν εἰς ἅπαντας ἀνεξαιρέτως τοὺς Ἕλληνας πολίτας ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως γνώμης καὶ τῆς ἐλευθέρως πρὸς ὑποστήριξιν ταύτης δράσεως.

Ὅχι δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά!

Ὁ πρῶν Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἱεζεκιήλ.

Περὶ ἀρχόμενον τὸν λήξαντα μῆνα μετὰ βαρεῖαν ἀσθένειαν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον σχεδὸν ἐνενηκοντούτης ὁ ἐπὶ τρεῖς πον δεκαετηρίδας ἐγκεχειρισμένος τὴν διαποίμανσιν τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κυρὸς Ἱεζεκιήλ, εὐρύτατα γνωστὸς μετὰ τοῦ προσωνυμίου Βελανιδιώτης ἀπὸ τῆς παρὰ τὰς Καλάμας μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βελανιδιάς, ἐν ἣ εἶχε κατὰ μόνον. Ὁ μεταστάς ἱεράρχης, κατὰ κόσμον Παναγιώτης Στροῦμπος, γεννηθεὶς ἐν Καλάμας, μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐν ταῖς σχολαῖς Θεολογικῆ καὶ Νομικῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἠσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον, δι' ὅλης του δὲ τῆς μακρᾶς βιοτῆς διεκόνησε μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τῆς ἰ. μονῆς Βε-

λανιδιάς, ἀπὸ δὲ τοῦ 1907 καὶ τῆς ἰ. μονῆς Πε-
τράκη, διαδοχικῶς δὲ ὡς ἐφημέριος καὶ ἱεροκήρυξ
τοῦ ἐν Ἀθήναις ἰ. ναοῦ τῆς Θεοτόκου Χρυσοσπη-
λαιωτίσης, ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς ἐν Τεργέ-
στη ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς κοινότητος, ὅτε καὶ εἰς ἔνδει-
ξιν τῆς ἐκ τῆς αὐτόθι ἱερατείας αὐτοῦ εὐαρεσκείας ἐ-
τιμήθη ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ὀφφικίου
τοῦ ἀρχιμανδρίτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εἰτα
ὡς ἱεροκήρυξ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τὰς ἐκστρα-
τείας τοῦ Ἀ' παγκοσμίου πολέμου εἰς Σερβίαν καὶ
Μ. Ἀσίαν, ὅτε καὶ τραυματισθεὶς ἐτιμήθη διὰ τοῦ
ἀριστείου ἀνδρείας καὶ τοῦ πολεμικοῦ σταυροῦ. Τὴν
ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ δραστηριότητα ἐκτιμῶσα ἡ
καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία προήγαγεν αὐτὸν εἰς Μητρο-
πολίτην Θεσσαλιωτίδος καὶ Φαναριοφερσάλων τῇ 30
᾽Οκτωβρίου 1924, καθ' ἅπασαν δὲ τὴν ὑπερκοινο-
πιενταετῆ ποιμαντορίαν του ὁ μεταστὰς ἱεράρχης
ἀκαμάτως εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν προκο-
πῆς τοῦ ποιμνίου του, εὐρύνας τὸ θεῖον κήρυγμα,
ιδρύσας καὶ ἐπανδρώσας τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα,
ἀναπτύξας πλουσίαν κοινωνικὴν δρασίαν διὰ τῆς
ιδρύσεως ἐν Καρδίτῃ φιλανθρωπικῶν καταστημά-
των, προικοδοτήσας ἀπόρους κορασίδας καὶ παντοιο-
τρόπως τὴν φιλοπτωχίαν του τεκμηριώσας. Ἄλλ' ἐκ
παραλλήλου ὁ ἀειμνήστος ἱεράρχης θεραπεύων καὶ τὰ
θεολογικὰ ὁράματα ἀόκνος ἠσχολεῖτο περὶ τὴν συγ-
γραφικὴν δρασίαν πλείστας δημοσιεύων ἐπιστημονικὰς
συμβολὰς εἰς τὴν παρ' ἡμῶν ἱερὰν γραμματεῖαν, ἰδι-
αζόντως ἀσμενιζόμενος εἰς τὰ νομοκανονικὰ ζητή-
ματα.

Τὴν ποικίλην ταύτην δρασίαν τοῦ ἀειμνήστου ἀρ-
χιερέως ἀνέστειλε πρὸ διετίας βαρεῖα νόσος, ἧτις
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς παραίτησιν.

Κύριος ὁ Θεὸς τάξαι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀπελθόντος
ἱεράρχου ἐν δικαίῳ σκηναίς.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος συνήλθε χθὲς εἰς τὴν τελευταίαν
συνεδρίαν τῆς 98ης Συνδικτικῆς Περιόδου.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Σω-
φρόνιος προσκλήθει νὰ μετὰσχη τῆς Ἱ. Συνόδου
καὶ ἐπὶ μακρὸν κωλυθεὶς νὰ προσέλθῃ, ἀντικατε-
στάθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Παντε-
λεήμονος συνωδὰ τῷ Καταστατικῷ Χάρτῃ τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ἑλλάδος.

—Ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ προσεχοῦς μηνὸς ᾽Οκτωβρίου
ἀρχομένης τῆς 99ης Συνδικτικῆς Περιόδου εἰς ἀντικα-
τάστασιν τῶν ἀποχωρούντων, ἕνεκα λήξεως τῆς θη-
τείας των Σεβ. Μητροπολιτῶν Φιλίππων, Νεαπόλεως
καὶ Θάσου κ. Χρυσοστόμου, Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ.
Εἰρηναίου, Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Κωνσταντίνου,
Πατρῶν κ. Θεοκλήτου, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας
κ. Γερμανοῦ καὶ Ζακύνθου κ. Χρυσοστόμου ἐκλήθη-
σαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται: Φλωρίνης κ.
Βασιλείου, Σιδηροκάστρου κ. Βασιλείου, Δρυϊνουπό-
λεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης κ. Δημήτριος, Φω-
κίδος κ. Ἀθανάσιος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
κ. Γερμανὸς καὶ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωρόθεος,
οἵτινες θὰ συγκροτήσωσι τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐν τῇ
νέᾳ Συνδικτικῇ Περιόδῳ, μετὰ τῶν παραμενόντων
Σεβασμ. Μητροπολιτῶν: Ἐλασσῶνος κ. Καλλινίκου,
Δράμας κ. Γεωργίου, Χίου κ. Παντελεήμονος, Κο-

ρινθίας κ. Προκοπίου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰα-
κώβου καὶ Ἡλείας κ. Γερμανοῦ.

—Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου μὴ ἀ-
ποδεχθέντος συνοδικὰ καθήκοντα, τῆς Ἱ. Συνόδου θὰ
μετὰσχη αὐτ' αὐτοῦ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καστορίας
κ. Νικηφόρος.

—Κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς Διευθύνσεως Ἐρησκειμά-
των τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας πρὸς τὸν Μα-
καριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὴν Ἱεραρχίαν τῆς
Ἑλλάδος, κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1952—53
ἀπεφοίτησαν ἐκ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν πτυ-
χιούχοι Πάτμου 7, Χανίων Κρήτης 25, Κορίνθου 16,
Λαμίας 16, Ἀγίας Ἀναστασίας Χαλκιδικῆς 12 καὶ
Ξάνθης 8. Ὅθεν παρακαλοῦνται, ὅπως λαμβάνοντες
ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 77328 τῆς 31—7—1952
ἐγκυκλίῳ ἐκτιθέμενα ἐνεργήσωσι τὰ κατ' αὐτοῦς,
ὥστε νὰ μὴ στερηθῇ ἡ Ἐκκλησία τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν
νέων πτυχιούχων, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς μορφώ-
σεώς των κέκτηνται ἱκανὰς προϋποθέσεις, ἵνα ἀνα-
δειχθῶσιν ἄξιοι τῆς ἀποστολῆς των κληρικοί.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, ὡς
Πρόεδρος τοῦ Κεντρ. Συμβουλίου, δι' ἐγκυκλίῳ Γράμ-
ματός του ἀνεκοίνωσε τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅτι ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς μηνὸς
᾽Οκτωβρίου θὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν των τὸ ἀπὸ
τοῦ παρελθόντος Μαΐου ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς Ἀπο-
στολ. Διακονίας καὶ ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ μέχρι
τοῦδε κυκλοφοροῦν ἑβδομαδιαῖον θρησκευτικὸν δελ-
τίον «Φωνὴ Κυρίου». Ἦρξαντο δὲ ἤδη καταφθάνου-
σαι εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ περιοδικοῦ αἱ σχετικαὶ πα-
ραγγελίαι τῶν Ἱ. Μητροπόλεων.

Τὴν 11ην λήγοντος μηνὸς ἐπεσκέφθη τὴν Ἀπο-
στολικὴν Διακονίαν ὁ ὑποδιευθυντὴς τοῦ Πανεπιστη-
μικοῦ Σεμιναρίου τῆς Λυῶν κ. Soulié, τὸν ὁποῖον
ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς κ. Βέλλας ἐπληροφόρησε περὶ
τοῦ ὄργανισμοῦ, εὐχαριστήσας συγχρόνως διὰ τὰς
πρὸς τοὺς ἐν Λυῶν ὑποτρόφους τῆς Ἀποστολικῆς Δι-
ακονίας ἐπιδαψιλευόμενας περιποιήσεις. Ἀκολουθῶν
ὁ κ. Soulié, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν Διευ-
θυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Ἀρχιμ. Βαρ-
νάβα Τζωρτζάτου, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Μακα-
ριώτατου Ἀρχιεπισκόπου, ἐν συνεχείᾳ δὲ, εὐλογίᾳ
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ.
Ἰακώβου, ἐπεσκέφθη τὴν ἐν Σαλαμίνι Ἱ. Μονὴν Φα-
νερωμένης.

Ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν
Σχολείων διὰ τὸ νέον σχολ. ἔτος 1953—54 ὄρισθη
διὰ τὴν 11ην τοῦ προσεχοῦς μηνὸς ᾽Οκτωβρίου, Κυ-
ριακὴν τῶν Ἁγίων Πατέρων, καθ' ἣν ἀναγινώσκειται
ἡ περὶ τοῦ «Σπείροντος» εὐαγγελικῆ περικοπῆ.

Προεκηρύχθη διαγωνισμὸς διὰ τὴν πρόσληψιν
νέων μαθητῶν εἰς τὴν παρὰ τῷ Ἰδρύματι Ἀγ. Βαρ-
βάρας Πατησίων Νυκτερινῇ Βιοτεχνικῇ Σχολῇ Ἀ-
θηνῶν «Ἐργάνη Ἀθηνᾶ».

Ἐκτυποῦται εἰς τὰ τυπογραφεῖα τῆς Ἀποστολ.
Διακονίας, εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἀνατεθεωρημένην, τὸ
βοηθητικὸν διὰ τοὺς διδάσκοντας βιβλίον τῶν μαθη-
μάτων τοῦ β' κύκλου τῶν Κατωτέρων Κατηχητικῶν
Σχολείων ὑπὸ τὸν νέον τίτλον «Ἱστορίαι ἐκ τῶν ἱε-
ρῶν Εὐαγγελίων».

Ἐπίσης ἐκτυποῦται σειρά καλλιτεχνικῶν πολυ-
χρῶμων εἰκόνων σχετικῶν πρὸς τὴν ὕλην τοῦ ἀνω-
τέρω βοηθήματος, πρὸς χρῆσιν τῶν Κατηχητικῶν
Σχολείων.

Ἐκυκλοφόρησαν τὰ ὑπ' ἀριθ. 21 (9) τεύχη τῶν
περιοδικῶν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» καὶ «Τὰ Χαρούμενα
Παιδιά» τοῦ λήγοντος μηνὸς Σεπτεμβρίου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ
περιοδικοῦ τῶν Κατηχητ. Σχολείων «Τὰ Χαρούμενα
Παιδιά» παρεκλήθησαν, ὅπως δηλώσωσιν ἐγκαίρως
τὸν ἀναγκαζοῦντα αὐτοῖς μηνιαῖος ἀριθμὸν ἀντιτύ-
πων διὰ τὸ νέον σχολ. ἔτος 1953—54.

Μέχρι της όριστικώτερας διευθετήσεως ζητημάτων τινών άφορώντων την μετά του Κεντρ. Ραδιοφ. Σταθμού τών ένόπλων δυνάμεων συνεργασίαν ή έβδομαδιαία ραδιοφωνική έκπομπή της Άποστολ. Διακονίας (Πέμπτη 8.40' μ.μ.) διεκόπη.

Τ.Α.Κ.Ε. Δι' άποφάσεως του Δ. Συμβουλίου του Τ.Α.Κ.Ε. ένεκρίθη όπως, εις έκαστον τών σεισμοπλήκτων τών νήσων Κεφαλληνίας, Ζακύνθου και Ίθάκης, μετόχων του Τ.Α.Κ.Ε., έν ένεργεία ή συνταξιούχων, καταβληθή βοήθημα δραχ. 750.000.

Επίσης ένεκρίθη όπως ή έξ 150.000 δραχμών δαπάνη τών ραπτικών δι' έκαστον τών του υπό της Βοηθείας τών Ξένων Έκκλησιών εις τούς αυτός ιερείς χορηγηθησόμενων ράσων βαρύνη τό Τ.Α.Κ.Ε.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ο Μακ. Άρχιεπίσκοπος προέστη του τη 29η παρελθ. μηνός έν τῷ καθεδρικῷ Ναῶ τελεσθέντος μνημοσύνου υπέρ αναπαύσεως της ψυχῆς του Νικολάου Πλαστήρα.

—Αύθημερόν τό έσπέρας ή Α. Μ. έχοροστάτησε κατά τών Έσπερινόν έν τῷ πανηγυρίσαντι Ί. Ναῶ τῆς Άγίας Ζώνης Κυψέλης.

—Τῆ 4η του λήγοντος μηνός ή Α. Μακαριότης έν τοῖς Άνακτόροις ώρκισε τόν νέον Ύπουργόν Έμπορίου κ. Παπαληούραν, τόν Βοηθόν Ύπουργοῦ Συντονισμού κ. Καψάλην και τόν Ύφυπουργόν Άποκαταστάσεως Σεισμοπλήκτων Νήσων κ. Εύαγγελάτον.

—Τῆ 6η ή Α. Μακ. έπεσκέφη τόν Ύπουργόν Συντονισμού κ. Μαρκεζίνην.

—Κατά τό άπό της έκδόσεως του προηγουμένου φύλλου διαρρεύσαν χρονικόν διάστημα ή Α. Μακαριότης έδέχητο τούς Σεβ. Μητροπολίτας Πηλουσίου κ. Παρθένιον και Άξώμης κ. Νικόλαον, τόν Ρῶσον έπίσκοπον Άγίου Φραγκίσκου κ. Ίωακείμ, τόν Ύπουργόν Γεωργίας κ. Άποστολίδην, τόν Ύπουργόν Σεισμοπλήκτων Νήσων κ. Εύαγγελάτον, τόν νέον Άμερικανόν έν Άθήναις πρεσβευτήν κ. Κάννον, τόν πρεσβευτήν της Γαλλίας κ. Μπελέν μετά του ναυάρχου κ. Ρομπέν, τούς συμβούλους της Άμερικανικής Πρεσβείας κ. κ. Γιόστ και Μάν, τόν Γάλλον έπιτετραμμένον κ. Λαπόρτ μετά της κυρίας του, τόν διπλωματικόν άντιπρόσωπον του κράτους Ίσραήλ κ. Άσέρ Μωύση, τόν σοφολογιώτατον Άρχιρραβίνον Άθηνών, τόν Σεβ. Μητροπολίτην τών Όρθοδόξων Άρμενίων Μαμπρέ Σιρονιάν, τόν Γεν. Διευθυντήν του Πολιτικού Γραφείου του Προέδρου της Κυβερνήσεως κ. Χρίστον Καρατζένην, τόν πρεσβευτήν κ. Τριανταφυλλίδην, τόν πρύτανιν του Κολλεγίου Ripon του Wisconsin κ. Kuebler, τόν διευθυντήν της Ένώσεως Συντακτών κ. Καλογερόπουλον, τόν Διευθυντήν του άνωτάτου Πανεπιστημιακού Σεμιναρίου της Λυών κ. Σουλιέν, τόν πρόεδρον της έν Άμερικῆ Παναρκαδικῆς Ένώσεως κ. Α. Πεπόνην, τόν έν Πειραιεῖ εκπρόσωπον της Όργανώσεως τών Γεδεωνιστῶν κ. Ίωάννην Ίγκλαντ, τόν διευθυντήν του Ύπουργείου Έσωτερικῶν κ. Τσιμπρήν, τόν διευθυντήν του Ύπουργείου Δημ. Έργων κ. Παπῶν κ. ά.

Τό Άνώτερον Έκκλησιαστικόν Φροντιστήριον Ριζαρείου. Ύπό της διευθύνσεως του Άνωτέρου Έκκλησιαστικού Φροντιστηρίου Ριζαρείου Έκκλησιαστικῆς Σχολῆς άνεκοινώθη, ότι αί τη 28η λήγοντος μηνός διενεργηθεῖσαι εισιτήρια εξέτάσεις συνίστανται εις την γραφήν έκθέσεως ιδεῶν και εις την όρθήν γραφήν καθ' ύπαγόρευσιν νεοελληνικῶν κειμένων. Η φοίτησις εἶνε διετής, οι δέ σπουδασταί κατά την διάρκειαν τών σπουδῶν των τυγχάνουν άναβολῆς κατατάξεως εις τόν στρατόν, δυνάμενοι νά υπηρετήσωσι την στρατιωτικῆν θητείαν των ὡς στρατιωτικοί ιερείς, άν μετά τό πέρας τών σπουδῶν των ἔχωσι την κανονικῆν ηλικίαν πρὸς χειροτονίαν εις ιερέα.

Οἱ πτυχιούχοι του Φροντιστηρίου, χειροτονούμενοι ιερείς και διοριζόμενοι εις έφημεριακάς θέσεις, κατατάσσονται εις την β' μισθολογικῆν κατηγορίαν. Τό πτυχίον του Φροντιστηρίου δέν παρέχει δικαίωμα δημοδιδασκάλου.

Οἱ έγγραφόμενοι δέον νά φέρωσι μεθ' έαυτῶν πάντα τά έφόδια πλὴν κλίνης και στρωμνῆς.

Αιτήσεις έγέγοντο δεκατὶ μέχρι της 25 του αὐτου μηνός συνοδευόμεναι υπό τών έξῆς δικαιολογητικῶν:

1) Άπολυτηρίου Γυμνασίου ή πτυχίου Διδασκαλείου ή νομίμου άποδεικτικῶν αὐτῶν.

2) Πιστοποιητικῶν Δήμου ή Κοινότητος, ότι εἶναι χριστιανός όρθόδοξος έγγεγραμμένος εις τά μητρώα τούτων.

3) Πιστοποιητικῶν περι της χρηστοηθείας και του ιερατικοῦ ζήλου του υποψηφίου, υπογεγραμμένον υπό του Έφημερίου και του Προέδρου της κοινότητος και κεκυρωμένον υπό του οικείου Μητροπολίτου. Ο έκλεγμένος δι' έφημεριακῆν θέσιν ή διατελῶν έφημέριος άντι του άνωτέρω πιστοποιητικῶν προσκομίζει έγγραφον του οικείου Μητροπολίτου περι της έκλογῆς του ὡς έφημερίου, ή ό ἤδη ὦν έφημέριος έγγραφον περι της έφημεριακῆς του ιδιότητος και άδειαν πρὸς μετακπαίδευσιν.

4) Πιστοποιητικῶν υγείας και άρτιμελείας υπογεγραμμένον υπό του έν Άθήναις σχολιάτρου του υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

5) Πιστοποιητικῶν κοινωνικῶν φρονημάτων.

6) Πιστοποιητικῶν ποινικῶν μητρώου.

Τά μαθήματα άρχονται τη 5 Οκτωβρίου.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ι. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος.

Κατόπιν πολυχρονίου νόσου έξεδήμησε πρὸς Κύριον έν τῷ Μητροπολιτικῷ Μεγάλῳ Καρδίτσης τη 2α λήγοντος μηνός ό Σεβ. Μητροπολίτης πρῶην Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων Ίεζεκιήλ.

Καθ' ά δέ γράφουσιν ἡμῖν εκ Καρδίτσης, ο Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Κύριλλος, νοσηλευόμενος έν τῷ Θεραπευτηρίῳ «Εύαγγελισμός», ένθα και εἶχε χειρουργηθῆ, άμα τη άναγγελία του θανάτου του προκατόχου του άνήγγειλε τούτο διά τηλεγραφῆματός του τη Άγία και Ίερῆ Συνόδῳ, διακόψας δέ την νοσηλείαν αὐτου άνεχώρησεν άμέσως διά Καρδίτσαν, ένθα άφικόμενος της 1ην μεταμεσονύκτιον άνέγνω τρισάγιον επί της σορού.

Ο νεκρός ταριχευθείς έναπετέθη εις την μεγάλην αίθουσαν του Μητροπολιτικού Μεγάρου, όπου προσήλθον αί άρχαί, πλήθη δέ κόσμου προσήρχοντο καθ' ὄλην την ἡμέραν πρὸς προσκύνησιν της σεπτῆς σορού.

Την έπομένην ή σορός μετεφέρθη έν πομπῆ εις τόν Μητροπολιτικόν Ναόν, όπου έξετέθη εις λαϊκόν προσκύνημα μέχρι της ἡμέρας της κηδείας, γενομένης την πρώταν του Σαββάτου (5ης) επί παρουσία άπασῶν τών άρχῶν του Νομου και έν μεγάλη συρροῆ κόσμου.

Παρέστησαν κατ' αὐτήν οι Σεβ. Μητροπολίται Ήλεας κ. Γερμανός, Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, Τρίκκης κ. Δωρόθεος και Θεσσαλιώτιδος κ. Κύριλλος, φέρων τό πένθος.

Τόν νεκρόν άπεχαιρέτησαν ό Σεβ. Ήλεας εκ μέρους της Ίερῆς Συνόδου και ό Σεβ. Μεσσηνίας εκ μέρους του Οικουμενικῶν Πατριάρχου και της πόλεως τών Καλαμών. Επίσης ὡμίλησαν, έξαραντές την δράσιν του άπελθόντος, άντιπρόσωποι του Δικηγορικού Συλλόγου, του Ίατρικῶν Συλλόγου, του Έργατικῶν Κέντρου, της Όμοσπονδίας Θυμάτων Πολέμου και Παλαιῶν Πολεμιστῶν και εκ μέρους του λαου ό δικηγόρος κ. Α. Παπαϊωάννου.

Ι. Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Γράφουν ἡμῖν ἐκ Κυπαρισσίας, ὅτι τὴν 21ην Ἰουνίου ἔ. ἔ. ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Δαμασκηνὸς μετέφερεν εἰς Κυπαρισσίαν τὰ ὄσα τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἀοιδίμων Ἱεραρχῶν Νεοφύτου καὶ Ἀνθίμου.

Τοῦτο τυγχάνει διὰ τὴν θεόσωστον Μητρόπολιν Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας γεγονός ἀξιοσημάντων πληρώσαν τὰς καρδίας πάντων διὰ συναισθημάτων ἱερῶν.

Εἰς τὴν σεμνὴν καὶ ἐπιβλητικὴν τελετὴν ἀπὸ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ εἰς τὸν εὐπρεπισμένον μεταξὺ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου καὶ τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ χῶρον, ἔνθα εὐπρεπῆς καὶ σεμνὸς ἐκ μαρμάρου τάφος, συμμετέσχον αἱ Ἀρχαὶ τῶν πόλεων Κυπαρισσίας, Φιλιατρῶν, Γαργαλιάνων, τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ Σωματεῖα, τὰ Σχολεῖα, τὸ Σῶμα Ἑλληνῶν Προσκόπων καὶ Ἑλληνίδων ὁδηγῶν καὶ ἄπαξ ὁ εὐσεβὴς λαός.

Ἡ Φιλαρμονικὴ καθ' ὄλην τὴν διαδρομὴν ἐπαίανιζε πένθιμα ἐμβατήρια. Ὁ τίμιος Σταυρός, τὰ ἔξαπτερυγα, τὰ ἐκκλησιαστικὰ λάβαρα, τὰ θυμιατήρια, ἔδωσαν θρησκευτικὸν τόνον εἰς τὴν ὄλην παράταξιν καὶ ἔξαρσιν ἱερῶν.

Εἰς τὸν καθωρισμένον πρὸ τοῦ κενοταφίου χῶρον ὁ Σεβασμιώτατος ἀνέπεμψε δεήσεις καὶ εἰδικὰς προσευχὰς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν μακαρίων ψυχῶν τῶν ἀοιδίμων Ἱεραρχῶν.

Ὁμιλήσας μετὰ ταῦτα καὶ ἐναποθέσας ὑπὸ τὸν πένθιμον παιανισμὸν τῆς Φιλαρμονικῆς τὰ ὄσα εἰς τὸν τάφον, ἀπέλυσε τὰ πλήθη.

Ἡ συγκίνησις τοῦ λαοῦ ὑπῆρξε βαθυτάτη.

Ι. Μητρόπολις Φθιώτιδος

Πληροφοροῦντες ἐκ Λαμίας, ὅτι ἀποφάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἀμβροσίου, καθωρίσθη ὅπως συγκροτηθῶσι τέσσαρα περιφερειακὰ Ἱερατικά Συνέδρια: 1) ἐν Μακρακώμῃ, 2) ἐν Ἀταλάντῃ, 3) ἐν Δομοκῶ καὶ 4) ἐν Λαμίᾳ, διὰ τοὺς ἑφημερίους τῶν ἱ. ναῶν ἐκάστης τῶν περὶ τὰς πόλεις ταύτας περιφερειῶν.

Τὸ πρῶτον τούτων συνήλθεν ἐν Μακρακώμῃ τῇ 27-28 τοῦ παρελθόντος μηνός, τῇ συμμετοχῇ ἀπάντων τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν ταύτην ἀνηκόντων κληρικῶν, οἵτινες μετὰ τῶν ἱεροκλήρων καὶ τοῦ συγκεντρωθέντος πλήθους τῶν χριστιανῶν ὑπεδέχθησαν ἐν τῇ πλατεῖᾳ τῆς πόλεως τὸν τῇ πρώτῃ ἀφικόμενον Σεβ. Μητροπολίτην, ἡγουμένης δὲ τῆς Α. Σ. μετέβησαν ἀπαντες ἐν πομπῇ εἰς τὸν ἱ. ναὸν τῆς Ἁγ. Τριάδος, ἔνθα ἐτελέσθη ὑπὸ ἐνὸς ἱεροκλήρων καὶ τεσσάρων ἑφημερίων ἡ θ. λειτουργία, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ὁποίας ἤρξατο ἡ συνεδρία.

Ἐν ἀρχῇ προσφωνήσας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἀνεκοίνωσε τὸ πρόγραμμα τοῦ Συνεδρίου καὶ ἐν ἀδραΐ γραμματῆς διέγραψε τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἱερέως, τονίσας ἰδιαιτέρως τὴν ἀξίωσιν ὅπως ἀπαντες ἐπακριβῶς συμμορφῶνται πρὸς τὰς ἐκαστοτε ἐντολάς καὶ ὁδηγίας τῆς Μητροπόλεως διὰ τὴν ἐν γένει εὐρύθμιον καὶ υποδειγματικὴν ὀργάνωσιν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου. Μεθ' ἧ Α. Σ. ἔδωκεν ἀλληλοδιαδόχως τὸν λόγον εἰς τοὺς ἱεροκήρυκας τῆς ἐπαρχίας Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτας κ. κ. Πάμφιλον Παπαγιάννην, Γεώργιον Παυλίδην καὶ Ἀμβρόσιον Τσατσάνην καὶ τοὺς πρὸς τοῦτο κληθέντας ἱεροκήρυκας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἰωάννην Μακρόπουλον καὶ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ναυπакτίας καὶ Εὐρυτανίας Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χαράλ. Δέδεν, οἵτινες ἀνέπτυξαν τὰ θέματα: 1) Ὁ Ἱερεὺς ὡς παράδειγμα, 2) Ὁ Ἱερεὺς ὡς πνευματικὸς πατήρ, 3) Ὁ Ἱερεὺς ὡς διδάσκαλος καὶ κατηχητής, 4) Ὁ Ἱερεὺς ἐν τῇ κοινωνικῇ δράσει καὶ 5) Ὁ Ἱερεὺς ὡς τελεουργός.

Μεθ' ἐκάστην εἰσήγησιν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης συνεπλήρου τὰ ὑπὸ τῶν ὁμιλητῶν ἀναπτυσσόμενα. Κατὰ τὸ αὐτὸ πρόγραμμα βὰ διεξαχθῶσιν αἱ ἐργασίαι καὶ τῶν ἐπομένων τριῶν περιφ. Συνεδρίων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΠΟΛΕΩΣ

Ὅπως ἔκπαλαι οὕτω καὶ ἐφέτος ἀρχαιοπρεπῆς καὶ ἐπιβλητικῆς κατὰ τὴν τεθεοπισμένην τάξιν ἐτελέσθη τῇ 1 Σεπτεμβρίου ἡ ἑορτὴ τῆς Παμμακαρίστου καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, χοροστατοῦντος καὶ τελεταρχοῦντος τοῦ Παναγιωτάτου Οἴκουμ. Πατριάρχου, περιστοιχομένου ὑπὸ τῶν συνοδικῶν συνέδρων ἐν πλήθοντι τῷ πατριαρχικῷ ναῷ. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε τὴν εἰδικὴν Ἀκολουθίαν τῆς Ἰνδίκτου, ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ θρόνου τὴν εἰδικὴν τῇ περιστάσει εὐχὴν ἐπὶ τῇ καθιερώσει τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐβδόμης Ἰνδικτιῶνος καὶ εἶτα ὑπέγραψεν ἐν τῷ ἐπισήμῳ κώδικι τὴν πράξιν τῆς Ἰνδίκτου, ἣν ὑπέγραψαν ἐν συνεχείᾳ καὶ οἱ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς. Μεθ' ἧ Α. Θ. Π. ἐδέχθη ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς Γραφείοις τὰς συγχαρητικὰς εὐχὰς τῶν Ἱεραρχῶν, τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ τῶν προσκυνητῶν.

— Κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεκοινώθη τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Κρήτις κ. Εὐγενίῳ, ὅτι διὰ κανονικοῦς λόγους δὲν δύναται νὰ γείνη τροποποίησις τοῦ ἐν Κρήτῃ ἀρχαιοτάτου ἐκκλησιαστικοῦ καθεστώτος.

— Τῇ 18 λήξαντος μηνός ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Προύσης Πολύκαρπος. Ὁ μεταστάς ἱεράρχης διηκόνησεν ἐν τῇ Μεγ. Ἐκκλησίᾳ τὸ πρῶτον μὲν ὡς πρωτοσύγκελλος τοῦ Μητροπ. Προύσης καὶ Ἰσοποτηρητοῦ τοῦ Οἴκουμ. Θρόνου Δωροθέου Μαμμέλη, εἶτα δὲ ὡς πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως Δέρκων, ὡς Μ. Πρωτοσύγκελλος τοῦ Οἴκουμ. Θρόνου ἐπὶ Κωνσταντινίου ΣΤ' καὶ ὡς Μητροπολίτης Μύρων. Εἰς τὴν Μητρόπολιν Προύσης προήχθη ἐπὶ Βενιαμὴν Α'.

— Ἐπὶ τῇ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος συμπληρώσει τεσσαρακονταετίας ἀπὸ τῆς εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα παραγωγῆς τοῦ ἐν Ρόδῳ ἐφησυχάζοντος Σεβ. Μητροπολίτου Ἀμασίας κ. Ἀποστόλου, διὰ πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθησαν αὐτῷ τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς. Ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ «Ἀποστόλῳ Ἀνδρέᾳ» τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία διὰ πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς Πράξεως ὥρισεν ὅπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς βορείου καὶ νοτίου κ. Μιχαήλ, «διὰ τὴν ἀγλαόκαρπον ποιμαντορίαν, τὴν θεοσέβειαν, τὴν φρόνησιν καὶ τὰ ἄλλα ἀρχιεροπρεπῆ αὐτοῦ προτερήματα, λέγεται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ φημίζηται «*Ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς βορείου καὶ νοτίου, ὑπέρτιμος καὶ ἕξαρχος Ὠκεανῶν Ἀτλαντικοῦ τε καὶ Εἰρηνηιοῦ*» καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπολαύσει τῆς τιμῆς καὶ οἱ διάδοχοι τῆς αὐτοῦ Ἱερότητος».

Ἐπονται τῇ Πράξει αἱ ὑπογραφαὶ τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως κ. Ἀθηνογόρα καὶ τῶν 11 συνοδικῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Τιμόθεος περὶ τὰ μέσα παρελθόντος Ἰουνίου μεταβάς τῇ συνοδείᾳ τοῦ Ἀρχιεπ. Τιβερίδου Σεβ. κ. Βενεδίκτου εἰς Δαμασκόν, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Μ. τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρον ὑφ' οὗ ἐγένετο τιμητικώτατα δεκτός, μεθ' ἧ κατευθυνθεὶς εἰς Σαϊδνάγιαν προσεκύνησε τὴν φερώνυμον θαυματουργὸν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν ἐν Μαγούλα τάφον τῆς ἁγ. Θέκλης ἐν Συρίᾳ. Εἶτα ἐκδραμῶν εἰς Μπλουδάν, τὰς ἱστορικὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου καὶ εἰς Βηρυττόν, περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου ἐπανέκαμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, πανταχοῦ ὑπαντηθεὶς μετ' ἐνδείξεων πολλῆς εὐλαβείας.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐράνων ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήκτων Πάφου δι' ἐκκλήσεως αὐτῆς «πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ

Ἑλληνας ἀδελφούς» παρακαλεῖ ὅπως βοηθήσωσι τὸ ἔργον τῆς ἀνακουφίσεως τῶν σεισμοπλήκτων καὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκιῶν τῶν ἑλλήνων τῆς Πάφου, «οἱ ὅποιοι πολλακίς ἐπρωτοστάτησαν εἰς τοὺς ὑψηλοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐθναρχούσης Ἐκκλησίας». Παράκλησις ὅπως αἱ εἰσφοραὶ ἀποστέλλωνται πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Πάφου κ. Φώτιον, ὡς Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐράνων ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήκτων Πάφου (Κύπρου).

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς πρὸς τὴν πρόσκλησιν συμμετοχῆς εἰς τὴν ἀνάδειξιν Πατριάρχου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας:

Πρὸς τὸν ἀγιώτατον Κύριλλον Πατριάρχην τῆς ὀρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

Μετ' εὐλικρινοῦς ἀγάπης καὶ μεγάλης χαρᾶς ἐδέχθημεν τὴν εὐάγγελον εἰδήσιν περὶ τῆς κανονικῆς ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀποκαταστάσεως τῆς Πατριαρχείας, ἔκπαλαι, ἀπὸ τοῦ Ἱ' αἰῶνος ἀποτελούσης κόσμον αὐτῆς καὶ δόξαν, καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἕνεκα δυσμενῶν περιστάσεων ἀπολεσθείσης. Τανῦν ἡ ἀγαθὴ Θεία Πρόνοια καλεῖ τὴν ὑμετέραν Ἀγιότητα νὰ ἀρχίσῃ τὴν νέαν γενεάν τῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὀρθόδοξος ρωσικὴ Ἐκκλησία μετὰ μεγάλης χαρᾶς χαιρετίζει τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ἐγκαρδίως δὲ ἱκετεύει τὸν Κύριον ὅπως εὐλογῆσῃ τὴν ὑμετέραν νέαν καὶ ὑψηλὴν διακονίαν, ὡς πάντως ἠύλογησε τὴν ὑμετέραν ἐκλογὴν. Εἶθε ἡ διακονία αὕτη νὰ συντελέσῃ πρὸς σωτηρίαν τῆς εἰς ὑμᾶς πεπιστευμένης εὐρείας ποιμνῆς καὶ πρὸς εὐημερίαν τῆς πεφιλημένης τῆ ἡμετέρας ὀρθοδόξου ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀδελφῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

Μετ' ἀδιαπτώτου ἐν Χριστῷ ἀγάπης διατελοῦμεν τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Ἀγιότητος συλλειτουργῶς καὶ ἀδελφῶς

Ἀλέξιος

Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας

Μόσχα 10 Μαΐου 1953

—Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ παρόντος ἔτους συνεπλήρωθῃ τεσσαρακονταετία ἀπὸ τῆς εἰς ἀρχιερέα χειροτονίας τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου. Ὁ Ἀρχιμ. Ἀλέξιος ἐχειροτονήθη τῷ 1913 Ἐπίσκοπος Ζυχβίνσκης, ὡς βοηθὸς τῆς ἐπαρχίας Νοβγορόδ ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῆς πόλεως ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας ὑπὸ τοῦ ἐπισκεφθέντος τότε τὴν Ρωσίαν Πατριάρχου Ἀντιοχείας Γρηγορίου. Τῷ 1921 μετετέθη ὡς Ἐπίσκοπος Γιαμπούρσκης βοηθὸς τῆς Μητροπόλεως Πετροπόλεως, μετὰ πενταετίαν δὲ προαχθεὶς εἰς Ἀρχιεπίσκοπον ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Νόβγοροδ. Συνεπεῖα τῶν κατὰ τὸ 1927 μεγάλων ἐν τῇ ρωσικῇ Ἐκκλησίᾳ μεταβολῶν ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν Τοποτηρητείαν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Μητροπολίτης Σέργιος ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Μόσχαν ὡς συνεργάτην ἐν τῇ ἐπιλύσει τῶν ἀνακουφάντων ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων, τῷ δὲ 1932 προαχθεὶς εἰς Μητροπολίτην, μετὰ ἔτος διωρίσθη Μητροπολίτης Πετροπόλεως, μετὰ δὲ τὸν κατὰ τὸ 1944 θάνατον τοῦ Πατριάρχου Σεργίου διωρίσθη Τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας ἐξελέγη τῇ 2 Φεβρουαρίου 1945.

ΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἠγγέλθη ἐκ τοῦ Ἀστεως τοῦ Βατικανοῦ ὅτι ἡ Α. Α. ὁ Πάπας Ρώμης Πίος ΙΒ' ἐκήρυξε τὸ ἔτος 1954 ὡς «ἔτος τῆς Θεομητορῆς», ἀρχόμενον τῇ 8 Δεκ. ἐν ἔτους καὶ λήγον τῇ 8 Δεκ. τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Κατ' αὐτὸ θὰ ἀναπεμφθῶσιν ἴδια δεήσεις ἐν τοῖς ναοῖς, θὰ τελεσθῶσιν εἰδικαὶ Ἀκολουθίαι καὶ θὰ ὀρισθῶσιν ἡμέραι προσκυνήματος εἰς Θεομητορικὰ προσκυνητάρια.

Τὸ ἰωβιλαῖον τοῦτο καθιερώθη ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατονταετίας ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Πάπα Πίου Θ' τῇ 8 Δεκ. 1854 ἀνακηρύξεως εἰς δόγμα τῆς «ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Παναγίας».

—Ἡ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενη ἡμερησία ρωμαιοκαθολικὴ ἐφημερὶς «La Croix» συνεπλήρωσεν ἐφέτος τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της, ὃ δὲ νῦν διευθυντὴς αὐτῆς πατὴρ Gabel εἶνε ὁ τέταρτος διευθυντῆς της. Σκοπὸς τῆς ἐφημερίδος εἶνε οὐ μόνον ἡ ὑπεράσπισις τῶν συμφερόντων τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ κόσμου ἐν τῇ ἐπιδιώξει εὐρυτέρας δικαιοσύνης καὶ εἰρήνης.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Στάλιν. Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Βατικανοῦ Osservatore Romano τὸν θάνατον τοῦ Στάλιν ἐσχολίασεν ὡς ἀκολούθως: «Τὸ ὄνομα τοῦ Στάλιν θὰ εἶναι πάντοτε συνδεδεμένον μετὰ τοὺς μεγάλους καὶ ἀφώνους διωγμοὺς τῆς Ἐκκλησίας». Μετὰ δὲ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν διωγμῶν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ κομμουνισμοῦ, καταλήγει ὡς ἀκολούθως: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς σωπῆς, τὴν ὁποίαν θὰ ἤθελέ τις νὰ ἀρνηθῆ, εἶναι ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία τοῦ διασκορπισμοῦ καὶ τῆς ἐξορίας, τῶν φυλακίσεων καὶ τῶν μαρτύρων».

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἡ Μετερρυθμισμένη Ἐκκλησία τοῦ Καντονίου τῆς Neuchâtel πρώτην φοράν ἀνέδειξε πάστορα γυναῖκα. Οὕτω, ἐξ ἀποφάσεως τοῦ Συνοδικοῦ αὐτῆς Συμβουλίου, ἡ δις Antoinette Lozeron, διπλωματοῦχος τῆς Ἐλευθέρας Σχολῆς τῆς Λωζάννης, διωρίσθη εἰς τὴν ἐνορίαν Montagnes τοῦ Chauv-de-Fonds.

—Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Γερμανίᾳ Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Dibelius, δι' ἐπιστολῆς του ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Νοεμβρίου παρ. ἔτους πρὸς τὸν Μακαρ. Πατριάρχην Μόσχας Ἀλέξιον, ἐξέφραξε τὴν θλίψιν του ἐπὶ τῷ ὅτι ἕνεκα ἀσθενείας τοῦ Πατριάρχου, εἶχεν ἀναβληθῆ ἡ ὑπὸ τούτου ὑποδοχὴ ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας του. Ἐκφράσας δὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι αὕτη ὁπωσδήποτε θὰ γίνῃ, προσέθετε: «Μόλις ὡς διὰ τοῦ γερμανικοῦ τύπου διεδόθη, ὅτι μεταβαίνω εἰς Μόσχαν, ἠγούμενος ὁμάδος ἐπισκόπων, κατεκλύσθη ὑπὸ παρακλήσεων νὰ πράξω ὅ,τι δυνατόν ὑπὲρ τῶν Γερμανῶν αἰχμαλώτων, οἵτινες ἀκόμη κρατοῦνται ἐν τῇ Σοβιετ. Ἐνώσει. Ἐάν ἀπεκόμιζον τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι αἱ αἰτήσεις εἶχον πολιτικὴν προέλευσιν, οὐδεμίαν θὰ ἔδιδον εἰς αὐτάς προσοχὴν. Ἐπειδὴ ὅμως αὐταὶ εἶναι γόοι ἐπικλήσεως βοηθείας μεμονωμένων προσώπων καὶ ἐκφράζουν βαθεῖαν ἀνθρωπίνην θλίψιν, τοῦτο με συνεκίνησε βαθύτατα.

»Δὲν δύναμαι νὰ ἀποβάλω τὴν σκέψιν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταβῶ ἐγὼ αὐτὸς εἰς Μόσχαν, διὰ νὰ συγκινήσω τὴν ὑμετέραν Ἀγιότητα μετὰ τὴν μεγάλην ταύτην θλίψιν, γνωρίζων, ὅτι καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σας ζῆ ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν ἐκόμισεν εἰς τὸν κόσμον ὁ κοινὸς Σωτὴρ. Διὰ τοῦτο πέποιθα, ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἀγιότης θὰ εὕρῃ τὰ μέσα καὶ τὸν τρόπον νὰ στρέψῃ εἰς τὴν θλίψιν ταύτην εὐμενῆ τὴν προσοχὴν τῶν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν νὰ βοηθήσουν».

Ἐν τέλει, ἐκφράζεται ἡ διαβεβαίωσις, ὅτι ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία τῆς Γερμανίας θὰ θεωρήσῃ τιμὴν τὴν νὰ διαβιβάσῃ πρὸς τὸν Πατριάρχην ἀπαντητικὴν πρόσκλησιν. «Δι' ἡμᾶς θὰ ἀπετέλει χαρὰν νὰ προσκαλέσωμεν εἰς Βερολίνον ἀντιπροσώπους τῆς ὀρθοδόξου ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς αὐτοὺς θὰ παρείχομεν πλήρη εἰκόνα τῆς ζωῆς τῆς ὑμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκδηλώσεων χριστιανικῆς ἀγάπης».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν προετοιμάζει τὸ ἔργον διὰ τὴν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος δευτέραν σύγκλησιν τοῦ

Παγκοσμίου Συμβουλίου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν Το-
ronto τοῦ Καναδά καὶ Rolle τῆς Ἑλβετίας ἀποφά-
σεων. Ἡ Συμβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξέδωκε καὶ δευ-
τέραν σχετικὴν Ἐκθεσιν, ἥτις ἀπεστάλη πρὸς τὰς
Ἐκκλησίας—μέλη τοῦ Συμβουλίου.

— Ἡ «Οἰκουμενικὴ Ἐπιθεώρησις» (Ἀπριλίου), ἐπί-
σημον Δελτίον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκ-
κλησιῶν, σχολιάζουσα τὴν πρὸς τὰς αὐτοκεφάλους
Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (Ἰανουάριος 1952), ἐκφρά-
ζει τὴν χαρὰν τῆς διὰ τὴν τοῦ Πατριάρχου γνώμην,
καθ' ἣν ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν κίνησιν
θεωρεῖται «ἐπὶ ὑποχρέωσις καὶ καθήκον ἁγίων». Ὡς
πρὸς τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου διὰ
τὰ θέματα, ἅτινα θίγονται ὑπὸ τῆς «Πίστewos καὶ Τά-
ξεως» (Faith and Order), γράφει, ὅτι πιθανὸν νὰ μὴ
ἔγινεν ἐπαρκῶς σαφὴς ὁ σκοπὸς ταύτης, ὅστις «δὲν
εἶναι νὰ διαπραγματευθῇ ἐκκλησιαστικὴν τινα ἔνω-
σιν, ἀλλὰ μόνον ἡ μελέτη προβλημάτων πίστεως
καὶ τάξεως, ὁδηγούντων εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλη-
σίας».

— Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π.Σ. τῶν Ἐκκλησιῶν
ἀπεφάσισε τὴν παραπομπὴν τῶν αἰτουμένων συμ-
τοχῶν εἰς τὸ Π.Σ.Ε. εἰς τὴν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος
σύγκλησιν αὐτοῦ εἰς Ἐγναστον τῆς Ἀμερικῆς. Αἱ Ἐκ-
κλησιαὶ αὗται εἶναι τέσσαρες: 1) Ἡ Πρεσβυτεριανὴ
Ἐκκλησία τῆς Χρυσῆς Ἀκτῆς, 2) Ἡ Ἀγγλικανικὴ
Ἐκκλησία τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς, 3) Ἡ Ρωσικὴ Ἐλ-
ληνορθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ 4) Ἡ
Μαραβικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἡν. Πολιτειῶν. Τὰ λοιπὰ
μέλη—Ἐκκλησιαὶ πρέπει ἐντὸς ἑξ μηνῶν νὰ καταθέ-
σουν τὰς ἀντιρρήσεις τῶν, ἐὰν ἔχουν.

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Ἡ κυρία Jesse M. Bader, μέλος τῆς «Ἠνωμένης
Ἐκκλησίας τῶν γυναικῶν» (τμήματος τοῦ Ἐθνικοῦ
Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἀμε-
ρικῇ) ἐξελέγη ἀντιπρόεδρος τοῦ Παγκοσμίου Βιβλι-
κοῦ Συνδέσμου. Πρῶτην ταύτην φορὰν καταλαμβάνει
τὴν θέσιν ταύτην γυνή.

— Κατὰ τὸ 1952 ἡ Βρετανικὴ καὶ Ξενικὴ Βιβλικὴ
Ἐταιρεία ἐξέδωκε 2.392.407 τόμους τῆς Ἁγίας Γρα-
φῆς, ἥτοι 1.006.301 ἀντίτυπα τῆς πλήρους Βίβλου,
768.906 τῆς Κ. Διαθήκης καὶ 617.200 ἐπι μέρους βιβλία
τῆς Βίβλου. Τὸ μεταφραστικὸν τμήμα τῆς Ἐταιρείας
ἐργάζεται νῦν εἰς 201 γλώσσας. Μέχρι σήμερον ἡ
Ἐταιρεία ἐδημοσίευσε τὰς Ἁγ. Γραφὰς εἰς 800
γλώσσας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως Γενναδίου, Ἡ Α' ἀπὸ
τοῦ θρόνου ἀποχώρησις τοῦ Πατριάρχου Ἀθανασίου Α'.
Ἡ κατάστασις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ βυζαντινοῦ κρά-
τους περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος κατὰ τὸν πατριάρχη
τοῦτον. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Ὁρθοδοξίας». Ἰσταμποῦλ
1953. Ἐκ τοῦ Πατρ. Τυπογραφείου.

Γαβριὴλ Διονυσιάτου, καθηγουμένου τῆς ἱ. μονῆς ἁγ.
Διονυσίου Ἁγ. Ὁρους, Λαυσαϊκῶν τοῦ Ἁγ. Ὁρους, ἐν ᾧ
παραλεύοντι ὄλαι αἱ ἐπιστημονικαὶ καὶ συγγραφικαὶ ὁσιό-
τητες καὶ φυσιογνωμίαι τοῦ Ἁγ. Ὁρους μέχρι τῆς σήμε-
ρον, πρὸς δὲ καὶ περιλήψεις τῆς ἱστορίας ὅλων τῶν μονῶν,
σκητῶν, κελλιῶν, ἡσυχαστηρίων καὶ λοιπῶν ἀσκητηρίων
μετὰ πολλῶν διηγημάτων καὶ ἱστορικῶν ἀποδείξεων. Ἐκδό-
της Σωτ. Ν. Σχοινῆς ἑκδόσις «Ἀγιορειτικῆς Βιβλιοθή-
κης». Βόλος 1953 (σελ. 115 μετ' εἰκόνων).

Μοναχοῦ Κοσμᾶ Ζαρίκου, ἡγουμένου τῆς ἱ. μονῆς Ἁγ.
Γεωργίου Ἡλίου, Ἡ ἐν βορείῳ Εὐβοίᾳ Ἱερά Μονὴ Ἁγίου
Γεωργίου Ἡλίου. Ἐκδίδεται εὐλογία τοῦ Σεβασμ. Μητρο-
πολίτου Χαλκίδος κ. Γρηγορίου, ἐπεξεργασίας ἀρχιμ. Χρυ-
σοστόμου Θέμελη Ἀρχιερατικῆς τῆς Ἱεράς Συνόδου.
Ἀθήναι 1953, Τύποις Ἀποστολικῆς Διακονίας Ἐκκλησίας
Ἑλλάδος. (σελ. 63, μετ' εἰκόνων).

Ἱ. Ν. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα

τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τομ. 2. σελ. 640
Ἀθήναι 1953.

Γερασίου Ἱ. Κονιδάρη, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἐκ-
κλησ. ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Ἡ θέσις
τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ «Κοινωνίᾳ
τῶν Ἐκκλησιῶν» (τοῦ Amsterdam). Ἀνάτυπον ἐκ τῆς
«Θεολογίας». Ἀθήναι, 1952-3. Τύποις Ἀποστολικῆς Δια-
κονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (σελ. 51).

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Δρος Θ. καὶ Φ. τακτικοῦ καθηγη-
τοῦ τῆς Ἐκκλησ. Γραμματολογίας ἐν τῇ Θεολογ. Σχολῇ τοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἥτοι τὸ
γενεαλογικὸν δένδρον Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ ὁ
πρὸς τὸν Ἀμφιλόχιον Ἰκονίου συγγενικός αὐτοῦ δεσμός.
Πατρολογικὴ καὶ γενεαλογικὴ μελέτη. Ἀθήναι 1953 (σ. 200).

Μάρκου Α. Σιώτου τακτικοῦ καθηγητοῦ ἐν τῇ Θεολογ.
Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἱστορία καὶ Ἀπο-
κάλυψις κατὰ τὴν ἐπιστήμην τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἀνά-
τυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογ. Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη 1953 (σελ.
118).

Τοῦ αὐτοῦ Εἰκόνες ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀπ. Παύ-
λου εἰς Θεσσαλονίκην. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Γρηγορίου Πα-
λαμά». Θεσσαλονίκη 1953 (σ. 21).

Παναγ. Ἀθαν. Κουτσουνάρη, δ. θ. καθηγητοῦ, Ἡ
ἐλπίς ὡς σωτήριος παράγων. Μυτιλήνη 1953 (σελ. 21).

Γεωργίου Β. Τούλια, δ. Θ., Πρόδρομοι τῆς θρησκευ-
τικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναταραχῆς (Βογόμενοι—Καθαροί—
Ραταρενί). Ἀθήναι 1953, Τύποις Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (σελ. 125).

Mgr Tihamer Toth καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου
Βουδαπέστης, Ὁ χαρακτήρ τοῦ νέου. Κατὰ μετάφρασιν
ὑπὸ Μητροπολίτου Ἀζώμης Νικολάου. Βιβλιοθήκη Ἀποστο-
λικῆς Διακονίας ἀριθ. 41. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀπο-
στολικῆς Διακονίας. Ἀθήναι 1953 (σελ. 247).

Νικολάου Γ. Βαζάκα Γυμνασιάρχου - Θεολόγου, Φῶς
καὶ ὁδηγὸς εἰς τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν. Ἀθήναι
1953 (σελ. 128).

Θεοδώρου Εὐδῆ Ἐγκώμια. Ἀθήναι 1953 (σελ. 10).

Ἰω. Ν. Φραγκοῦλα καθηγητοῦ, Μαθήματα Ἐκκλησια-
στικῆς Ρητορικῆς. Βοστώνη 1952 (σελ. 88).

Τομο Commémoratif du Millénaire de la Biblio-
thèque Patriarcale d'Alexandrie. Publications de l'In-
stitut d'Etudes Orientales de la Bibliothèque Patriar-
cale d'Alexandrie No 2. Alexandria 1953 (σελ. 328,
μετὰ 31 σχεδιαγραμμάτων καὶ εἰκόνων).

Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως Γεν-
ναδίου Ἀραπατζόγλου εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς Θεο-
λογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῆ 12 Μαΐου
1953. Ἐξετυπῆθη μερίμνη καὶ δαπάνη τῆς Πνευματικῆς
Διακονίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἰσταμποῦλ
1953. Ἐκ τοῦ Πατριαρχ. Τυπογραφείου.

Ἰωάν. Ὁρ. Καλογήρου, ὕψηντοῦ τοῦ Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης, Ἡ περὶ «συνεργίας» ἐν τῇ δικαιοῦσι τοῦ
ἀνθρώπου διδασκαλία ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου καὶ αἱ περὶ
αὐτὴν συζητήσεις τῶν ἑτεροδόξων, Θεσσαλονίκη 1953 (σ. 82).

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν σύγ-
χρονον χριστιανικὸν κόσμον. (Συλλογὴ ἀρθρῶν καὶ μελε-
τῶν). Θεσσαλονίκη 1953 (σ. 48).

Θεοδώρου Δ. Μοσχονᾶ, ὑπομηματογράφου καὶ βιβλιο-
φύλακος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, Ἡ παρὰ τὴν
Ρώμην μονὴ τῆς Κρυπτοφόρου. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Παν-
ταίνου». Ἀλεξάνδρεια 1953 (σ. 31).

Χρυσοστόμου Ἱ. Νεαμονιτῆκη, Ταξιδεύοντας: Ψυτά-
λεια, Σαλαμίς, Αἴγινα, Βουλαγιμένη, Φλέβα, Γαϊδουρο-
νήσι, Σούνιον, Μακρόνησος, Κύβνος, Γύαρος, Σύρος, Ἄν-
δρος, Ἄηλος, Τήλος. Ἐκδόσις Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος. Ἀθ-
ῆναι 1953.

Prof. P. Bratsiotis of the University of Athens,
Apostle Paul and the Orthodox Church. Ἀνάτυπον ἐκ
τοῦ πανηγ. τόμου τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1900ῆς ἐπετείου τῆς
ἐλεύσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Ἑλλάδα. Ἀθήναι
1953, Τύποις Ἀποστολ. Διακονίας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱερῶν Μητροπόλεων Αἰτωλίας ἐλάβομεν τὰ ὑπ' ἀρ. 1278)18.8.53, 1279)17.8.53 καὶ 1180)29-7-53 ἡμέτερα ἔγγραφα καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν νεοχειροτονηθέντες ἱερεῖς ἐνεγράφησαν.—**Ἱερῶν Μητροπόλεων Παραμυθίας** ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀρ. 1771)3-8-53 ἡμέτερον ἔγγραφο καὶ ἐνεγράψαμεν νεοϊδρυθεῖσαν ἐνορίαν Κοιμήσ. Θεοτόκου Πετροβίτσας εὐχαριστοῦμεν.—**Αἶδες. Φατούρον Α.**, Εὐγγερὸν, Λευκάδος ζήτηθὲν φύλλον «Ἐφημερίου» σὰς ἀπεστάλη διόρθωσις ἐπινομοῦ σας ἐγένετο.—**Αἶδες. Μπιλιάγκαν Γ.**, Γανοχώραν, Κατερίνης καὶ **Μπούραν Δ.**, Ἀρειαν, Ναυπλίου ἐνεγράφητε.—**Αἶδες. Κόλιαν Ἰ.**, Σμυρτούλαν, Προβέζης καὶ **Ζώνη Α.**, Ρωμανόν, Ἰωαννίνων ἐνεγράφητε φύλλα ἀπεστάλησαν ἀπὸ 1-1-53.—**Αἶδες. Τζούλην Ἰ.** Μαυρονόρος, Ἰωαννίνων διεύθυνσίς σας διωρθώθη ζήτηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν.—**Αἶδες. Δημόπουλον Ἀπ.**, Φτελιάν, Ὀρεσιτιάδος **Φαουλόπουλον Ἀπ.**, Ἐφώραν, Ἡλείας καὶ **Μαχαίραν Σταμ.**, Βαπτιστήν, Κιλκίς ἐνεγράφητε ἀπεστάλησαν φύλλα ἀπὸ 1-1-53 περὶ τῆς χειροτονίας σας οὐδεὶς μᾶς εἰδοποίησεν.—**Αἶδες. Σωτηρόπουλον Ἰωάν.**, Κοπανάνιον, Τριφυλίας διεύθυνσίς σας διωρθώθη.—**Αἶδες. Κοζιώρην Ἀγγ.**, Βραχνεῖκα, Πατρῶν ἐνεγράφητε.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἀπὸ 24 Ἰουνίου ἐ. ἔ. διακήρυξιν ἡμῶν περὶ ἀνακηρύξεως ὑποψηφίων διὰ τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς τακτικοῦ διακόνου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἰ. Ναοῦ Προφήτου Ἡλίου (Παγκρατίου) οὐδεὶς προσοντούχος α' κατηγορίας υπέβαλεν ἡμῖν ἐντὸς τῆς ὀρισμένης προθεσμίας σχετικῆν αἴτησιν, καλοῦμεν ἤδη τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ προσόντα τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 47 β' τοῦ Α. Ν. 2200/40 περὶ Ἰ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» δευτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας δευτέρας ἡμῶν διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», υποβάλωσι τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ Ἀν. Νόμου 2200/40 ὀριζόμενα δικαιολογητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως αὐτῶν πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Αὐγούστου 1953

† Ὁ Ἀθηνῶν Σπυρίδων
Ἀκριβὲς ἀντίγραφο ἀθημερῶν
Ὁ βοηθὸς Ἐπίσκοπος
† Ὁ Ρωγῶν Διονύσιος

Ἱερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὡς κατωτέρω ἐκτίθενται κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ πιστοποιητικά τῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων Ἱερέων τῆς χηρευούσης ἐφημεριακῆς θέσεως ἐν τῇ Ἐνορίᾳ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀλέας. α) Κανονικὰ προσόντα: ἄμεμπτος βίος, ἥτοι ἀποφυγὴ σαρκικῶν παρεκτροπῶν, χαρτοπαιξίας, οἰνοποσίας, κλοπῆς κλπ. β) Νομικὰ προσόντα δσα ὀρίζονται ἐν τοῖς ἄρθροις 47 καὶ 48 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200/40 περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1953

† Ὁ Ἀργολίδος Χρυσόστομος

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 957-9-9-1953 προκηρύξεως αὐτῆς, συνφθὰ τῷ ἄρθρ. 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βου-

λομένους ὅπως μέχρι τῆς 20 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. υποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ἀνωγειῶν—Φάριδος.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1953

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 956-9-9-53 προκηρύξεως αὐτῆς, συνφθὰ τῷ ἄρθρ. 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 20 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. υποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Μαγούλας—Σπάρτης.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1953

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος

Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει 1ον) τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», 2ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 536/1945 «Περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὀρθοδόξου ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ 3ον) τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α. Νόμου 540/1945 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν κάτωθι Ἱερώων Ναῶν:

1ον) Τοῦ Ἰ. Ναοῦ «Ἁγίου Νικολάου» τῆς Κοινότητος Ἁγίου Κηρύκου—Ἰκαρίας.

2ον) Τοῦ Ἰ. Ναοῦ «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου» τῆς Κοινότητος Χρυσοστόμου—Ἰκαρίας.

3ον) Τοῦ Ἰ. Ναοῦ «Ἁγίου Πολυκάρπου» τῆς Κοινότητος Ἁγίου Πολυκάρπου—Ἰκαρίας, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Α. Βαθῆος Σάμου τῇ 1ῃ Αὐγούστου 1953

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὴν αἴτησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου Γεννήσεως Θεοτόκου Σκιάθου, ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 63 τοῦ Α. Ν. 2200/40 προκηρυσσομεν ἐκλογὴν πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως Διακόνου καὶ καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν θείων καὶ ἱερώων Κανόνων καὶ τῶν κειμένων Νόμων ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1953

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† Ὁ Ζακύνθου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκός

ΑΡΧΙΕΡΕΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ

Πρωτοπρεσβύτερος—Κατηχητῆς

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰαίου 1.